

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Andreea Ciocâlțeu • Robert Florea • Cristina Gunea
Mădălina Radu • Aurelia Stănculescu

EDUCAȚIE , SOCIALĂ

Manual
pentru
clasa a VIII-a

8

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării.

Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin O.M. nr. 3393/28.02.2017.

Numărul **119** – număr unic
de telefon la nivel național pentru
cazurile de abuz împotriva copiilor și
116.111 – numărul de telefon
de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

**Andreea Ciocâlțeu ● Robert Florea ● Cristina Gunea
Mădălina Radu ● Aurelia Stănculescu**

EDUCAȚIE , SOCIALĂ

Manual pentru clasa a VIII-a

București, 2025

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul de ministru nr. **4500/10.07.2025**.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2025-2026.

Inspectoratul Școlar

Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				Format tipărit	
				la primire	la predare
1					
2					
3					
4					

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat**.

* Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

* Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți științifici:

conf. univ. dr. Antoaneta-Firuța Tacea, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea din București
profesor consilier școlar, gradul I Silvia Nicolescu, CMBRAE – Colegiul Național „Emil Racoviță”

Redactori: Alexandra Rotaru, Roxana Neagoe, Irina Szabo Botezan

Corector: Alexandra Rotaru, Roxana Neagoe, Irina Szabo Botezan

Grafică și tehnoredactare: Gabriela Stan

Credite ilustrații, foto și video: Dreamstime, Freepik, Pixabay, Wikimedia Commons, Wikimedia

Credite foto coperti: Dreamstime

Copertă: Gabriela Stan

Platforma e-learning, activități digitale interactive, voce, procesare sunet și animații:

IMAGINE INFINITY SRL

Website: manual.i8.ro

© 2025 EDITURA SIGMA

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii SIGMA. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă fără acordul scris al Editurii SIGMA.

ISBN: 978-606-727-663-3

Editura SIGMA

Sediul central:

Str. Nicolae Cartojan, nr. 11-13, sector 2, București, cod 023815

Tel.: 0758 044 829; 0723 541 020

E-mail: office@editurasigma.ro

Web: editurasigma.ro

Distribuție:

Str. Nicolae Cartojan, nr. 11-13, București

Tel.: 0758 044 825; 0758 044 828

E-mail: comenzi@editurasigma.ro

Educația economico-financiară

Educația economico-financiară este disciplina care formează o serie de competențe necesare pentru gestionarea banilor și pentru participarea conștientă la viața economică.

Pe măsură ce se dezvoltă comportamente sănătoase din punct de vedere economic, oamenii devin capabili să ia decizii financiare bune și să atingă bunăstarea de care au nevoie.

Lecțiile și proiectele la care vei participa te pot ajuta:

— să înveți despre bani și rolul lor în economie;

— să îți cunoști drepturile și responsabilitățile în calitate de consumator;

— să poți elabora un buget personal simplu, în funcție de nevoile care trebuie satisfăcute;

— să redactezi o sesizare către autoritățile competente cu privire la calitatea produselor și a serviciilor achiziționate;

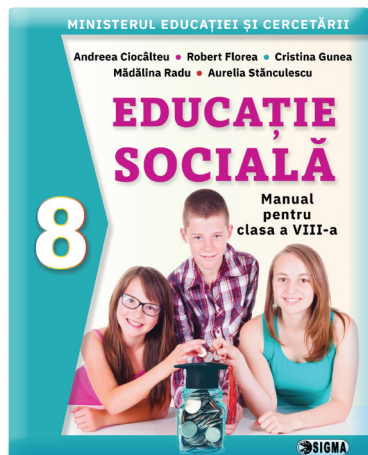
— să economisești și să investești conștient și responsabil;

— să îți stabilești obiective realiste din punct de vedere economico-financiar.

4 Prezentarea manualului

Manualul de Educație socială pentru clasa a VIII-a cuprinde trei capitole care respectă domeniile și conținuturile din programa școlară. În fiecare lecție se regăsesc activități de învățare-evaluare, prezentate într-o formă atractivă, care urmăresc formarea competențelor specifice acestei discipline.

Varianța tipărită

Titlul capitolului

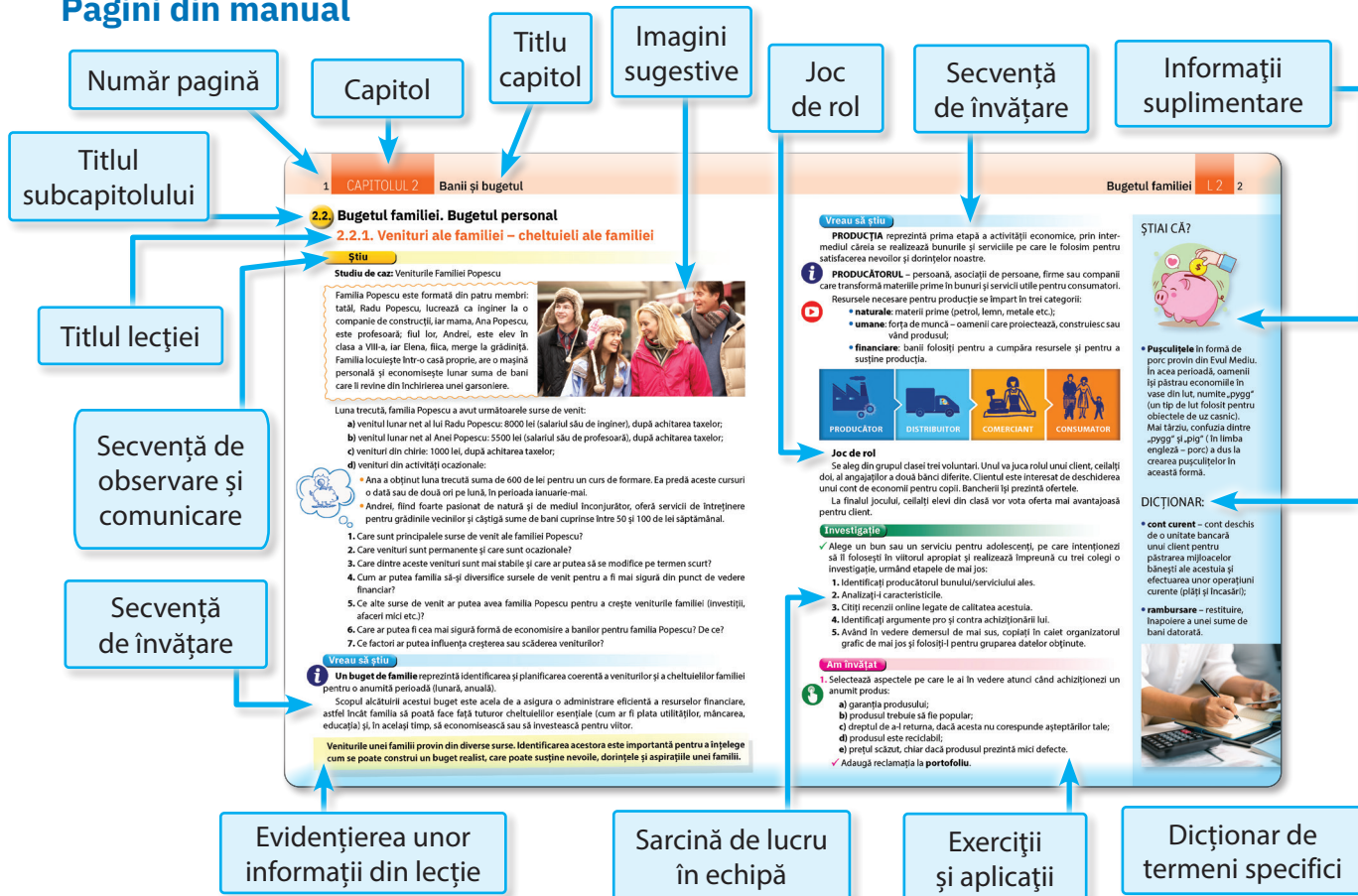
Titlurile lecțiilor

Conținuturile acestora sunt cele extrase din lista de conținuturi a programei școlare.

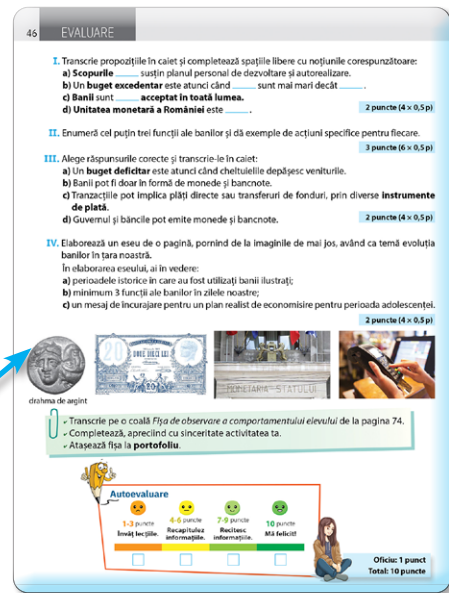
Pe parcursul anului școlar, ai ocazia să participi, alături de colegii tăi, la diferite proiecte.

Pagini din manual

Pagină de recapitulare

Pagină de evaluare

Metode complementare de evaluare

Portofoliul – cuprinde lucrările realizate în cadrul lecțiilor sau al proiectelor la care ai participat. Acestea vor fi marcate pe parcursul manualului prin simbolul .

Fișa de observare a comportamentului elevului – cuprinde aprecieri ale activității tale pe parcursul fiecărui capitol.

Proiectul – este o activitate de învățare, dar și de evaluare, care presupune acțiuni practice, cooperare, termene, responsabilități în vederea obținerii unor produse finale.

Lucru în echipă – presupune implicarea activă, îndeplinirea unor roluri specifice în grupul de lucru și cooperarea.

Pagini de Proiecte educaționale

PROIECT 2		Bani de ieri și de azi.		O călătorie prin istoria monedelor		45
Titlul proiectului: Bani de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor						
Perioada de desfășurare: 4-5 săptămâni						
Data de încheiere: ultima zi de învățământ						
Clasa a VII-a						
Activități/subiectivitate	Produse/produse realizate	Resurse	Responsabil	Termen de realizare	Indicatore/indici de evaluare	Observații
1. Cunoașterea evoluției banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Prezentare PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Carte Filme Materiale didactice	Profesor de istorie Profesor de matematică	1 săptămână	Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	✓ Realizarea prezentării PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.
2. Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Prezentare PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Carte Filme Materiale didactice	Profesor de istorie Profesor de matematică	1 săptămână	Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	✓ Realizarea prezentării PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.
3. Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Prezentare PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Carte Filme Materiale didactice	Profesor de istorie Profesor de matematică	1 săptămână	Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	✓ Realizarea prezentării PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.
4. Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Prezentare PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	Carte Filme Materiale didactice	Profesor de istorie Profesor de matematică	1 săptămână	Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.	✓ Realizarea prezentării PowerPoint Realizarea unei cărți de joc Realizarea unui proiect de cercetare privind evoluția banilor de la vremea strămoșilor până la moneda modernă.

Autoevaluarea – activitate prin care îți poți evalua competențele dobândite în fiecare capitol.

Varianța digitală

Varianța digitală cuprinde conținutul integral al manualului în varianta tipărită, având în plus activități multimedia interactive de învățare.

Activitățile multimedia interactive de învățare sunt explicit semnalate în varianta digitală.

Simboluri care indică activități multimedia:

Activitate statică – Privește!

Film sau animație – Vizionează!

Activitate interactivă – Rezolvă!

Buton de accesare a meniului de ajutor (Help).

Introducere	3
Prezentarea manualului	4
Competențe generale și specifice	6
Evaluare inițială	8
1. Cetățenia – dimensiunea economică (Competențe specifice: 1.1.; 1.2.; 2.2.)	9
1.1. Consumatorul	10
1.1.1. Calitatea de consumator de bunuri și servicii. Calitatea de consumator de servicii financiare	
1.1.2. Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului	12
1.2. Producătorul	
1.2.1. Producerea de bunuri și servicii	14
1.2.2. Producătorul și spiritul antreprenorial. Inițiativă și risc	17
Recapitulare	19
Proiect 1: Fii informat! Ești protejat! – Consumatorul adolescent: drepturi și responsabilități	20
Evaluare	22
2. Banii și bugetul (Competențe specifice: 1.1.; 1.3.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.)	23
2.1. Planuri de acțiune personale/de familie pentru realizarea unui scop	24
2.1.1. Alegerea unui scop. Resurse necesare pentru atingerea scopului propus	
2.2. Bugetul familiei. Bugetul personal	26
2.2.1. Venituri ale familiei – cheltuieli ale familiei	
2.2.2. Venituri personale – cheltuieli personale	28
2.2.3. Nevoi și dorințe versus resurse	30
2.3. Rolul banilor în bugetul familiei/bugetul personal	33
2.3.1. Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor	
2.3.2. Moneda națională a României	35
2.3.3. Modalități de economisire a banilor și de reducere a risipei de resurse bănești	38
2.4. Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)	41
2.4.1. Instrumente și mijloace de plată	
Recapitulare	43
Proiect 2: Banii de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor	44
Evaluare	46
3. Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare (Competențe specifice: 1.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.)	47
3.1. Relația consumatorului cu instituțiile bancare	48
3.1.1. Produse și servicii bancare	
3.1.2. Alegerea ofertei bancare. Termenii contractului – dobânzi, comisioane	51
3.2. Economii și realizarea proiectelor familiei	54
3.2.1. Mijloace moderne de economisire	

3.2.2. Instrumente de economisire pentru copii	56
3.3. Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebankare	58
3.3.1. Produse și servicii de asigurare. Alegerea ofertei	
3.3.2. Avantaje și riscuri ale consumatorilor în raport cu instituțiile bancare și financiare nebankare	60
Recapitulare	62
Proiect 3: Ghidul financiar al adolescentului – Bani cu sens	64
Proiect 3: Capitolele ghidului realizat în cadrul proiectului	66
Evaluare	67
Recapitulare finală	68
Evaluare finală	70
ANEXE	71
Anexa 1. Etapele realizării unui proiect	71
Anexa 2. Model fișă de proiect	72
Anexa 3. Jurnal de vizită	73
Anexa 4. Fișă de observare a comportamentului elevului	74
Anexa 5. Model contract de credit pentru nevoi personale	75
Anexa 6. Model contract de asigurare medicală	76
Anexa 7. Ordonanța nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, cu modificările și completările ulterioare	77
Răspunsuri	96

Competențe generale și specifice

conform OMEN 3393/28.02.2017

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social

1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației economico-financiare cu referire la fapte/evenimente economico-financiare

1.2. Asumarea calității de consumator avizat de bunuri și servicii, de servicii financiare, care își exercită drepturile și responsabilitățile

1.3. Manifestarea interesului pentru identificarea unor modalități de economisire și pentru reducerea risipei de resurse financiare

2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice

2.1. Întocmirea, prin lucru în echipă, a unui buget lunar al familiei/personal în scopul exersării bunei gestionări a veniturilor

2.2. Participarea, prin derularea unui proiect pe teme economico-financiare, la investigarea unor probleme specifice grupurilor și comunităților de apartenență

3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ

3.1. Elaborarea unui plan de acțiune personal/al familiei, manifestând inițiativă și responsabilitate

3.2. Alegerea responsabilă a unor produse de economisire/de creditare, a unor mijloace de plată prin compararea avantajelor și riscurilor acestora

I. Transcrie în caiet și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare:

- a) Președintele României este ales pe o perioadă de ____ ani.
- b) Guvernul este condus de către ____.
- c) Existența mai multor partide politice este o expresie a ____.
- d) ____ sunt universale.

2 puncte (4 × 0,5 p)

II. Alege răspunsurile corecte și transcrie-le pe caiet:

Constituția României prevede:

- a) autoritățile statului;
- b) drepturile fundamentale ale cetățenilor;
- c) îndatoririle fundamentale ale cetățenilor;
- d) modul în care poate fi revizuită;
- e) numele Președintelui României;
- f) programul de guvernare.

2 puncte (4 × 0,5 p)

III. Scrie trei cauze ale delincvenței juvenile și trei măsuri de prevenire ale comportamentelor care conduc la aceasta, aplicate în școala ta.

1,5 puncte cauze (3 × 0,5 p)

1,5 puncte măsuri (3 × 0,5 p)

IV. Redactează un text de 10-15 rânduri, pornind de la afirmația lui Abraham Lincoln – cel de-al XVI-lea președinte american.

- ✓ Vei avea în vedere utilizarea conceptelor: implicare civică, solidaritate, participare activă, Constituție, alegeri.

„**Democrație: guvernarea poporului, prin popor, pentru popor.**”
Abraham Lincoln

Oficiu: 1 punct

Total: 10 puncte

1,5 – utilizarea conceptelor (3 × 0,3 p)

0,5 – respectarea cerinței și coerența exprimării

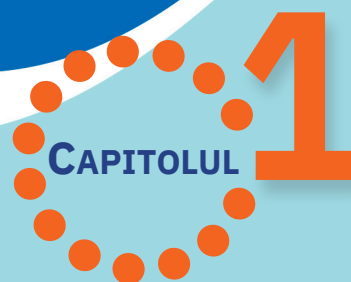

- ✓ Transcrie pe o coală *Fișa de observare a comportamentului elevului* de la pagina 74.
- ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
- ✓ Atașează fișa la **portofoliu**.

CETĂȚENIA

dimensiunea economică

✓ Consumatorul

Calitatea de consumator de bunuri și servicii.
Calitatea de consumator de servicii financiare

Drepturi și responsabilități ale consumatorului.
Protecția consumatorului

✓ Producătorul

Producerea de bunuri și servicii
Producătorul și spiritul antreprenorial. Inițiativă și risc

Recapitulare

Proiect 1

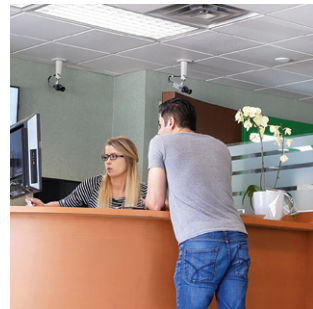
Evaluare

1.1. Consumatorul

1.1.1. Calitatea de consumator de bunuri și servicii. Calitatea de consumator de servicii financiare

Știu

1. Privește imaginile și identifică bunurile și serviciile prezentate. Care sunt nevoile care stau la baza achiziționării acestora?

2. Urmând exemplul de mai sus, alcătuieste o listă cu 4-6 nevoi și modalitățile prin care poți procura bunurile și serviciile necesare pentru îndeplinirea acestora.
3. Care dintre afirmațiile de mai jos reprezintă nevoia și care reprezintă dorința?

Îmi trebuie un computer nou pentru proiectele școlare.

Am nevoie de un computer nou pentru jocuri.

4. Andrei are nevoie de o imprimantă, dar și-ar dori și o consolă pentru jocurile preferate. Din banii pe care îi are, Andrei poate să își cumpere doar unul dintre cele două obiecte. I-ar plăcea să își cumpere consola, dar, fiind clasa a VIII-a, imprimanta îi este mult mai utilă.

Ajută-l pe Andrei să ia decizia potrivită nevoilor sale:

- Cumpărarea imprimantei în perioada reducerilor și amânarea achiziționării consolei;
- Achiziționarea consolei din banii pe care îi are deja și amânarea cumpărării imprimantei;
- O altă variantă. Care?

✓ Argumentează răspunsul tău.

Vreau să știu

i Oamenii sunt consumatori, întrucât au nevoi care trebuie satisfăcute, dar au și dorințe pe care aleg să și le îndeplinească.

Nevoile sunt acele trebuințe care, odată ce sunt îndeplinite, asigură adaptarea și dezvoltarea oamenilor.

CONSUMATORUL este o persoană care cumpără și folosește bunuri sau servicii pentru a-și satisface nevoile și dorințele.

BUNURILE sunt lucruri fizice pe care le folosim în viața cotidiană. Acestea pot fi confecționate sau cumpărate.

Exemplu:

Irina a învățat să croșeteze și acum are un fular nou.

Dan și-a cumpărat fularul din magazinul preferat.

SERVICIILE sunt activități pe care anumite persoane specializate le oferă, în schimbul unui cost. Acestea te ajută să rezolvi o problemă sau să îți satisfaci nevoi și dorințe.

Exemplu: La festivitatea de absolvire a clasei a VIII-a, un fotograf profesionist a fost ales pentru servicii specializate.

Tipuri de servicii

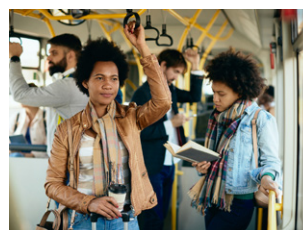
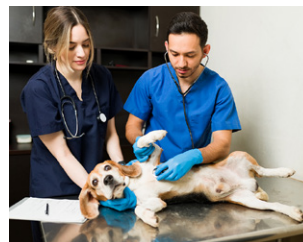
Serviciile sunt clasificate în funcție de categoriile de beneficiari/consumatori și de natura impactului asupra acestora. În tabel regăsiți exemple de servicii care facilitează viața oamenilor în societatea de azi.

Servicii cu impact imediat	Servicii cu impact pe termen mediu și lung
Medicale	Învățământ
Transport de persoane	Artistice și de divertisment
Cosmetică-coafor	Bancare
Restaurante	Juridice
Transport mărfuri	Asigurări
Reparații și întreținere	Contabilitate

Într-o lume în care reclamele și influențele sociale ne înconjoară, este ușor să fii tentat să cumperi lucruri de care nu ai cu adevărat nevoie. **Adolescența** este perioada în care începi să iei **decizii** proprii, legate de **bani** și de **consum**. De aceea, este momentul perfect să înveți despre cum să găsești echilibrul între nevoi și dorințe, indiferent de suma de bani pe care o ai la dispoziție pentru cumpărături.

Am învățat

- Alcătuiește o listă cu lucrurile pe care ai vrea să le achiziționezi în acest moment. Împarte o foaie în două coloane: nevoi și dorințe, apoi completează-le conform listei inițiale.
 - Ce observi?
 - Care sunt prioritățile care influențează rolul tău de consumator? Nevoile sau dorințele?
- Analizează imaginile și spune care dintre acestea reprezintă bunuri și care reprezintă servicii:

- Scrive în caiet 5 servicii pe care familia ta le-a accesat în ultima lună, utilizând tabelul cu exemple de servicii. Informează-te, consultând bonuri fiscale, facturi sau chitanțe, în legătură cu costurile acestor servicii.

1.1.2. Drepturi și responsabilități ale consumatorului. Protecția consumatorului

Știu

✓ Analizează împreună cu colegul/colega de bancă fiecare dintre situațiile date.

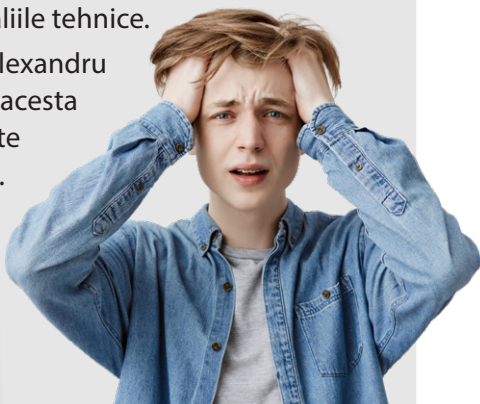
1.

Alexandru a cumpărat un hard disk nou pentru calculatorul său.

La magazin, nu-și amintea prea bine detaliile tehnice.

Ajuns acasă, Alexandru a constatat că acesta nu se potrivește cu unitatea lui.

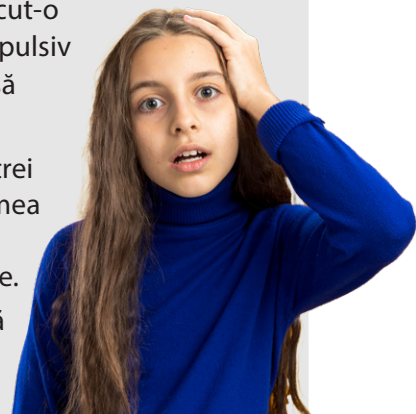
2.

Reducerile mari la colecția de haine de primăvară-vară au făcut-o pe Maria să cumpere impulsiv mai multe tricouri, fără să le probeze.

Acasă, ea a observat că trei produse nu aveau mărimea potrivită, iar unul dintre ele prezenta mici defecte.

Bonul fiscal îi lipsea, însă și-a amintit că a folosit cardul pentru a plăti.

1. Consultă-te împreună cu colegul/colega ta pentru a găsi cele mai bune soluții pentru un consum responsabil, având în vedere următoarele repere:

- a) Condițiile în care se poate returna un produs.
- b) Responsabilitățile pe care le aveau atât Alexandru, cât și Maria în rolul de consumatori.
- c) Drepturile celor doi copii în legătură cu serviciile pe care le-au accesat.

2. Redactează un mesaj care să îi ajute pe adolescenți să evite situațiile neplăcute care pot apărea atunci când achiziționează diferite bunuri sau servicii.

✓ Adaugă mesajul tău la **portofoliu**.

ANPC

GUVERNUL ROMÂNIEI
AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU
PROTECȚIA CONSUMATORILOR

**TELEFONUL
CONSUMATORILOR
021 9551**

Comisariatul Regional pentru Protecția Consumatorilor Regiunea
București-Ilfov

Comisariatul pentru Protecția Consumatorilor al Municipiului București

Adresa: București, Str. Transilvaniei nr. 2, sectorul 1, cod 010798
Telefon: 021/310.83.75
Fax: 021/310.83.80

www.anpc.gov.ro

Reprezentanții asociațiilor de consumatori nu
au drept de control al operatorilor economici,
conform art.42 din O.G. nr. 21/1992.

Apelarea numărului 0219551 poate fi făcută în funcție de tipul de abonament deținut de consumator

- **InfoCons** este un ONG pentru drepturile consumatorului. Asociația pune la dispoziție numărul InfoCons Junior – 021 9615, număr cu tarif normal în rețeaua Telekom, apelabil din toate rețelele. Elevii pot solicita consiliere, informare și pot depune sesizări.
- **Sesizarea** se poate depune și online la adresa de e-mail: InfoConsJunior@protectia-consumatorilor.ro
- **Accesând** <https://infocons.ro/infocons-junior-021-9615/>, realizați un exercițiu de completare a formularului de sesizare adresat Asociației InfoCons Junior, privind încălcarea drepturilor de consumator.

Vreau să știu

- Când cumperi un produs sau plătești pentru un serviciu, devii **consumator**.

DREPTURILE CONSUMATORULUI:

- 1. Primești produsul conform descrierii de pe etichetă.**
- 2. Beneficiezi de garanție pentru produsele achiziționate.** Garanția se aplică atât produselor noi, cât și celor revândute.
- 3. Magazinul fizic sau online te informează despre detaliile produselor sau serviciilor:** ce conțin, cât costă și cum se folosesc, perioada de garanție.
- 4. Ești protejat.** Produsele pe care le cumperi nu trebuie să te rănească sau să te pună în pericol.
- 5. Îți poți manifesta nemulțumirea.** Dacă nu ești mulțumit de un produs sau de un serviciu, ai dreptul să faci o plângere.
- 6. Ai dreptul de a returna un anumit produs sau de a refuza un serviciu,** dacă acesta nu este conform standardelor prezentate.

RESPONSABILITĂȚILE CONSUMATORULUI:

Pe lângă drepturi, ai și responsabilități pe care trebuie să le respecti pentru un consum eficient.

- 1. Informează-te înainte de a cumpăra!** Citește etichetele și află detalii despre produsele sau serviciile care te interesează!
- 2. Cheltuiește cu atenție!** Gândește-te dacă ai nevoie cu adevărat de acel produs! Nu risipi banii sau resursele!
- 3. Păstrează bonul!** Dacă ai o problemă cu produsul, vei avea nevoie de bon pentru a dovedi că l-ai cumpărat.
- 4. Reciclează și protejează natura!** Produsele pe care le folosești au un impact asupra mediului, deci este important să le reciclezi sau să le poți folosi pentru un timp îndelungat.

Am învățat

1. Selectează aspectele pe care le ai în vedere atunci când achiziționezi un anumit produs:

- a) garanția produsului;
- b) produsul trebuie să fie popular;
- c) dreptul de a-l returna, dacă acesta nu corespunde așteptărilor tale;
- d) produsul este reciclabil;
- e) prețul scăzut, chiar dacă produsul prezintă mici defecte.

✓ Argumentează-ți răspunsurile.

2. Transcrie pe caiet tabelul alăturat și bifează căsuța corespunzătoare din dreptul fiecărui comportament enunțat.

Comportamente	Drepturi	Responsabilități
Păstrarea bonului la achiziționarea unui produs.		
Refuzarea unui serviciu, dacă acesta este sub standardele prezentate de comerciant.		
Protejarea mediului printr-un consum responsabil.		
Informarea cu privire la detaliile produselor care urmează să fie achiziționate.		
Organizarea cheltuielilor în acord cu bugetul personal.		

Lucru în echipă

- ✓ Redactează împreună cu colegul/colega de bancă o reclamație către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, folosind modelul formularului pentru sesizări online pe care îl găsiți pe website-ul www.anpc.ro. Ai în vedere o situație în care ți-au fost încălcate drepturile de consumator.
- ✓ Adaugă reclamația la **portofoliu**.

1.2. Producătorul

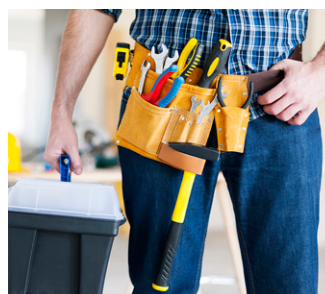
1.2.1. Producerea de bunuri și servicii

Știu

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au produs diverse tipuri de bunuri și au oferit comunităților servicii adaptate nevoilor acestora.

✓ Identifică bunurile și serviciile ilustrate în imagini și formulează puncte de vedere despre:

- originea produselor/bunurilor (propria gospodărie, fabrici etc.);
- modul de comercializare (târguri, piețe, magazine online etc.);
- tipul de servicii (educaționale, de reparații etc.);
- calitatea bunurilor și a serviciilor ilustrate.

i Ștefan este pasionat de tehnologia încorporată în telefoanele mobile. Din primii ani de școală, a analizat componentele acestora și modul lor de funcționare. Vizitând centrele de reciclare, a obținut telefoane vechi pe care a încercat să le repare. S-a documentat atent și a participat la cursuri pe această temă. După mai mulți ani de practică, Ștefan a reușit să repare primul telefon mobil pe care i l-a făcut cadou tatălui său.

Astăzi, Ștefan oferă servicii de reparații pentru telefoane mobile și tablete, în cadrul firmei tatălui său.

1. Ce crezi că a determinat reușita lui Ștefan?
2. Ce fel de servicii oferă firma pentru care lucrează Ștefan?
3. Tu ce pasiuni ai și cum te-ar ajuta acestea să devii producător de bunuri și/sau servicii?

Vreau să știu

PRODUCȚIA reprezintă prima etapă a activității economice, prin intermediul căreia se realizează bunurile și serviciile pe care le folosim pentru satisfacerea nevoilor și dorințelor noastre.

i PRODUCĂTORUL – persoană, asociații de persoane, firme sau companii care transformă materiile prime în bunuri și servicii utile pentru consumatori.

Resursele necesare pentru producție se împart în trei categorii:

- **naturale:** materii prime (petrol, lemn, metale etc.);
- **umane:** forța de muncă – oamenii care proiectează, construiesc sau vând produsul;
- **financiare:** banii folosiți pentru a cumpăra resursele și pentru a susține producția.

Investigație

✓ Alege un bun sau un serviciu pentru adolescenți, pe care intenționezi să îl folosești în viitorul apropiat și realizează împreună cu trei colegi o investigație, urmând etapele de mai jos:

1. Identifică producătorul bunului/serviciului ales.
2. Analizează-i caracteristicile.
3. Citește recenzii online legate de calitatea acestuia.
4. Identifică argumente pro și contra achiziționării lui.
5. Având în vedere demersul de mai sus, copiază în caiet organizatorul grafic de mai jos și folosește-l pentru gruparea datelor obținute.

Produsul și producătorul	Argumente pro cumpărare	Argumente contra cumpărare	Concluzii și decizii

✓ Adaugă investigația la **portofoliu**.

Procesul de **producție** începe de la identificarea unei **probleme**, a unei **nevoi** sau a unei **dorințe** pe care consumatorii o au. De exemplu, dacă oamenii au nevoie de echipamente care să le asigure confortul și siguranța în drumeții montane, producătorii vor dezvolta produse și servicii care să răspundă acestor cerințe.

De cele mai multe ori, bunurile și serviciile sunt îmbunătățite și cu ajutorul consumatorilor, care transmit către producător sau comerciant

ȘTIAI CĂ?

- Aproape tot ce mâncăm și purtăm este un produs agricol.
- Privește în jurul tău! Vei observa că cele mai multe feluri de mâncare și majoritatea lucrurilor pe care le porți sunt produse ale agriculturii: mâncarea ta provine din ferme, la fel ca bumbacul sau lână, utilizate la realizarea obiectelor tale vestimentare.

DICȚIONAR:

- **recenzie** – scurtă prezentare, cu comentarii sau aprecieri critice, efectuată de obicei online, asupra unui produs/serviciu achiziționat.

recenzii despre produsele achiziționate. Poți lua o decizie conștientă, adecvată nevoilor tale, doar în măsura în care te informezi despre produsele pe care dorești să le achiziționezi.

Astăzi, legislația națională impune producătorilor respectarea unor norme superioare de siguranță și calitate, pentru a evita comercializarea produselor care ar putea afecta siguranța consumatorilor.

Am învățat

1. Imaginează-ți un produs sau un serviciu care i-ar ajuta pe elevi să învețe mai ușor. În descrierea acestuia, vei avea în vedere răspunsuri complete la următoarele întrebări:
 - a) Ce probleme rezolvă produsul/serviciul tău?
 - b) Ce resurse sunt necesare pentru producerea lui?
 - c) Care preconizezi că pot fi costurile de producție?
 - d) Cărei categorii de clienți i te vei adresa?
 - e) Ce preț ar putea avea produsul/serviciul realizat de tine?

✓ Prezintă ideea ta colegilor și discutați despre cât de viabile sunt produsele voastre.
2. Transcrie enunțurile pe caiet și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare.
 - a) Producătorul transformă _____ în _____ utile pentru consumatori. Procesul de producție începe de la identificarea _____ a consumatorilor.
 - b) Bunurile și serviciile sunt îmbunătățite și cu ajutorul _____.
 - c) _____ impune producătorilor respectarea unor norme superioare de siguranță și calitate.
3. Alege răspunsurile corecte și transcrie-le în caiet:
 - a) Etapa activității economice prin intermediul căreia se realizează bunuri și servicii se numește producție.
 - b) Consumatorul achiziționează întotdeauna bunurile și serviciile direct de la producător.
 - c) Forța de muncă reprezintă resursa naturală necesară în procesul de producție.
 - d) Normele superioare de siguranță și de calitate ale bunurilor și serviciilor sunt prevăzute de legile statului român.

Lucru în echipă

- ✓ Realizează împreună cu trei dintre colegii tăi o reclamă pentru un produs sau serviciu, util pentru preocupările voastre comune, respectând următoarele cerințe:
- a) Textul reclamei să poată fi citit/comunicat în maximum 20 de secunde;
 - b) Descrierea produsului să ofere 2-3 detalii, privind resursele implicate în procesul de producție;
 - c) Textul reclamei să conțină un motiv concret pentru care consumatorii pot avea încredere în produsul sau serviciul pe care îl oferiți;
 - d) Desenează un simbol/LOGO pentru produsul sau serviciul vostru.
- ✓ Adaugă reclama la **portofoliu**.

1.2.2. Producătorul și spiritul antreprenorial. Inițiativă și risc

Știu

✓ Identifică în imaginile alăturate producătorii de bunuri și de servicii.

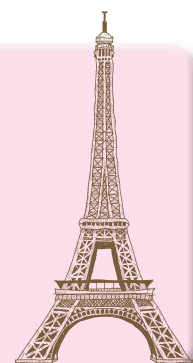

Andrei și Maria sunt studenți la Universitatea Națională de Arte. În vacanța de vară, ei au câștigat concursul de pictură, organizat de primăria din orașul lor. Au creat o pictură murală, chiar pe unul dintre pereții instituției.

Premiul a fost o excursie la Paris și o sumă de bani pe care aceștia au hotărât să o folosească pentru a închiria un spațiu. L-au transformat într-o galerie de artă cu vânzare și tot acolo predau cursuri de desen pentru elevi. În primele 3 luni de la deschidere, Andrei și Maria au reușit să câștige o sumă de trei ori mai mare decât premiul obținut la concurs.

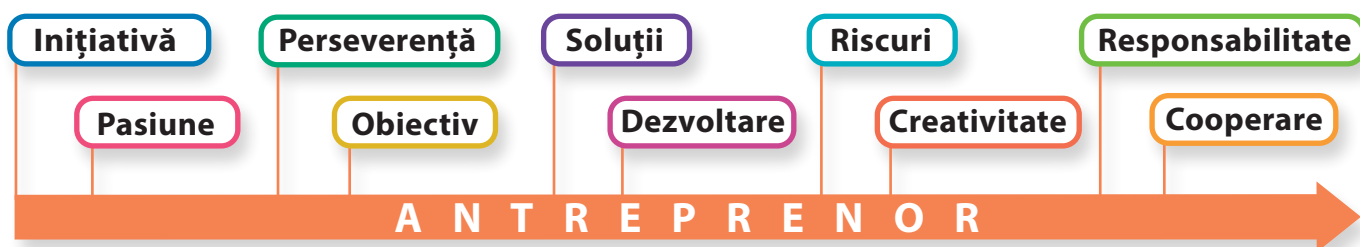
1. Care crezi că sunt calitățile care le-au permis celor doi tineri să câștige concursul de pictură? Dar deschiderea galeriei și inițierea de cursuri pentru elevi?
2. Putem spune că Maria și Andrei au împreună o afacere? Argumentează-ți răspunsul.
3. Cum crezi că și-ar putea dezvolta cei doi activitatea antreprenorială?

Vreau să știu

Spiritul antreprenorial se referă la inițiativa de a începe un proiect sau o afacere, calculând foarte atent atât oportunitățile, cât și riscurile, pentru a-ți atinge scopurile.

O persoană cu spirit antreprenorial caută soluții creative, își asumă responsabilități și depune efort pentru bunul mers al proiectului său.

În mediul de afaceri, **inițiativa** și **riscul** reprezintă indicatori pe care orice **antreprenor** trebuie să îi aibă în vedere pentru a **inova** și a găsi **soluții** la problemele care apar în domeniul de activitate ales.

Inițiativa presupune să începi o acțiune din proprie convingere, după o atentă documentare. În mediul antreprenorial, inițiativa antrenează resurse personale precum:

- adaptarea la schimbare;
- luarea deciziilor;
- actualizarea informațiilor din domenii precum: legislație, noile tehnologii etc.;
- capacitatea de organizare și administrare.

Riscul reprezintă situații sau evenimente care amenință reușita sau dezvoltarea unei afaceri.

O persoană cu spirit antreprenorial anticipează atât succesele, cât și riscurile care îi pot pune în pericol afacerea, ceea ce determină echilibrul întregului proiect.

DICȚIONAR:

- **antreprenor** – persoană care creează și gestionează o afacere.

Am învățat

1. Gândește-te la o inițiativă de afacere care consideri că ți se potrivește. Alcătuiește o listă cu cel puțin 6 calități personale de care ai nevoie, ca antreprenor, în domeniul de afaceri ales.
2. Identifică un risc și o soluție pentru fiecare dintre următoarele proiecte de afaceri:
 - magazin online de telefoane mobile;
 - agenție de turism;
 - editură de carte școlară;
 - sală de fitness;
 - service auto;
 - magazin de bijuterii.
3. Redactează un eseu de 5 minute în care să descrii o persoană de afaceri pe care o cunoști și o admiri. Ai în vedere calitățile unui antreprenor, dar și comportamentul de zi cu zi al acestei persoane. Dacă nu o poți identifica printre cunoștințele tale, creează tu un personaj, urmând cerința.

Cetățenia – dimensiunea economică

CONSUMATORII

au atât nevoi, cât și dorințe pe care trebuie să le îndeplinească.

PRODUCȚIA

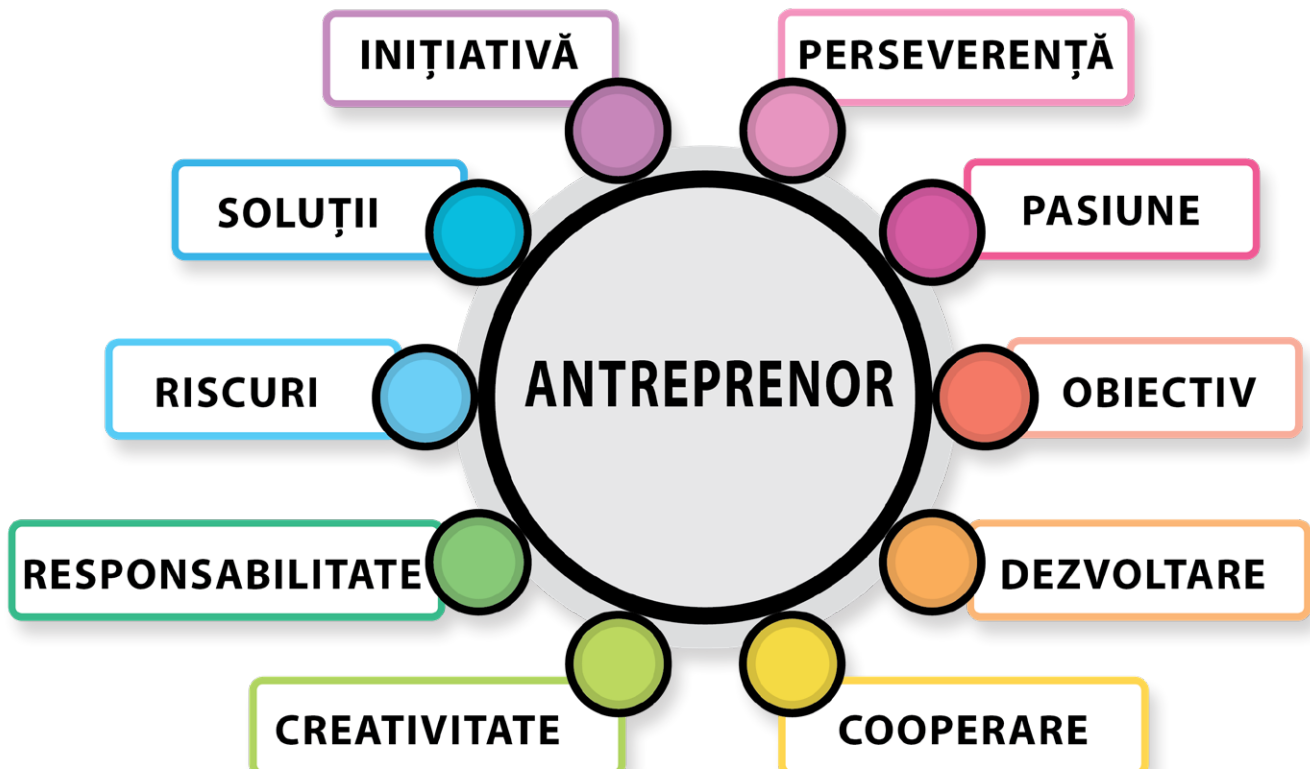
reprezintă prima etapă a activității economice, prin intermediul căreia se realizează bunurile și serviciile pe care le folosim pentru satisfacerea nevoilor și dorințelor noastre.

Drepturile consumatorului:

1. Produsul achiziționat corespunde descrierii de pe etichetă.
2. Cumpărătorul beneficiază de garanție pentru produsele achiziționate.
3. Magazinul fizic sau online informează despre detaliile produselor sau serviciilor comercializate.
4. Cumpărătorul poate returna un anumit produs sau refuza un serviciu.

Responsabilitățile consumatorului:

1. Informează-te înainte de a cumpăra!
2. Cheltuiește cu atenție!
3. Păstrează bonul!
4. Reciclează și protejează natura!

Titlul proiectului: *Fii informat! Ești protejat! – Consumatorul adolescent: drepturi și responsabilități*

Perioada de desfășurare: 3 săptămâni

Date de identificare:

Unitatea de învățământ _____

Clasa a VIII-a _____

Grupul-țintă:

- ▶ elevii clasei a VIII-a
- ▶ profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
1. Formarea echipelor Sunt formate echipe de lucru (4-6 membri), corespunzătoare celor 4 etape pentru campania generală de informare și conștientizare privind drepturile și responsabilitățile consumatorului adolescent.	Prin consultări, fiecare echipă decide asupra etapei din campanie pentru care se documentează. Sunt notate informațiile necesare pentru fiecare etapă.	✓ Coli flipchart ✓ Postit-uri ✓ Carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
2. Documentarea și realizarea fiecărei etape de campanie: a) Identificarea drepturilor și responsabilităților consumatorului adolescent; b) Informarea asupra instituțiilor de protecție a consumatorului; c) Enumerarea riscurilor pentru consumatorii adolescenți; d) Crearea mesajelor de informare și conștientizare publică pentru consumatorul adolescent.	Realizarea celor patru etape	✓ Carioci ✓ Coli de flipchart	Profesorul de educație socială, elevii clasei
3. Realizarea campaniei de informare/conștientizare <i>Fii informat! Ești protejat! – Consumatorul adolescent: drepturi și responsabilități</i>	✓ Flyere ✓ Afișe ✓ Bannere ✓ Articole pentru website-ul școlii	✓ Carioci ✓ Coli de flipchart ✓ Lipici	Profesorul de educație socială, elevii clasei
4. Promovarea campaniei la nivelul comunității locale	Expoziție, articol site		Profesorul de educație socială, elevii clasei, informaticianul școlii

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 71 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.

Scopul și utilitatea proiectului

- Informarea elevilor și a comunității despre importanța cunoașterii și respectării drepturilor și responsabilităților consumatorului adolescent.
- Conștientizarea nevoii de consum responsabil la vârsta adolescenței.

Parteneri/ colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
—	1 zi	Realizarea celor 4 echipe și repartizarea sarcinilor de lucru corespunzătoare fiecărei activități	✓ 4 echipe, câte una pentru fiecare din cele 4 etape ale elaborării campaniei ✓ Ziua desfășurării campaniei este anunțată în școală și în comunitatea locală.
Un specialist în drepturile consumatorului	2 săptămâni	La realizarea fiecărei etape din campanie, elevii au în vedere realități și aspecte practice din viața de consumator	Se pot utiliza website-uri de specialitate; pot fi consultați profesori, specialiști în protecția consumatorului.
Un specialist în drepturile consumatorului, informaticianul școlii, cadre didactice	1 săptămână	✓ Desemnarea unui lider pentru campanie. ✓ Identificarea mijloacelor de prezentare și de promovare ale obiectivelor și ale acțiunilor campaniei.	✓ Campania este realizată în școala din care fac parte elevii.
Părinți, cadre didactice, elevi	1 zi	Desemnarea unor observatori pentru campania de informare/ conștientizare <i>Fii informat!</i> <i>Ești protejat! – Consumatorul adolescent: drepturi și responsa- bilități</i> , care să surprindă feedbackul participanților din școală și din comunitatea locală.	Se asigură vizibilitatea campaniei prin promovare la nivel local: website-ul școlii, afișe în diferite instituții publice etc.

- La pagina 72, este redat un model pentru fișa de proiect.

I. Alege răspunsurile corecte și transcrie-le în caiet:

- a) **Serviciile** sunt activități pe care anumite persoane specializate le oferă gratuit.
- b) **Bunurile** sunt lucruri fizice pe care le folosim în viața de zi cu zi.
- c) **Consumatorul** este o persoană care cumpără și folosește bunuri sau servicii pentru a-și satisface nevoile și dorințele.
- d) **Serviciile** de învățământ au impact imediat în viața de zi cu zi a oamenilor.

2 puncte (4 × 0,5 p)

II. Enumeră trei drepturi și trei responsabilități ale consumatorului:

3 puncte (6 × 0,5 p)

III. Transcrie enunțurile pe caiet și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare.

- a) Producția reprezintă etapa activității economice prin intermediul căreia se realizează _____ pe care le folosim pentru satisfacerea nevoilor și dorințelor noastre.
- b) _____ impune producătorilor respectarea unor norme superioare de siguranță și calitate.
- c) Bunurile și serviciile sunt îmbunătățite și cu ajutorul _____.
- d) O persoană cu spirit antreprenorial anticipează _____ care îi pot pune în pericol afacerea.

2 puncte (4 × 0,5 p)

IV. Folosește cuvintele date în enunțuri potrivite pentru disciplina *Educație financiară*:

bunuri, servicii, producător, consumator.

2 puncte (4 × 0,5 p)

- ✓ Transcrie pe o coală *Fișa de observare a comportamentului elevului* de la pagina 74.
- ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
- ✓ Atașează fișa la **portofoliu**.

Autoevaluare

1-3 puncte

Învăț lecțiile.

☐

4-6 puncte

Recapitulez informațiile.

☐

7-9 puncte

Recitesc informațiile.

☐

10 puncte

Mă felicit!

☐

**Oficiu: 1 punct
Total: 10 puncte**

BANII ȘI BUGETUL

✓ Planuri de acțiune personale/de familie pentru realizarea unui scop

Alegerea unui scop. Resurse necesare pentru atingerea scopului propus

✓ Bugetul familiei. Bugetul personal

Venituri ale familiei – cheltuieli ale familiei

Venituri personale – cheltuieli personale

Nevoi și dorințe versus resurse

✓ Rolul banilor în bugetul familiei/bugetul personal

Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor

Moneda națională a României

Modalități de economisire a banilor și de reducere a risipei de resurse bănești

✓ Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)

Instrumente și mijloace de plată

Recapitulare

Proiect 2

Evaluare

2.1. Planuri de acțiune personale/de familie pentru realizarea unui scop

2.1.1. Alegerea unui scop.

Resurse necesare pentru atingerea scopului propus

Știu

Radu își dorește să devină antreprenor, la fel ca tatăl și bunicul său, care dețin împreună două brutării. El este de părere că afacerea familiei s-ar putea dezvolta dacă, pe lângă produsele tradiționale, ar produce și ar comercializa și specialități franțuzești. În clasa a VII-a, Radu a fost într-o excursie la Paris și asta l-a inspirat pentru proiectul antreprenorial al familiei sale.

1. Care crezi că este scopul lui Radu?
2. Identifică resursele de care are nevoie familia lui pentru realizarea acestui scop.
3. Ce acțiuni consideri că sunt necesare pentru dezvoltarea proiectului antreprenorial al băiatului? Notează în caiet acțiunile, completând planul conform cerințelor.

Scopul _____.

Acțiunea 1 _____.

Resurse necesare pentru acțiunea 1 _____.

Acțiunea 2 _____.

Resurse necesare pentru acțiunea 2 _____.

Vreau să știu

Scopul personal se referă la o direcție pe care o persoană o stabilește pentru un anumit domeniu al vieții sale, având în vedere propriile valori, aspirații, nevoi și dorințe. Acesta reprezintă o intenție reală de a obține un rezultat precis în carieră, relații, sănătate sau alte aspecte importante ale existenței sale.

Scopurile realiste ajută la orientarea acțiunilor, oferind motivație și sens în viața de zi cu zi, iar pe termen lung pot susține planul personal de dezvoltare și de autorealizare.

Un plan de acțiune personal sau familial reprezintă o strategie detaliată, alcătuită dintr-o serie de activități stabilite pentru a atinge un scop specific. Acesta include obiective clare, resurse necesare, termene limită și responsabilități, fiind adaptat nevoilor individuale sau ale unui grup (familie). Planul de acțiune ajută la luarea deciziilor și la aplicarea soluțiilor pentru atingerea performanței propuse.

În realizarea unui scop, există mai multe tipuri de resurse care pot fi implicate, fiecare având un rol esențial în atingerea obiectivelor stabilite.

Categorii:

- **resurse de timp** (de ex.: alocarea unui anumit număr de ore pentru studiu zilnic);
- **resurse financiare** (de ex.: banii necesari pentru atingerea scopului);
- **resurse materiale** (de ex.: coli, creioane colorate etc.);
- **resurse informaționale** (de ex.: acces la internet pentru a căuta date și informații relevante);
- **resurse umane** (de ex.: profesori sau colegi care te pot sprijini).

Știu

UN PLAN REALIZABIL

✓ Realizează un plan de acțiune, împreună cu alți trei colegi, pentru un scop comun identificat de voi, urmând pașii de mai jos:

PASUL 1

- ✓ Găsiți un subiect dintr-o zonă de interes comună (școală, sport, hobby-uri, dezvoltare personală, relații etc.), care contează pentru echipa voastră. Formulați un scop în acest sens. Ce vă doriți să realizați în următoarele 2 luni?

Exemplu de scop, finalizarea proiectului la disciplina Educație socială: *Banii de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor*

Formulați unul sau două obiective SMART:

- **S** (Specific) – clar și precis;
- **M** (Măsurabil) – să poți urmări progresul;
- **A** (Atins) – realist și realizabil;
- **R** (Relevant) – important pentru tine;
- **T** (Timp) – cu un termen limită.

Exemplu SMART: Vrem să finalizăm proiectul până la data _____

PASUL 2

- ✓ Identificați acțiunile necesare pentru îndeplinirea scopului propus.
- Surse de documentare pentru proiect _____ .
 - Resurse materiale necesare _____ .
 - Responsabilitățile membrilor echipei _____ .
 - Termene limită _____ .

PASUL 3

- Monitorizarea progresului _____ .
- Analizarea rezultatelor _____ .

Am învățat

✓ Transcrie enunțurile pe caiet și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare.

- **Scopul** personal se referă la _____ pe care o persoană o stabilește pentru un anumit domeniu al vieții sale.
- **Scopul** ajută la _____ , oferind motivație și sens în viața de zi cu zi.
- _____ reprezintă o strategie detaliată, alcătuită dintr-o serie de activități care sunt stabilite pentru a atinge un scop specific.

2.2. Bugetul familiei. Bugetul personal

2.2.1. Venituri ale familiei – cheltuieli ale familiei

Știu

Studiu de caz: Veniturile Familiei Popescu

Familia Popescu este formată din patru membri: tatăl, Radu Popescu, lucrează ca inginer la o companie de construcții, iar mama, Ana Popescu, este profesoară; fiul lor, Andrei, este elev în clasa a VIII-a, iar Elena, fiica, merge la grădiniță. Familia locuiește într-o casă proprie, are o mașină personală și economisește lunar suma de bani care îi revine din închirierea unei garsoniere.

Luna trecută, familia Popescu a avut următoarele surse de venit:

- a) venitul lunar net al lui Radu Popescu: 8000 lei (salariul său de inginer), după achitarea taxelor;
- b) venitul lunar net al Anei Popescu: 5500 lei (salariul său de profesoară), după achitarea taxelor;
- c) venituri din chirie: 1000 lei, după achitarea taxelor;
- d) venituri din activități ocazionale:
 - Ana a obținut luna trecută suma de 600 de lei pentru un curs de formare. Ea predă aceste cursuri o dată sau de două ori pe lună, în perioada ianuarie-mai.
 - Andrei, fiind foarte pasionat de natură și de mediul înconjurător, oferă servicii de întreținere pentru grădinile vecinilor și câștigă sume de bani cuprinse între 50 și 100 de lei săptămânal.

1. Care sunt principalele surse de venit ale familiei Popescu?
2. Care venituri sunt permanente și care sunt ocazionale?
3. Care dintre aceste venituri sunt mai stabile și care ar putea să se modifice pe termen scurt?
4. Cum ar putea familia să-și diversifice sursele de venit pentru a fi mai sigură din punct de vedere financiar?
5. Ce alte surse de venit ar putea avea familia Popescu pentru a crește veniturile familiei (investiții, afaceri mici etc.)?
6. Care ar putea fi cea mai sigură formă de economisire a banilor pentru familia Popescu? De ce?
7. Ce factori ar putea influența creșterea sau scăderea veniturilor?

Vreau să știu

i **Un buget de familie** reprezintă identificarea și planificarea coerentă a veniturilor și a cheltuielilor familiei pentru o anumită perioadă (lunară, anuală).

Scopul alcătuirii acestui buget este acela de a asigura o administrare eficientă a resurselor financiare, astfel încât familia să poată face față tuturor cheltuielilor esențiale (cum ar fi plata utilităților, mâncarea, educația) și, în același timp, să economisească sau să investească pentru viitor.

Veniturile unei familii provin din diverse surse. Identificarea acestora este importantă pentru a înțelege cum se poate construi un buget realist, care poate susține nevoile, dorințele și aspirațiile unei familii.

i Veniturile unei familii au un impact direct asupra stilului de viață și asupra capacității de a face față cheltuielilor lunare.

Surse de venituri. Exemple:

salariale	dobânzi bancare	economii și investiții
drepturi de autor	chirii	ajutoare financiare, indemnizații, stimulente
antreprenoriat	burse	

Știu

✓ Analizează imaginile și spune ce tip de cheltuieli ilustrează acestea, având în vedere tabelul de mai jos.

Cheltuieli pentru consum	alimente, utilități, îmbrăcăminte, produse de îngrijire, petrecerea timpului liber etc.
Cheltuieli pentru sănătate	vizite la medic, asigurări de sănătate etc.
Cheltuieli pentru educație	taxe școlare, cursuri suplimentare, activități educaționale opționale, rechizite etc.

BUGET DEFICITAR

Un buget deficitar este cel în care cheltuielile depășesc veniturile. Un buget deficitar poate conduce la probleme financiare, deoarece necesită împrumuturi sau economii pentru a acoperi diferența.

BUGET ECHILIBRAT

Un buget echilibrat este cel alcătuit din venituri și cheltuieli egale. Toate resursele financiare sunt folosite complet; nu sunt generate datorii, dar nici economii.

BUGET EXCEDENTAR

Un buget excedentar este cel în care veniturile sunt mai mari decât cheltuielile. În acest caz, se obține un surplus financiar, care poate fi economisit sau investit.

Am învățat

- Transcrie tabelul pe caiet și completează-l cu sprijinul familiei tale.
 - Ce tip de buget este? Deficitar, excedentar sau echilibrat?
 - Cum poate fi îmbunătățit raportul dintre venituri și cheltuieli în familia ta?
 - Cum poți contribui tu la acest plan de îmbunătățire?
- Realizează o hartă a traseului tău profesional, precizând, pentru fiecare etapă, implicațiile în planul bugetului familiei (veniturile familiei și cheltuielile necesare dezvoltării tale profesionale).

Bugetul traseului profesional

VENITURI	ETAPĂ	CHELTUIELI
	liceală	

ȘTIAI CĂ?

- Prin metoda denumită „celebrity impersonating scam”, infractorii folosesc imaginile și numele unor personalități publice sau celebrități atât din România, cât și internaționale, pentru a-i atrage pe oameni să investească în produse sau fonduri de investiții false.
- Modul de operare al acestei fraude poate varia, dar, de obicei, începe cu promovarea unei investiții care este legată de o celebritate, pentru a-i determina pe oameni să creadă că investiția este sigură și profitabilă.

Sursa: Poliția Română

<https://politiaromana.ro/ro/stiri/atentie-la-fraudele-online1684565169>

DICȚIONAR:

- **frauda digitală** – o formă de înșelăciune electronică sau din mediul online, prin care pot fi sustrate sume de bani, profitând de încrederea oamenilor, care transmit involuntar date personale cu privire la conturile lor bancare.

2.2.2. Venituri personale – cheltuieli personale

Știu

1. Calculează-ți veniturile lunare, analizând schema de mai jos.

2. Desenează tabelul pe caiet și completează-l după model.

Venituri (suma)	Cheltuieli personale lunare (aproximative). Exemple:
	produse pentru îngrijire
	cărți

Suma economisită

- a) Care este strategia ta pentru planificarea unui buget personal, astfel încât veniturile să poată susține cheltuielile necesare?
- b) De ce este util să ne obișnuim să economisim lunar o sumă de bani, indiferent de valoarea acesteia?

Vreau să știu

Bugetul personal este un plan financiar pe care o persoană îl întocmește pentru a-și administra veniturile și cheltuielile într-o anumită perioadă de timp.

În bugetul personal, este obligatoriu să incluzi veniturile și cheltuielile, astfel încât să apreciezi cum să cheltuiești eficient și să reușești să economisești.

Știu

David dorește să participe la o tabără de vară pentru elevii pasionați de robotică. Suma de bani necesară este de 1.200 de lei, iar modalitatea de plată este în trei tranșe lunare. Familia a decis să îi ofere lui David 650 de lei.

Pentru diferența de bani, dar și pentru celelalte cheltuieli necesare, băiatul vrea să economisească din veniturile sale lunare.

- ✓ Realizează în echipă cu un coleg/o colegă un plan de acțiune, stabilind venituri posibile și suma de bani pe care David o poate economisi. Ia în calcul și alte cheltuieli pe care acesta le-ar putea avea în tabăra de robotică.

Vreau să știu

Comportamente financiare echilibrate:

- Fixează-ți un buget personal!
- Ai grijă de nevoile tale și calculează atent sumele de bani necesare pentru îndeplinirea lor!
- Stabilește-ți obiective clare din punct de vedere financiar!
- Cumpără doar cât ai nevoie să consumi!
- Evită să faci cumpărături la primul impuls! Este bine să amâni cu o zi achizițiile de bunuri/servicii și să te gândești dacă ele corespund nevoilor tale reale sau dorințelor. Ulterior, ia o decizie conștientă!
- Economisește constant, chiar dacă este vorba despre sume mici de bani!

Știu

Modalități de creștere a veniturilor la adolescenți

Urmărește lista de mai jos și personalizează un plan de creștere a veniturilor.

- Încearcă să vinzi online obiectele care nu îți mai sunt de folos! Pentru aceasta, poți solicita asistență din partea unui adult, astfel încât să eviți fraudele digitale.
- Analizează-ți calitățile personale și observă la ce ești talentat! Participă la concursuri cu premii!
- Informează-te despre posibilitatea de a-ți oferi serviciile celor care au nevoie de ajutor, făcând diferite treburi gospodărești, potrivite pentru vârsta ta!
- Reciclează și economisește!

Am învățat

1. Prezintă trei avantaje ale realizării planului personal de economisire pentru adolescenți.
2. Transcrie și notează în dreptul următoarelor afirmații **A** (adevărat) sau **F** (fals).
 - a) Bugetul personal include veniturile unei persoane pe o perioadă de timp bine determinată.
 - b) Produsele scumpe sunt cele mai bune.
 - c) Bugetul personal este un plan financiar, întocmit cu scopul de a administra veniturile și cheltuielile.
 - d) Un comportament financiar echilibrat implică evitarea cumpărăturilor impulsive.
3. Elaborează un eseu de 10-15 rânduri, în care să îți exprimi, cu argumente, opinia în legătură cu afirmația lui Thomas Jefferson:

„Nu cheltui niciodată banii înainte de a-i avea.”

Thomas Jefferson (al treilea președinte al Statelor Unite ale Americii)

2.2.3. Nevoi și dorințe versus resurse

Știu

Studiu de caz: Povestea lui Vlad

Vlad este un adolescent de 15 ani, crescut într-o familie modestă. Este pasionat de muzică și ia lecții de canto de la mătușa sa, care este profesoară. A învățat de mic că banii nu sunt nelimitați și că trebuie să îi cheltuiască cu înțelepciune. La vârsta de 10 ani, când a primit primul său telefon mobil, Vlad a înțeles că dorințele îi pot influența deciziile. Primul său telefon avea caracteristici adecvate nevoilor sale, dar, după un timp, când prietenii săi și-au cumpărat telefoane noi, mai scumpe, cu o tehnologie mai avansată, băiatul a simțit dorința de a avea și el un telefon mai performant, pe care să poată accesa jocuri mai noi.

A economisit o parte din banii de alocație și i-a rugat pe părinți să contribuie cu diferența.

Aceștia i-au explicat, însă, că banii pe care îi au sunt destinați mai întâi **nevoilor** familiei. Vlad a înțeles, pe de o parte, că nevoile sunt acele lucruri esențiale pentru viața de zi cu zi – mâncarea, hainele, plata facturilor – și că **dorințele** sunt, pe de altă parte, acele lucruri neesențiale pentru supraviețuire, dar care ne pot face viața mai frumoasă sau mai confortabilă.

Cu timpul, Vlad a economisit sume mici de bani din bursa școlară și din premiile pe care le-a câștigat, participând la concursuri muzicale. Cu toate acestea, lecția învățată alături de părinții săi l-a determinat să își achiziționeze, în perioada reducerilor, un telefon performant, dar nu foarte scump.

NEVOI
DORINȚE

- ✓ Transcrie pe o fișă de lucru tabelul de mai jos și reflectează asupra experienței lui Vlad. Ulterior, completează Jurnalul cu dublă intrare, respectând cerințele:

Jurnal cu dublă intrare

Fragmente din text, idei, termeni	Argumente, întrebări și răspunsuri
Alege un fragment/o idee/un termen care: • te-a impresionat; • ți-a amintit de una dintre lecțiile de educație financiară studiate; • ți-a amintit de o experiență personală. _____ _____ _____ _____	Argumentează alegerea fragmentului/ideii/termenului, răspunzând la întrebările de mai jos: • Care a fost motivul pentru care ai ales fragmentul/ideea/termenul respectiv? • Fragmentul/Ideea/Termenul îți amintește de vreuna dintre experiențele avute? Care? _____ _____ _____ _____

- ✓ Adaugă fișa de lucru la **portofoliu**.

Vreau să știu

Nevoia de
autorealizare

atingerea potențialului maxim;
împliniri și reușite personale.

Nevoia de stimă
și de respect

realizări personale și
recunoaștere din partea celorlalți.

Nevoia de apartenență
și de iubire

relații sănătoase,
prietenii și colaborări.

Nevoia de
siguranță

pace, un loc de muncă
stabil, acces la îngrijire
medicală și un venit sigur.

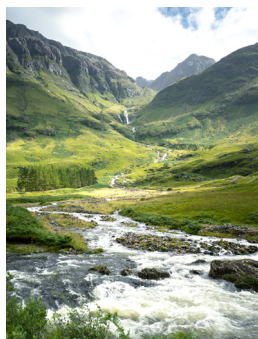
Nevoile fundamentale
(fiziologice)

lucrurile de care ai nevoie
pentru a supraviețui: mâncare,
apă, aer, adăpost, somn.

Știu

✓ Analizează imaginile și efectuează corespondența între acestea și piramida nevoilor.

Piramida lui Maslow te poate ajuta să faci diferența între nevoi și dorințe, astfel încât să îți stabilești priorități financiare. Fiecare nivel al piramidei îți poate oferi informații despre cum să îți gestionezi banii mai eficient și să economisești pentru ceea ce contează cu adevărat.

De exemplu:

- Identifică-ți nevoile fundamentale!
- Economisește pentru siguranța ta financiară!
- Încearcă să găsești un echilibru între veniturile și cheltuielile pe care le faci atunci când te întâlnești cu prietenii tăi!
- Investește în educația ta, pentru a putea ajunge la autorealizare!

ȘTIAI CĂ?

- Piramida lui Maslow este o reprezentare grafică a ierarhiei nevoilor umane. Psihologul American Abraham Maslow considera că aceste nevoi stau la baza acțiunilor umane.

Abraham Harold Maslow
(1908-1970)

DICȚIONAR:

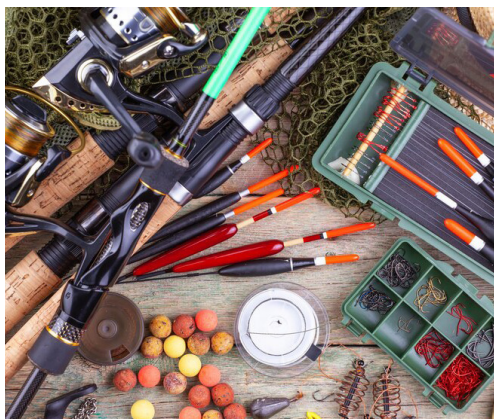
- **investiție** – alocarea de bani în scopul obținerii în viitor a unor venituri sau a altor efecte utile.

Am învățat

Lucru în echipă

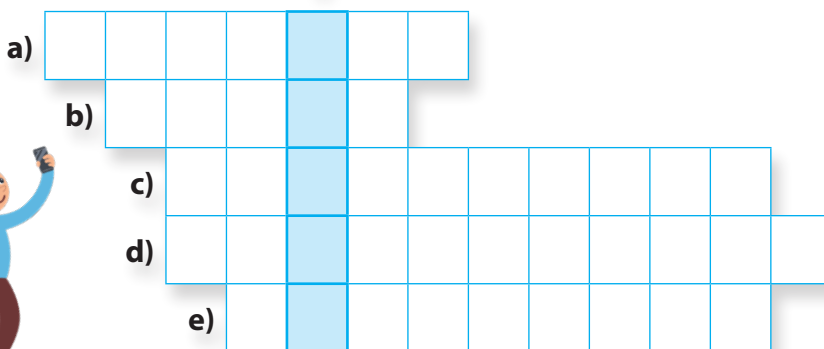
- ✓ Discută cu colegul tău/colega ta despre importanța de a acoperi mai întâi nevoile și despre ce s-ar putea întâmpla, dacă ați cheltui mai mult pentru dorințe decât pentru nevoi.

1. Creează un buget lunar, care să conțină o sumă de bani alocată (de ex.: 400 de lei). Împarte acești bani în categorii de cheltuieli:
 - a) nevoi esențiale – de ex.: mâncare, transport, rechizite etc.;
 - b) dorințe – de ex.: ieșiri în oraș, cumpărături neesențiale.
2. Observă obiectele din imaginile alăturate și spune pentru cine pot reprezenta nevoi și pentru cine pot fi doar dorințe.

3. Desenează pe caiet rebusul de mai jos și rezolvă-l. Descoperă cuvântul de pe verticala A-B.

A

B

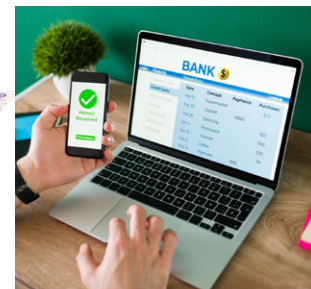
- a) Lucruri care nu ne sunt necesare, dar care ne aduc confort.
- b) Plan financiar care stabilește cum se vor împărți și cheltui banii într-o perioadă de timp.
- c) Alocarea de bani în scopul obținerii în viitor a unor venituri sau a altor efecte utile.
- d) Procesul de a păstra o parte din bani, în loc să îi cheltuiești imediat.
- e) Starea de a fi protejat de pericole sau de riscuri.

2.3. Rolul banilor în bugetul familiei/bugetul personal

2.3.1. Forme actuale ale banilor. Valoarea și funcțiile banilor

Știu

1. Observă imaginile și identifică formele actuale ale banilor în România.
2. Care consideri că sunt avantajele și dezavantajele, care pot apărea în utilizare, pentru fiecare dintre formele banilor identificate?

Vreau să știu

Banii sunt un mijloc de schimb acceptat în toată lumea, folosit pentru a cumpăra **bunuri și servicii**. Ei reprezintă și o unitate de măsură a valorii lucrurilor, pentru că îți permit să compari cât de scumpe sunt diferite produse sau servicii.

Banii pot fi în formă de monede, bancnote sau chiar înregistrări electronice (carduri sau conturi bancare).

Primii bani erau bani-marfă, confecționați din materiale prețioase, precum aurul sau argintul. Cu timpul, banii au luat forma unor bancnote, care puteau fi preschimbate în aur sau în argint.

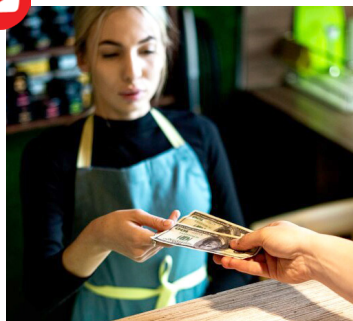
Banii au evoluat în timp

Economiile moderne, precum cea din zona euro, utilizează **moneda fiduciară**, care nu este corelată cu niciun fel de marfă.

Știu

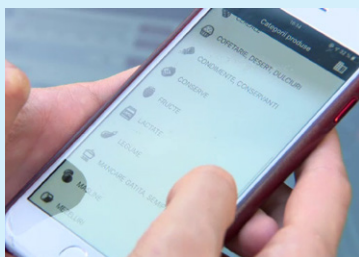
Zona euro se referă la cele 20 de state din Uniunea Europeană care au adoptat euro ca monedă unică.

- Identifică țările din zona euro. Ce observi?
- Care consideri că pot fi avantajele și care crezi că ar putea fi dezavantajele adoptării euro ca monedă unică pentru România?
- Documentează-ți răspunsurile cu ajutorul internetului.
- Descrie modalitățile de plată ilustrate în imagini și identifică-le pe cele folosite de membrii familiei tale.

ȘTIAI CĂ?

- **Consiliul Concurenței** este singura autoritate responsabilă cu aplicarea regulilor de concurență, având ca principală misiune protejarea consumatorilor de practicile ce pot distorsiona funcționarea pieței libere.

- 30.000 de produse din 1.700 de magazine din toată țara, sunt acum comparate în „Monitorul Prețurilor”, aplicație lansată de Consiliul Concurenței.

- **Criptomonedă** este un tip de monedă digitală, o formă de bani care există doar online și pe care nu poți să o ții în mână. Cel mai cunoscut exemplu de criptomonedă este Bitcoin.

DICȚIONAR:

- **moneda fiduciară** – bani de hârtie ce înlocuiesc banii cu valoare calculată, în funcție de materialul din care sunt confecționați. Moneda fiduciară are o valoare convențională și circulă exclusiv în interiorul unei țări.

Vreau să știu

Banii au funcții importante din punct de vedere economic și comercial, care ajută oamenii să își gestioneze economiile și să facă tranzacții.

FUNCTIILE BANILOR

MIJLOC DE SCHIMB

Banii sunt folosiți pentru a cumpăra bunuri/ produse sau servicii.

MIJLOC DE PLATĂ

Prin intermediul banilor se plătesc salarii, impozite etc.

MIJLOC DE PLATĂ AMÂNATĂ

Produsul poate ajunge la cumpărător, dar plata poate fi efectuată la o dată stabilită în contractul de vânzare-cumpărare. Ex.: plata în rate

UNITATE DE MĂSURĂ A VALORII

Banii îți permit să înțelegi cât valorează un produs în raport cu altul, pentru că au o valoare fixă.

MIJLOC DE PĂSTRARE A VALORII

Banii îți permit să economisești pentru viitor.

Am învățat

1. Observă imaginile și alcătuiește o listă de prețuri pentru bunurile și serviciile de care ai nevoie și pe care le-ai putea achiziționa din valoarea fiecărei bancnote ilustrate în parte.

2. Identifică funcțiile banilor din fiecare situație prezentată:

- a) Alina strânge bani pentru o vioară nouă.
- b) Daniel a cumpărat bilete online la concertul artistului preferat.
- c) Selena observă că șevaletul costă 150 de lei, iar culegerea de matematică 55 de lei.
- d) Victor achiziționează în rate un telefonul mobil nou.

Lucru în echipă

- ✓ În echipe de 4-5 elevi, elaborați un text de maximum 5 rânduri în care să transmiteți un mesaj despre importanța de a cheltui conștient și informat. Citiți mesajul în fața clasei.

2.3.2. Moneda națională a României

Știu

Lucru în echipă

- ✓ Formați 5 grupe de elevi. Fiecare grupă va primi câte o bancnotă diferită – 1 leu, 5 lei, 10 lei, 50 lei, 100 lei.
- a) Studiați cu atenție bancnota primită, pentru a putea face o descriere cât mai detaliată a acesteia.
- b) Alegeți un reprezentant al grupului, care să copieze pe o coală tabelul de mai jos și, împreună, completați-l, respectând cerințele.

Bancnota	Avers (fața bancnotei)	Revers (spatele bancnotei)

- c) Accesați linkul <https://www.bnro.ro/Monede-si-bancnote-in-circulatie-724.aspx> secțiunea Bancnote.
- d) Accesați *Elemente de siguranță* în dreptul bancnotei pe care ați studiat-o.
- e) Comparați descrierea voastră cu cea a Băncii Naționale și aduceți completări tabelului, dacă identificați elemente lipsă.
- f) Prezentați lucrarea voastră în fața clasei.

Vreau să știu

Unitatea monetară a României este **leul** (sg. leu, pl. lei), având ca subdiviziune banul (sg. ban, pl. bani). **Un leu** valorează **100 bani**.

Leul a devenit **moneda națională a României** prin *Legea pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale*, adoptată în **1867**.

Banca Națională a României este unica instituție autorizată, cu drept de emitere a bancnotelor și a monedelor. De asemenea, în cazul în

ȘTIAI CĂ?

- **Drahma de argint** este cea mai veche monedă atestată documentar pe teritoriul românesc. A fost emisă în polisul (orașul) grecesc, **Histria** în **anul 480 î.Hr** și avea o greutate de 8 grame.

- În **secolele XVII – XVIII**, în spațiul românesc și în alte părți ale Europei de Est, circula o **monedă olandeză de argint**, numită „**taler**” sau („**thaler**”). O variantă populară a acestei monede era „**leeuwendaalder**”, adică **talerul leului**, care avea pe revers imaginea unui leu rampant (cu greutatea centrată pe picioarele din spate și cu celelalte două ridicate).

Joc de rol

- ✓ Se aleg din grupul clasei patru voluntari. Un antreprenor, un client care plătește cu cardul sau prin transfer bancar, un client care plătește numerar (bancnote și monede) și un client care dorește să facă plata în criptomonedă.
- Pe rând, fiecare dintre clienți încearcă să îl convingă pe antreprenor să accepte modalitatea sa de plată.
- La final, elevii clasei vor vota cea mai avantajoasă modalitate de plată, atât pentru clienți, cât și pentru antreprenor, iar acesta va decide cum va încasa banii, analizând argumentele clienților și votul colegilor.

care bancnotele și monedele sunt uzate sau nu corespund (de ex.: sunt rupte, scrise, pătate etc.), Banca Națională are dreptul de a le retrage de pe piață.

i Monedele sunt fabricate la **Monetăria Statului**, iar bancnotele la **Imprimeria Băncii Naționale a României**.

Din anul 2001, Imprimeria Băncii Naționale a României tipărește toate bancnotele aflate în circulație pe suport de plastic, fiind prima din Europa care a introdus acest suport de imprimare, care permite înglobarea mai multor caracteristici și elemente de securitate, prin comparație cu suportul de hârtie.

i Bancnotele au un design special, cu elemente de securitate încorporate în suport (cum ar fi fereastra transparentă, filigranul care include portretul personalității, firul de siguranță, imprimarea în relief etc.) sau aplicate pe acesta cu anumite cerneluri.

Monede aflate în circulație

Bancnote aflate în circulație

La data de 1 iulie 2005, moneda națională a României a trecut printr-un proces de reformă, numit **denominare**, care a constatat în echivalarea a 10.000 de lei vechi (ROL) cu 1 leu nou (RON).

Falsificarea monedei este considerată o amenințare la adresa securității economice și a încrederii în sistemul monetar. De aceea, legislația din România prevede sancțiuni drastice (privare de libertate, interzicerea unor drepturi) pentru a descuraja acest fapt.

Am învățat

1. Notează **A** (adevărat) sau **F** (fals) în dreptul următoarelor afirmații.
 - a) Orice bancă poate emite monede și bancnote.
 - b) 5.000.000 lei vechi înseamnă 500 lei noi.
 - c) Oamenii au dreptul de a retrage din circulație bancnotele uzate.
 - d) Leul este monedă națională din anul 1867.

BNR a creat o aplicație special dedicată monedei naționale, numită **Leul Românesc**.

2. Descarcă pe telefonul mobil sau pe tabletă această aplicație și intră la secțiunea *Jocul portretelor*. După ce asociezi corect portretele personalităților pe bancnotele corespunzătoare, creează bancnota de 1000 lei cu chipul tău pe ea.

Lucru în echipă

- ✓ Organizează împreună cu colegii tăi, în Săptămâna Altfel, o vizită la Muzeul Băncii Naționale. Completează apoi un jurnal de vizită, conform anexei de la pg. 72, cu principalele obiecte care ți-au atras atenția.
- ✓ Adaugă fișa la **portofoliu**.

ȘTIAI CĂ?

- Deși aceste monede nu erau emise pe teritoriul românesc, ele au fost acceptate în tranzacții pentru conținutul lor de argint. În timp, populația a început să se refere la moneda olandeză ca fiind **leu**, denumire care a rămas în uz până astăzi, chiar și după ce monedele respective au ieșit din circulație.

- Serviciul Fabricarea Biletelor a început să funcționeze în anul 1881, la București. Prima bancnotă tipărită a avut valoarea nominală de **20 lei**, reprezentând un pol.

2.3.3. Modalități de economisire a banilor și de reducere a risipei de resurse bănești

- „ ➤ **Banul economisit e ban câștigat.**
- **Pune un ban deoparte pentru zile negre!**
- **Nu lăsa banii să te stăpânească, ci stăpânește-i tu pe ei!** “

Știu

1. Identifică și împarte nevoile tale financiare în trei categorii:

- a)** pe termen scurt (1-12 luni) – de ex.: cumpărarea unui gadget;
- b)** pe termen mediu (1-5 ani) – de ex.: un tur al Europei cu autocarul;
- c)** pe termen lung (peste 5 ani) – de ex.: plata taxelor la facultate.

2. Desenează pe caiet tabelul de mai jos și completează-l.

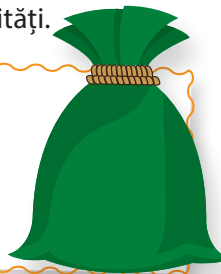
Categoria	Nevoia identificată	Valoarea aproximativă în lei	Timpul necesar
termen scurt			
termen mediu			
termen lung			

a) Estimează suma pe care o poți economisi lunar.

b) Atribue economiile lunare fiecărei categorii, în funcție de priorități.

De exemplu:

- ✓ 50% pentru termen scurt;
- ✓ 30% pentru termen mediu;
- ✓ 20% pentru termen lung.

Vreau să știu

Economisirea banilor și **reducerea risipei de resurse bănești** sunt esențiale pentru o gestionare corectă a banilor pe termen lung. Reducerea risipei financiare presupune ca persoanele să fie cât mai conștiente de cheltuielile lor și să își gestioneze eficient resursele.

Exemple de modalități prin care se poate reduce risipa și se pot economisi bani:

ECONOMISIRE

Crearea unui buget personal

Reducerea riscurilor financiare

Economisirea pe termen lung

Economisirea pe termen scurt

ȘTAI CĂ?

- **Pușculițele** în formă de porc provin din Evul Mediu. În acea perioadă, oamenii își păstrau economiile în vase din lut, numite „pygg” (un tip de lut folosit pentru obiectele de uz casnic). Mai târziu, confuzia dintre „pygg” și „pig” (în limba engleză – porc) a dus la crearea pușculițelor în această formă.

DICȚIONAR:

- **cont curent** – cont deschis de o unitate bancară unui client pentru păstrarea mijloacelor bănești ale acestuia și efectuarea unor operațiuni curente (plăți și încasări);
- **rambursare** – restituire, înapoiere a unei sume de bani datorată.

1. Crearea unui buget personal:

- **Planificarea veniturilor și a cheltuielilor** – realizarea unui buget lunar, care ajută la monitorizarea cheltuielilor și la identificarea zonelor în care se poate economisi.
- **Prioritizarea cheltuielilor** – alocarea mai multor bani pentru cheltuieli esențiale (facturi, alimente) și limitarea cheltuielilor nesigure (achiziționarea de lucruri de care nu e nevoie).
- **Respectarea bugetului lunar prevăzut**

2. Economisirea pe termen scurt:

- **Economisirea la utilități** – de ex.: stingerea luminilor atunci când nu sunt folosite, utilizarea electrocasnicelor eficiente din punct de vedere energetic;
- **Reducerea cheltuielilor zilnice** – de ex.: pregătirea mâncării acasă și evitarea meselor la restaurant, utilizarea transportului public, în locul mașinii personale;
- **Reducerea cheltuielilor de divertisment** prin înlocuirea activităților costisitoare cu alternative ieftine sau gratuite, cum ar fi plimbările în parc, jocurile de societate.

3. Economisirea pe termen lung:

- **Deschiderea unui cont de economii** – depunerea unei sume fixe în fiecare lună într-un cont de economii, pentru a construi un fond de rezervă;
- **Automatizarea economiilor** – setarea de transferuri automate lunare din contul curent, într-un cont de economii.

4. Reducerea riscurilor financiare:

- **Asigurarea bunurilor** – ex.: asigurarea locuinței, a mașinii;
- **Renegocierea ratelor împrumuturilor** – negocierea dobânzilor sau a perioadei de rambursare a creditelor;
- **Plata la timp a datoriilor** – evitarea penalităților pentru întârzierile de plată.

Economisirea banilor este un obicei financiar sănătos care ajută la crearea unui viitor stabil și la gestionarea mai eficientă a resurselor.

Am învățat

1. Notează-ți pe o coală cheltuielile personale pentru o perioadă de o lună și trei metode prin care ți-ai putea reduce cheltuielile lunare.
✓ Adaugă fișa la **portofoliu**.
2. Redactează un eseu de 10-15 rânduri pentru a exemplifica situații în care resursele financiare sunt risipite. Propune, pentru fiecare situație, o cale de eliminare a risipei.
3. Creează un poster cu tema: *Cum economisesc banii*. Expune-l în sala de clasă, alături de cele ale colegilor tăi.

2.4. Instrumente și mijloace de plată (prin numerar, prin card, prin internet și mobile banking)

2.4.1. Instrumente și mijloace de plată

Știu

1. Intervievează-ți colegul/colega de bancă în legătură cu modalitățile prin care el/ea și familia sa obișnuiesc să facă plăți sau să intre în posesia drepturilor bănești care li se cuvin.

Te poți ajuta de exemplele de întrebări prezentate mai jos sau poți construi altele noi.

- a) Cum îți primesc părinții tăi salariul lunar pentru activitatea desfășurată?
- b) Cum preferi să plătești ceea ce cumperi atunci când mergi la un magazin?
- c) Cum obișnuiește familia ta să achite facturile la utilități (de ex.: gaz, energie electrică)?
- d) Prin ce mijloc îți asiguri statul alocația lunară?
- e) Sub ce formă returnezi banii atunci când ai o datorie la un prieten?

2. Notează răspunsurile oferite și desprinde din acestea exemple de instrumente și de mijloace prin intermediul cărora se efectuează plățile.

Vreau să știu

Orice schimb de fonduri între două părți (persoane sau instituții), care are ca scop achiziționarea unui bun sau serviciu, transferul de bani sau executarea unei alte acțiuni economice, poartă numele de **tranzacție financiară**. Tranzacțiile pot implica plăți directe sau transferuri de fonduri prin diverse **instrumente de plată** (numerar, carduri, transferuri bancare etc.).

ȘTIAI CĂ?

- Primul card bancar propriu-zis a fost inventat în 1950, de către o companie americană. Acesta era inițial confecționat din carton, fiind destinat efectuării plăților în restaurante.

- Bancomatul a reprezentat o invenție revoluționară care a schimbat modul în care oamenii își accesează banii.
- Primul bancomat (ATM – în limba engleză – Automated Teller Machine – casier automat) din lume a fost instalat în 1967, în Londra.
- În România, primul bancomat a fost instalat în 1995.

i Exemple de instrumente de plată:

Instrumentul de plată	Descriere	Utilizare
Numerar (bani lichizi, în lb. engl. – cash)	monede și bancnote	plăți directe, fără a implica intermediari electronici sau bancari
Card de plată	instrument de plată, emis de o instituție financiară (bancă); poate fi atât card de debit, cât și card de credit	plăți din contul bancar, efectuate atât online, cât și în locații fizice
Aplicațiile bancare pe internet	instrumente digitale dezvoltate de bănci	transferuri electronice de fonduri între conturile bancare ale diferitelor persoane sau organizații, de regulă pentru plăți mai mari
Plăți mobile (în limba engleză – mobile banking)	platforme digitale de tipul Apple Pay/Google Pay sau coduri QR (în limba engleză – Quick Response – răspuns rapid)	plăți fără contact, prin telefon mobil sau ceas inteligent, la furnizorii care dețin POS-uri (în limba engleză – Point Of Sale – punct de vânzare) sau cititoare de coduri QR

CARDUL DE DEBIT

permite posesorului să acceseze doar fondurile proprii

CARD BANCAR

CARDUL DE CREDIT

permite posesorului să acceseze bani împrumutați de la bancă

Instrumentele de plată reprezintă, așadar, mijloacele utilizate pentru a plăti bunuri și servicii sau pentru a transfera bani. Acestea pot fi fizice sau electronice și sunt reglementate prin lege, pentru a asigura securitatea plăților.

Instrumentele de plată sunt esențiale pentru tranzacțiile economice, oferind viteză și siguranță în efectuarea plăților.

Am învățat

1. Alege împreună cu colegul/colega de bancă unul dintre instrumentele de plată, prezentate în lecție și discută cu el/ea despre avantajele (+) și dezavantajele (–) utilizării acestuia. Desenează pe o coală un tabel precum cel de mai jos și completați-l.

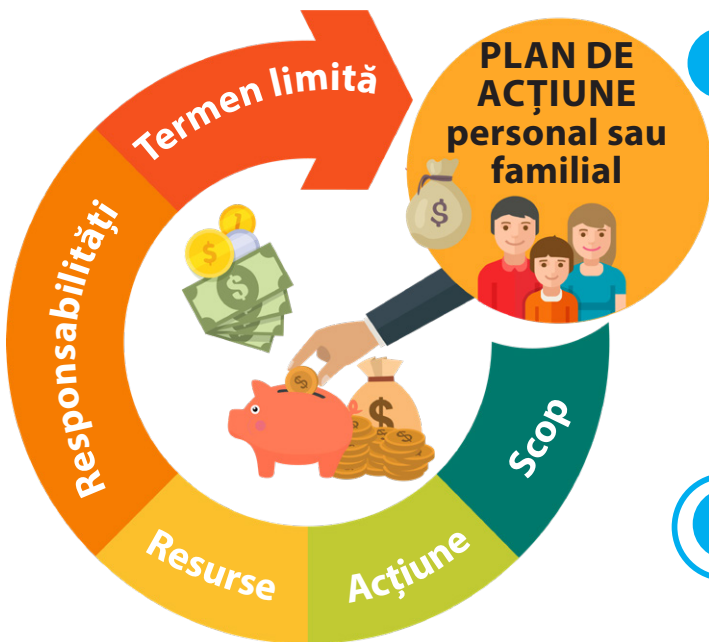
AVANTAJE

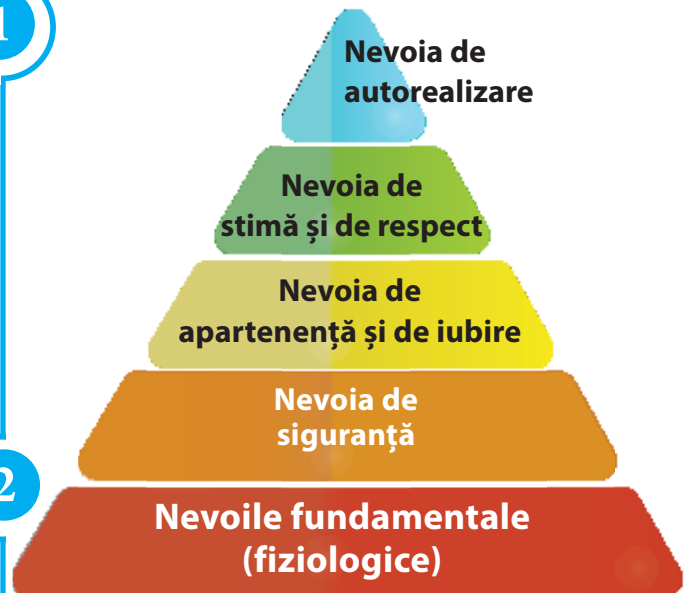
DEZAVANTAJE

2. Accesează link-ul <https://www.bnro.ro/Banci-comerciale-1333-Mobile.aspx> și alege una dintre băncile care funcționează în țara noastră. Elaborează o fișă pentru **portofoliu** cu informațiile necesare și condițiile pe care trebuie să le îndeplinești pentru a intra în posesia unui card bancar.

» Bugetul personal include venituri și cheltuieli, având rolul de a te ajuta să înțelegi cum poți cheltui eficient, astfel încât să poți economisi.

» Piramida lui Maslow

3 FUNCȚIILE BANILOR

4 INSTRUMENTELE DE PLATĂ

Reprezintă mijloacele utilizate pentru a plăti bunuri și servicii sau pentru a transfera bani.

Pot fi fizice sau electronice și sunt reglementate prin lege pentru a asigura securitatea plăților.

Sunt esențiale pentru tranzacțiile economice, oferind viteză și siguranță în efectuarea plăților.

Titlul proiectului: *Banii de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor*

Perioada de desfășurare: 4-5 săptămâni

Date de identificare:

Unitatea de învățământ _____

Clasa a VIII-a _____

Grupul-țintă:

▶ elevii clasei a VIII-a

▶ profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
1. Formarea echipelor Sunt formate echipe de lucru (4-6 membri), corespunzătoare celor 5 etape pentru expoziția de monede și bancnote.	Prin consultări, fiecare echipă decide asupra etapei din campanie pentru care se documentează și pe care urmează să o realizeze. Sunt notate informațiile necesare pentru fiecare etapă.	✓ Coli ✓ Coli de flipchart ✓ Postit-uri ✓ Carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
2. Documentarea și realizarea fiecărei etape a expoziției <i>Banii de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor</i> a) Vizită la Muzeul de Istorie din localitate sau vizionarea unor filme/videoclipuri, adecvate temei proiectului; b) Identificarea și colecționarea unor monede vechi care să poată fi expuse; c) Documentarea în vederea efectuării unui poster de prezentare a expoziției; d) Confecționarea unor pliante cu informații despre istoria monedelor; e) Realizarea expoziției (identificarea locului potrivit pentru expoziție, așezarea exponatelor, primirea invitațiilor etc.).	Realizarea celor cinci etape	✓ Carioci ✓ Coli de flipchart ✓ Materiale decupate	Profesorul de educație socială, elevii clasei, părinții acestora, colecționarii de monede, profesorii din școală
3. Realizarea expoziției <i>Banii de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor</i>	✓ Poster ✓ Pliante ✓ Articole pentru site-ul școlii	✓ Carioci ✓ Coli de flipchart ✓ Lipici	Profesorul de educație socială, elevii clasei, invitații
4. Promovarea campaniei la nivelul comunității locale	✓ Expoziție ✓ Articol ✓ Website-ul		Profesorul de educație socială, elevii clasei, informaticianul școlii

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 71 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.

Scopul și utilitatea proiectului

- Înțelegerea evoluției banilor – Elevii vor explora cum au evoluat formele de schimb: de la troc la monede și bancnote;
- Dezvoltarea abilității de a compara și a analiza – Elevii vor compara sistemele monetare din trecut cu cele din prezent, identificând diferențele și asemănările în funcționarea lor.

Parteneri/ colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
—	1 zi	Realizarea celor 5 echipe și distribuirea sarcinilor de lucru, corespunzătoare fiecărei activități.	✓ 5 echipe, câte una pentru fiecare din cele 5 etape ale expoziției ✓ Ziua desfășurării expoziției este anunțată în școală și în comunitatea locală.
Un specialist muzeograf sau profesor de istorie	3-4 săptămâni	La realizarea fiecărei etape din campanie, elevii au în vedere informațiile relevante de la disciplina Educație socială, dar și de la alte discipline școlare.	Toți elevii clasei merg în vizită la muzeu. Se pot utiliza website-ul de specialitate. Pot fi consultați profesori, istorici, arheologi, părinți, buni. La vizionarea filmulețelor participă toți elevii clasei.
Profesori de istorie, muzeografi, arheologi	1 săptămână	✓ Desemnarea unui lider pentru campanie. ✓ Identificarea mijloacelor de prezentare și de promovare a obiectivelor și a activităților proiectului	✓ Expoziția este realizată în școala din care fac parte elevii.
Părinți, cadre didactice, elevi	1 zi	Desemnarea unor observatori pentru expoziția <i>Banii de ieri și de azi. O călătorie prin istoria monedelor</i> , care să surprindă feedbackul participanților din școală și din comunitatea locală.	Se asigură vizibilitatea expoziției prin promovare la nivel local: site-ul școlii, afișe în diferite instituții publice etc.

- La pagina 72, este redat un model pentru fișa de proiect.
- Completează un jurnal de vizită conform modelului de la pagina 73.

I. Transcrie propozițiile în caiet și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare:

- a) **Scopurile** _____ susțin planul personal de dezvoltare și autorealizare.
 b) Un **buget excedentar** este atunci când _____ sunt mai mari decât _____.
 c) **Banii** sunt _____ **acceptat în toată lumea.**
 d) **Unitatea monetară a României** este _____.

2 puncte (4 × 0,5 p)

II. Enumeră cel puțin trei funcții ale banilor și dă exemple de acțiuni specifice pentru fiecare.

3 puncte (6 × 0,5 p)

III. Alege afirmațiile corecte și transcrie-le în caiet:

- a) Un **buget deficitar** este atunci când cheltuielile depășesc veniturile.
 b) Banii pot fi doar în formă de monede și bancnote.
 c) Tranzacțiile pot implica plăți directe sau transferuri de fonduri, prin diverse **instrumente de plată.**
 d) Guvernul și băncile pot emite monede și bancnote.

2 puncte (4 × 0,5 p)

IV. Elaborează un eseu de o pagină, pornind de la imaginile de mai jos, având ca temă evoluția banilor în țara noastră.

În elaborarea eseului, ai în vedere:

- a) perioadele istorice în care au fost utilizați banii ilustrați;
 b) minimum 3 funcții ale banilor în zilele noastre;
 c) un mesaj de încurajare pentru un plan realist de economisire pentru perioada adolescenței.

2 puncte (4 × 0,5 p)

drahma de argint

- ✓ Transcrie pe o coală *Fișa de observare a comportamentului elevului* de la pagina 74.
 ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
 ✓ Atașează fișa la **portofoliu.**

Autoevaluare

1-3 puncte

Învăț lecțiile.

4-6 puncte

Recapitulez informațiile.

7-9 puncte

Recitesc informațiile.

10 puncte

Mă felicit!

Oficiu: 1 punct
Total: 10 puncte

RELAȚIA CONSUMATORULUI cu instituțiile bancare și financiare

✓ Relația consumatorului cu instituțiile bancare

Produse și servicii bancare
Alegerea ofertei bancare

✓ Economii și realizarea proiectelor familiei

Mijloace moderne de economie
Instrumente de economisire pentru copii

✓ Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebancare

Produse și servicii de asigurare
Avantaje și riscuri ale consumatorilor în raport cu instituțiile bancare și financiare nebancare

Recapitulare

Proiect 3

Evaluare

Recapitulare finală

Evaluare finală

3.1. Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare

3.1.1. Produse și servicii bancare

Știu

- ✓ În grupe de câte 3-4 elevi, construiți minimum 5 întrebări deschise, legate de activitatea unei bănci.

Exemple:

- Cine poate beneficia de serviciile unei bănci?
- Cum poți intra în posesia unui card bancar?
- De ce unora le este refuzată acordarea unui credit de către bancă?

a) Răspundeți la întrebări, consultând website-ul unei bănci care funcționează în țara noastră.

b) Prezentați activitatea voastră în fața clasei.

Vreau să știu

Banca este o instituție financiară care oferă servicii și produse legate de gestionarea banilor.

Principalele funcții ale unei bănci sunt facilitarea circulației banilor în economie, păstrarea fondurilor clienților și oferirea de credite, sprijinind, astfel, atât persoanele fizice, cât și pe cele juridice (firme, companii, asociații etc.).

Banca își îndeplinește funcțiile prin intermediul **produselor** și **serviciilor** oferite clienților săi.

Produsele bancare sunt instrumente financiare concrete, cum ar fi conturile, creditele sau cardurile.

PRODUSE BANCARE

**Produse
digitale**

**Carduri
bancare**

Credite

Conturi

Un **cont bancar** este, practic, un loc virtual în care se păstrează banii, pentru a fi folosiți pentru diverse tranzacții financiare.

Conturile sunt de mai multe tipuri, în funcție de scopul pentru care sunt utilizate:

- **curent** – pentru gestionarea zilnică a banilor, plata facturilor, transferuri sau retrageri;
- **de economii** – destinat economisirii, oferind dobândă pentru banii depuși;
- **de depozit** – pentru păstrarea banilor pe o perioadă fixă, având o dobândă mai mare decât un cont de economii;
- **de credit** – pentru a avea acces la o sumă de bani pe care o poți împrumuta;
- **valutar** – pentru tranzacții în alte monede (dolari, euro etc.).

Pentru a deschide un cont, banca le solicită clienților anumite documente, precum un act de identitate și, uneori, dovezi ale veniturilor.

Gestionarea conturilor se poate face fizic, la ghișeele băncilor, sau online, prin intermediul **produselor bancare** digitale (internet banking, mobile banking, portofele digitale, plăți contactless).

✓ Amintește-ți, din lecțiile anterioare, ce tipuri de carduri există pe piață!

Toate cardurile conțin

- » **Numărul cardului** – un șir unic de 16 cifre;
- » **Data expirării** – indică valabilitatea cardului;
- » **CVV/CVC** – un cod de securitate, folosit pentru plăți online;
- » **Cip & bandă magnetică** – permit efectuarea tranzacțiilor securizate;
- » **PIN-ul** – un cod secret, folosit pentru autentificarea tranzacțiilor.

Creditul reprezintă o sumă de bani pe care banca o împrumută unei persoane fizice sau juridice, cu obligația de a fi returnată într-o anumită perioadă de timp, de obicei cu dobândă.

Creditele pot fi utilizate pentru diverse nevoi, cum ar fi: cele personale (**credite de consum**), cele pentru achiziționarea sau construirea de locuințe (**credite ipotecare**) sau cele pentru finanțarea activităților firmelor (**credite pentru afaceri**).

ȘTIAI CĂ?

- În Mesopotamia (aproximativ 2000 î.Hr.), templele ofereau servicii similare băncilor moderne, iar oamenii puteau să-și depoziteze acolo resursele sau să primească împrumuturi.

- Băncile moderne au început să apară în Evul Mediu, în special în orașele comerciale precum: Florența, Veneția și Genova.

- Prima bancă din România a fost înființată în 1856, la Iași, cu sprijinul bancherului evreu Iacob Marmorosch.
- Prima bancă cu capital românesc a fost *Banca Albina*, fondată în 1871, la Sibiu.

Serviciile bancare reprezintă suportul asociat produselor bancare în ceea ce privește gestionarea conturilor, transferurile de bani, creditarea, economisirea, schimbul valutar etc.

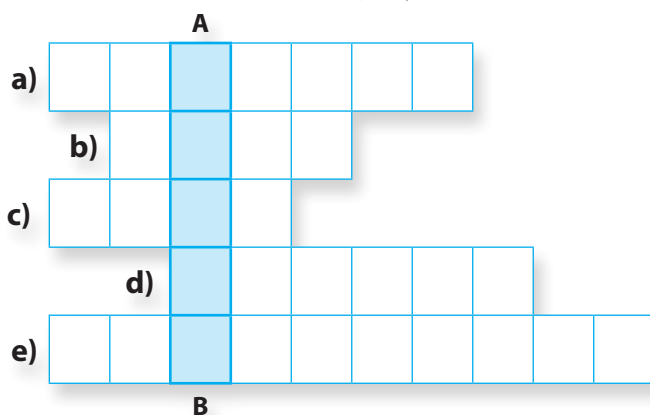
Exemple de servicii bancare:

Servicii de gestionare a conturilor	Servicii de plăți și transferuri	Servicii de creditare	Servicii de economisire și investiții
- deschiderea, administrarea și închiderea conturilor bancare - emiterea de extrase de cont și notificări privind activitatea contului	- transferuri de bani, naționale și internaționale - plăți automate (de tip direct debit) pentru facturi și alte obligații financiare	- consultanță pentru obținerea unui credit - calcularea și personalizarea planurilor de rambursare	consiliere financiară pentru economii sau investiții

i **Produsele și serviciile bancare** reprezintă, așadar, instrumentele prin care banca răspunde nevoilor financiare ale persoanelor fizice și juridice. Acestea includ o gamă largă de opțiuni care acoperă economisirea, creditarea, investițiile și alte operațiuni financiare.

Am învățat

1. Desenează pe caiet rebusul de mai jos și rezolvă-l. Descoperă cuvântul de pe verticala A-B.

- a) Se primește pentru banii depuși într-un cont de economii.
- b) Necesită introducerea unui PIN pentru a putea fi utilizat.
- c) Locul virtual în care se pot depozita bani.
- d) Se acordă pentru diverse nevoi ale clienților.
- e) Implică plăți directe sau transferuri de fonduri.

2. Ești în următoarea situație: ai o mătușă, aflată în imposibilitatea de a se deplasa fizic la sediul unei bănci, care nu are acces la internet. Tocmai ți-a solicitat ajutorul, pentru a afla toate informațiile de care are nevoie, în vederea deschiderii unui cont de economii.

Consultă website a două bănci care își desfășoară activitatea pe teritoriul României și notează pe o fișă informațiile de care ar avea nevoie mătușa ta.

✓ Adaugă fișa la **portofoliu**.

3.1.2. Alegerea ofertei bancare.

Termenii contractului – dobânzi, comisioane

Știu

- ✓ Găsește în interiorul careului următor cuvintele-cheie pe care le vei întâlni în lecție și notează-le pe caiet.

K	E	D	B	J	R	E	N	L	C	O	R	C	I	F	H
M	I	Q	C	D	C	O	N	T	R	A	C	T	H	B	G
O	R	B	R	P	U	F	H	A	E	K	M	N	E	L	X
C	O	N	E	R	I	D	V	G	D	A	C	O	D	A	B
E	E	T	D	C	O	U	I	S	I	O	R	X	O	J	D
C	M	I	I	K	L	P	B	I	T	P	E	N	B	Q	O
O	D	C	T	R	E	D	A	E	I	P	D	M	A	P	F
N	A	P	V	E	H	J	N	D	L	N	V	G	N	A	E
O	E	R	I	T	B	I	C	R	E	D	I	T	D	Q	R
M	H	O	F	E	R	T	A	U	D	V	N	E	A	I	T
I	N	C	Q	C	A	M	B	L	I	N	G	V	H	N	A
I	B	M	P	O	N	R	S	U	X	Q	O	A	U	R	D
E	A	S	A	H	L	I	U	C	O	M	I	S	I	O	N

Vreau să știu

Alegerea ofertei bancare și înțelegerea termenilor contractuali, precum **dobânzile** și **comisioanele**, sunt esențiale pentru a lua decizii financiare bine informate.

Dobânda bancară reprezintă costul utilizării banilor împrumutați de la o instituție financiară sau, în cazul unui depozit, câștigul clientului băncii pentru sumele economisite. Cu alte cuvinte, este suma de bani pe care o persoană trebuie să o plătească băncii pentru utilizarea unui împrumut sau, invers, suma pe care banca o plătește unui client pentru economiile depuse.

Dobânda se exprimă sub formă procentuală anuală și poate fi de mai multe tipuri:

Dobândă fixă

Rămâne constantă pe toată durata contractului.

- **Avantaj:** oferă stabilitate, fără riscul creșterii ratei.
- **Dezavantaj:** poate fi mai mare decât dobânda variabilă inițial.

Dobândă variabilă

Se modifică periodic, în funcție de indicele de referință

- **Avantaj:** poate scădea dacă indicele de referință scade.
- **Dezavantaj:** creșterea indicelui duce la rate mai mari.

ȘTIAI CĂ?

- Banii depuși în bancă sunt garantați.
- Fondul de Garantare a Depozitelor din Sistemul Bancar (FGDB) garantează depozitele constituite pentru toate băncile care își desfășoară activitatea în România.

- Depozitele băncilor din alte state, membre ale Uniunii Europene, constituite în sucursalele din România, sunt garantate de sistemele statelor de origine ale băncilor.

DICȚIONAR:

- **indice de referință** – indicator folosit pentru a stabili ratele dobânzilor la credite și depozite;
- **clauză** – dispoziție specială prevăzută într-un contract;
- **perioadă de grație** – durata în care clientul poate folosi banii băncii, fără să plătească dobânda.

Calculul dobânzii simple

$$Ds = S \cdot r \cdot T, \text{ unde}$$

Ds = dobânda simplă
 S = suma împrumutată
 r = rata dobânzii
 T = timpul (ani)

Exemplu:

Dacă împrumuți 10.000 lei la o dobândă anuală de 8% (0,08) pentru 1 an,
 $Ds = 10.000 \times 0,08 \times 1 = 800$ lei

Comisioanele bancare reprezintă sumele încasate de bănci pentru serviciile oferite clienților (ex: administrarea conturilor, analiza dosarelor de credit, etc). Urmărește în tabel exemple de comisioane bancare:

Comisioane conturi curente	Comisioane credite
• de administrare Taxă lunară sau anuală pentru gestionarea contului.	• de analiză a dosarului Se plătește o singură dată, la acordarea creditului, pentru procesarea cererii.
• de retragere numerar Se aplică retragerilor de bani de la bancomatele altor bănci sau de la ghișee.	• de administrare Se percepe lunar sau anual pentru gestionarea creditului.
• pentru tranzacții Taxă pentru transferuri bancare, plăți online sau alte operațiuni efectuate din cont.	• de rambursare anticipată Apare la rambursarea creditului, înainte de termen.

Costurile comisioanelor se adaugă la cele ale produsului bancar, crescând valoarea totală și, de aceea, este important să fie înțelese înainte de a semna un contract sau de a utiliza un serviciu.

Exemplu:

Creditul pe 1 an, în valoare de 10.000 lei are dobânda de 8% (anual) și comisionul de administrare de 1% (anual), iar comisionul de analiză, în valoare de 500 lei.

- Comision de analiză: 500 lei.
- Comision anual de administrare: $10.000 \times 1\% = 100$ lei

Costul total al creditului = suma împrumutată + dobânda + total comisioane
 $\text{Cost total} = 10.000 + 800 + 500 + 100 = 11.400$ lei

Așadar, dacă un client împrumută de la bancă 10.000 lei, va avea de returnat băncii suma de 11.400 lei, împărțită în 12 rate lunare.

Un indicator esențial în **alegerea ofertei bancare** îl reprezintă **dobânda anuală efectivă (DAE)**, care include atât dobânda, cât și toate celelalte costuri.

Verificarea termenilor contractuali

Compararea ofertelor bancare

- » Dobânda anuală efectivă (DAE)
- » Tipul dobânzii
- » Comisioane
- » Alte condiții:
 - existența unui cont curent obligatoriu;
 - produse suplimentare necesare (asigurări, carduri).

» **Transparența:** Asigură-te că toate costurile sunt clar menționate în contract.

» **Clauzele suplimentare:** Fii atent la clauzele legate de:

- modificarea dobânzii în timpul contractului;
- penalități pentru întârzierea plăților;
- condiții de rambursare anticipată.

Unele credite oferă **perioade de grație** pentru plata dobânzii sau a creditului.

Am învățat

1. Consultă modelul de contract de credit pentru nevoi personale din Anexa 5, de la pagina 75 și notează în caiet:

- dobânda;
- comisioanele pe care banca le încasează;
- sumele care se plătesc în cazul întârzierii plății ratelor;
- condițiile rambursării anticipate a creditului.

2. Părinții tăi doresc să ia un credit de 25.000 RON, pe o perioadă de 1 an. Ei au primit oferte de la două bănci și trebuie să decidă care dintre ele este cea mai avantajoasă.

- Calculează costul total al creditului pentru fiecare bancă, incluzând dobânda și comisioanele.
- Pe care dintre cele două oferte crezi că ar trebui să o aleagă părinții tăi? Motivează-ți alegerea.

	Banca 1	Banca 2
Dobândă anuală	7%	6%
Comision de analiză la acordarea creditului	—	500 RON
Comision de administrare lunar	50 RON	—

3.2. Economii și realizarea proiectelor familiei

3.2.1. Mijloace moderne de economisire

Știu

✓ Calculează cât ar putea economisi o persoană, folosind diferite metode.

- Ingrid economisește 200 lei/lună într-un cont de economii, cu dobândă anuală de 3%.
- Dan investește 200 lei/lună într-un fond cu o creștere medie a valorii investiției de 7% pe an.

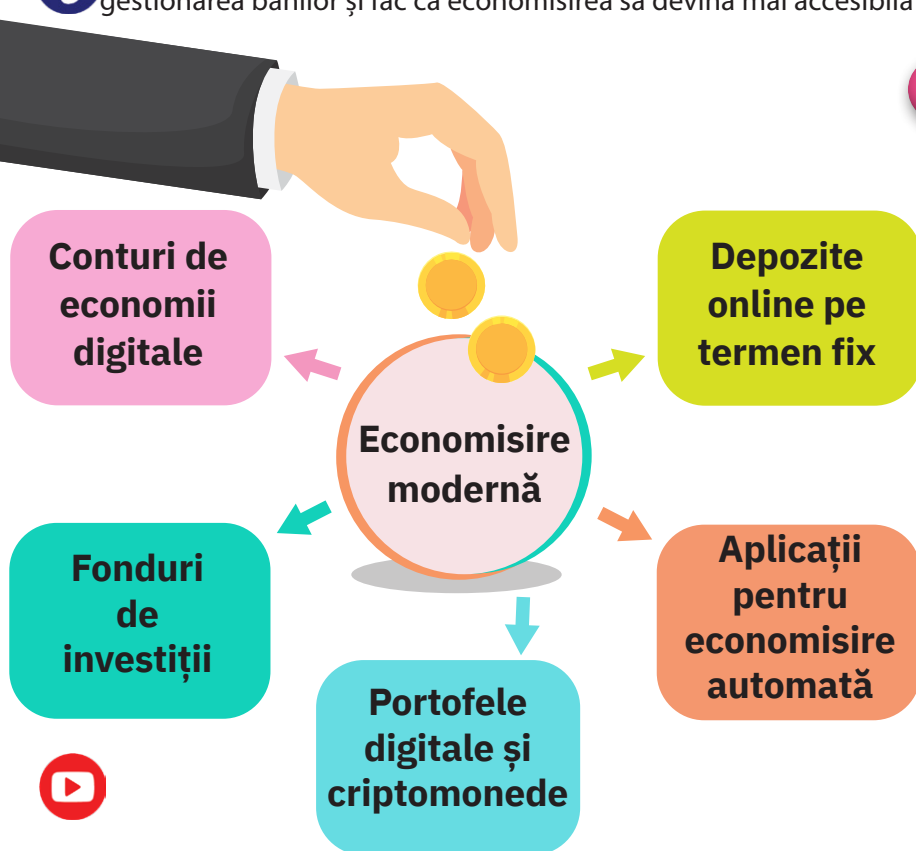
1. Cine va avea mai mulți bani după 5 ani?

2. Ce strategie crezi că ar fi mai potrivită pentru cineva care vrea să economisească pe termen lung?

Vreau să știu

Mijloacele moderne de economisire sunt produse bazate pe tehnologia digitală, care facilitează gestionarea banilor și fac ca economisirea să devină mai accesibilă și mai eficientă.

1.

Conturile de economii digitale

sunt disponibile prin aplicațiile bancare, oferind acces rapid la economii.

» Caracteristici:

- fără comisioane de administrare în unele cazuri;
- rata dobânzii poate fi mai mare decât la conturile tradiționale;
- depozite și retrageri rapide, direct de pe telefon.

2.

Depozitele online pe termen fix se pot deschide și gestiona exclusiv online, eliminând necesitatea vizitelor la bancă.

Avantaje:

- dobânzi mai mari decât cele pentru depozitele deschise la ghișeu;
- flexibilitate în alegerea termenelor: de la câteva luni – la câțiva ani;
- bonusuri oferite de unele bănci pentru aceste tipuri de depozite.

3.

Aplicațiile pentru economisire automată oferă funcții, ce rotunjesc cheltuielile și economisesc diferența automat.

Cum funcționează?

- Dacă cheltuiești 9,50 lei, aplicația rotunjește la 10 lei și transferă 0,50 lei într-un cont de economii.
- Anumite aplicații permit setarea unor obiective și monitorizarea progresului utilizatorului.

4.

Portofelele digitale și criptomonedele sunt metode de stocare ale economiilor sub formă de monede digitale.

Economiile pot fi stocate în monede digitale.

Avantaje:

- acces rapid și global la economii;
- dobânzi oferite pentru păstrarea criptomonedelor.

5.

Fondurile de investiții cu risc redus reprezintă o alternativă modernă pentru economii, cu randamente mai mari decât dobânzile bancare clasice.

Exemple:

- fonduri monetare;
- fonduri de obligațiuni cu risc scăzut.

Avantajele mijloacelor moderne de economisire

- » **Accesibilitate digitală** – poți economisi de pe telefon, fără a merge la bancă.
- » **Dobânzi mai atractive** față de metodele clasice.
- » **Economisire automată.**
- » **Posibilitatea de a investi** și de a multiplica economiile în timp.

Am învățat

1. Ioana și-a propus ca în câteva luni să strângă bani pentru o versiune mai nouă de smartphone. Ea are nevoie de o metodă de economisire sigură și rapid accesibilă.

- a) Ce metodă de economisire i-ai recomanda?
- b) Care sunt avantajele și dezavantajele opțiunii alese de tine?
- c) Cum ar putea să își atingă obiectivul mai repede?

2. Creează un plan personal de economisire pentru un obiectiv ales de tine. Planul va include:

- a) suma pe care o poți economisi lunar;
- b) metoda de economisire aleasă;
- c) timpul necesar pentru a atinge obiectivul;
- d) posibile riscuri și cum le poți evita.

✓ Adaugă fișa la **portofoliu**.

3.2.2. Instrumente de economisire pentru copii

Știu

1. Formați grupe de câte 4- 5 elevi. Fiecare grup va accesa website-ul unei bănci, diferite de a celorlalte echipe, și va căuta informații despre instrumentele de economisire pentru copii, oferite de banca respectivă.
2. Comparați în grupul mare al clasei ofertele găsite și apoi realizați împreună un pliant cu titlul *Cum aleg o bancă comercială pentru primul meu cont de economii?*

Vreau să știu

i În România, un copil poate avea un cont bancar deschis pe numele său încă de la naștere, dar administrarea acestuia este făcută exclusiv de către părinții sau tutorii legali până la împlinirea vârstei de 14 ani, copilul neavând dreptul de a face tranzacții. Între 14 și 18 ani, minorul poate efectua tranzacții, cu acordul parental, existând însă o limită pentru acestea.

Un **cont de economii pentru copii** este un **produs bancar** dedicat părinților sau tutorilor legali, care doresc să economisească bani pentru viitorul copilului lor. Conturile de economii nu au scadență, ele se constituie pe o perioadă nedeterminată și oferă acces permanent la bani.

Beneficii ale contului de economii pentru copii

» Dobândă competitivă	» Siguranța economiilor	» Accesibilitate	» Crearea unui fond pentru viitor	» Educație financiară
De obicei, conturile pentru copii oferă dobânzi mai mari decât cele standard, stimulând economisirea pe termen lung.	Fondurile sunt protejate în conformitate cu regulamentele Fondului de Garantare a Depozitelor Bancare (până la un anumit plafon).	Poți contribui cu sume flexibile, fără obligația de a depune lunar o anumită sumă.	Economiile pot fi folosite pentru educație, activități extracurriculare sau alte nevoi importante.	Permite copilului să înțeleagă valoarea economisirii și a gestionării banilor.

i Majoritatea conturilor permit adăugarea de sume suplimentare în orice moment.

Depozitele bancare pentru copii sunt depozite pe perioade fixe, deschise pe numele copilului, care oferă dobânzi mai mari decât conturile curente.

Diferența față de un cont de economii este aceea că banii nu pot fi accesați decât la finalul perioadei pentru care au fost constituite. În situația în care banii sunt retrași înainte de termen, dobânda se pierde.

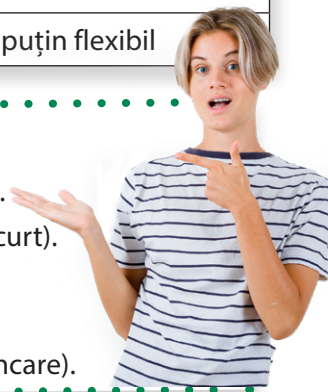
Diferențe între contul de economii și depozitul la termen.

Produsul bancar	Cont de economii	Depozit la termen
dobândă	variabilă, poate crește/scădea	fixă, pentru perioada stabilită.
perioadă fixă	fără limită de timp	de obicei 1, 3, 6, 12 luni sau mai mult
randament	mai mic decât un depozit	mai mare, dar mai puțin flexibil

Cum alegi un depozit bancar?

- **Compară dobânda anuală** (cu cât e mai mare, cu atât câștigi mai mult).
- **Verifică perioada** (dacă ai nevoie de bani rapid, alege un termen mai scurt).
- **Ține cont de impozitul pe dobândă** (statul reține 10% din câștig).
- **Află dacă banca oferă garanții** (în România, sumele de până la 100.000 euro sunt garantate prin Fondul de Garantare a Depozitelor Bancare).

Joc de rol

✓ Se aleg din grupul clasei trei voluntari. Unul va juca rolul unui client, ceilalți doi, al angajaților a două bănci diferite. Clientul este interesat de deschiderea unui cont de economii pentru copii. Bancherii își prezintă ofertele.

La finalul jocului, ceilalți elevi din clasă vor vota oferta mai avantajoasă pentru client.

Am învățat

1. O bancă are ca ofertă o dobândă anuală de 2% la contul de economii pentru copii, fără a percepe comisioane pentru deschiderea și administrarea contului sau pentru retrageri și transferuri. Calculează suma pe care o vei câștiga într-un an, pentru 2000 de lei depuși în cont.

2. În tabelul de mai jos, găsești rata dobânzilor oferite pentru depozitele online pe diferite termene.

Calculează suma finală pentru situația în care alegi să depui 5000 de lei într-un astfel de depozit, pentru fiecare variantă, utilizând formula de calcul a dobânzii $D = \frac{S \cdot r \cdot T}{100 \cdot 12}$, unde:

D = dobânda obținută

S = suma depusă

r = rata dobânzii (exprimată în procente pe an)

T = numărul de luni

Termen depozit	Rata dobânzii depozit online
1 an	5,15%
6 luni	4,90%
3 luni	4,40%

3.3. Relația consumatorului cu instituțiile financiare nebankare

3.3.1. Produse și servicii de asigurare. Alegerea ofertei

Știu

✓ Citește următoarele situații și apoi răspunde la întrebări.

1. Daria și-a cumpărat un laptop de gaming foarte scump. Într-o zi, l-a scăpat pe jos și ecranul i s-a spart complet. Reparația costă foarte mult.
2. Familia Ion locuiește într-o casă veche. În urma unei furtuni puternice, acoperișul a cedat și tot interiorul a fost inundat, iar mobila s-a deteriorat grav.
3. Andrei mergea cu bicicleta spre școală și, din greșală, a lovit o mașină parcată. Observând aceasta, proprietarul i-a cerut bani pentru reparații.
 - a) Crezi că ar fi ajutat asigurările în aceste cazuri?
 - b) Care sunt riscurile cele mai importante pentru tine sau pentru familia ta?
 - c) Ce tipuri de asigurări cunoști?
 - d) Ce tip de asigurare crezi că ar fi fost necesară în fiecare dintre situațiile descrise mai sus?

Vreau să știu

i **Produsele și serviciile de asigurare** reprezintă un mecanism financiar prin care o persoană plătește o sumă de bani, numită **primă de asigurare**, către o companie de asigurări, în schimbul protecției financiare împotriva unor riscuri sau evenimente neprevăzute.

În cazul în care evenimentul asigurat (exemple: accident, boală, furt, incendiu) se întâmplă, compania de asigurări oferă despăgubiri persoanei, conform contractului de asigurare încheiat.

Urmărește în tabelul de mai jos câteva exemple de produse.

	Asigurare de viață	Asigurare de sănătate	Asigurare de bunuri
Oferă:	protecție financiară pentru familie sau alte persoane desemnate în cazul decesului asiguratului.	acoperirea costurilor tratamentelor medicale, spitalizării, intervențiilor chirurgicale sau consultațiilor	protecția bunurilor personale (mașini, locuințe, obiecte de valoare etc.) sau acoperirea răspunderii civile în cazul daunelor produse altor persoane (ex. reparația unei mașini)
Avantaje:	siguranță financiară pentru beneficiari	acces la servicii medicale rapide și de calitate.	despăgubirea în caz de dezastre, distrugerii, furt, pierderi etc.

Cum să alegi oferta de asigurare potrivită:

1. Analizează-ți nevoile și riscurile:

- Stabilește ce riscuri dorești să acoperi (sănătate, accidente, pierderi materiale).
- Identifică prioritățile: protecție pe termen scurt sau economisire pe termen lung.

2. Compară ofertele:

- Solicită oferte de la mai multe companii de asigurări.
- Compară:
 - » prețul primelor, asigurându-te că acestea se încadrează în buget;
 - » acoperirea, verificând riscurile incluse și excluderile;
 - » clauzele suplimentare: accidente, boli critice, protecție juridică etc.

3. Verifică reputația companiei de asigurări:

- Citește recenziile de pe website-ul acestora și analizează experiențele altor clienți.
- Asigură-te că societatea este stabilă din punct de vedere financiar și licențiată de autoritățile competente.

4. Analizează termenii și condițiile:

- Verifică:
 - » perioada de valabilitate a poliței de asigurare;
 - » modalitățile de plată și de reînnoire a acesteia;
 - » procedura de despăgubire și termenii de reziliere.

5. Consultă un broker de asigurări

Dezbateri

Tema: *Ar trebui să aibă toată lumea asigurare?*

Clasa se împarte în două grupuri – primul grup susține ideea că asigurările sunt esențiale pentru toată lumea, iar al doilea consideră că acestea nu sunt necesare pentru oricine. Fiecare grup trebuie să aducă argumente care să îi susțină poziția.

Am învățat

1. Studiază modelul de contract de asigurare prezentat în anexa 6 de la pagina 76 și formulează răspunsuri la următoarele întrebări.

- Ce tipuri de servicii acoperă asigurarea?
- Care sunt obligațiile asiguratului?
- Prevede contractul situații de excludere? Dacă da, care sunt acestea?
- Cine poate rezilia contractul?

2. Creează o reclamă (afiș, videoclip sau prezentare) pentru a promova importanța asigurărilor, folosind exemple din viața reală.

✓ Adaugă reclama la **portofoliu**.

DICȚIONAR:

- **polița de asigurare** – document emis de către compania de asigurări, prin care se certifică încheierea unui contract de asigurare;
- **excludere** – prevedere a unei polițe de asigurare, aplicabilă în caz de neacoperire a daunei;
- **reziliere** – desfacere a unui contract, în cazul în care una dintre obligațiile reciproce nu a fost respectată;
- **broker de asigurări** – persoană calificată să ofere clienților variante optime de asigurare.

3.3.2. Avantaje și riscuri pe care consumatorii le au în relația cu instituțiile bancare și financiare nebankare

Știu

Lucru în echipă

✓ Împreună cu colegul/colega ta de bancă, citește cazul de mai jos și răspunde la întrebări.

Cristi este un tânăr angajat, având un salariu lunar de 4.500 lei, care își dorește să găsească modalități de a trăi cât mai confortabil. El locuiește într-o garsonieră închiriată, pentru care plătește lunar 1000 lei. În urmă cu doi ani, Cristi a dorit să își cumpere o mașină și, neavând economii, a luat de la bancă un credit auto pe 5 ani, în valoare de 40.000 lei, rata lunară a acestuia fiind 900 lei. Ulterior, a accesat și un credit de nevoi personale, împrumutând încă 20.000 lei, cu o rată lunară de 750 lei. În plus, Cristi a folosit și carduri de credit pentru cumpărături, acumulând o datorie suplimentară de 10.000 lei, pentru care trebuie să plătească o rată minimă lunară de 500 lei.

La început, Cristi reușea să plătească toate ratele, dar în timp cheltuielile sale lunare au crescut (facturi, întreținere, mâncare, distracție). După șase luni, a observat că nu mai poate face față cheltuielilor și a început să întârzie plata ratelor, ceea ce a generat penalizări și o creștere și mai mare a datoriei. În cele din urmă, banca a început procedurile de executare silită pentru recuperarea mașinii.

- Ce credite a accesat Cristi?
- Cum apreciezi deciziile financiare luate de el?
- Care sunt riscurile la care s-a expus?
- Care au fost consecințele deciziilor sale?
- Cum ar fi putut evita situațiile cu care a ajuns să se confrunte?

DICȚIONAR:

- **plafon** – limită valorică maximă în cadrul unor operațiuni financiare, care nu poate fi depășită;
- **leasing** – operațiune comercială prin care utilizatorul primește dreptul de folosință a unui bun, pe durata contractului cu finanțatorul, iar, la final, poate deveni proprietarul acelui bun, în schimbul unor sume.

Vreau să știu

Instituțiile financiare nebankare (IFN) sunt companii reglementate de Banca Națională, care prestează servicii financiare, asemănătoare băncilor. Ele oferă credite de consum (de ex.: achiziția de electrocasnice), leasing financiar (pentru achiziția de mașini) și alte tipuri de împrumuturi.

Atât instituțiile bancare, cât și cele financiare nebankare oferă diverse avantaje, însă, înaintea alegerii instituției potrivite nevoilor consumatorului, este important să se facă o analiză atentă a costurilor, termenilor și condițiilor. Informarea despre produsele oferite de acestea sunt esențiale pentru a evita riscurile asociate.

Instituții bancare:

Avantaje

1. Acces la o gamă variată de produse financiare:

- conturi curente, economii, credite ipotecare, carduri de credit;
- posibilitatea de a accesa investiții și produse de economisire personalizate.

2. Securitate și reglementare:

- Băncile sunt reglementate strict de BNR, ceea ce reduce riscul de fraudă sau de pierderi;
- Depozitele sunt garantate în limita unui plafon (ex. 100.000 EUR/cont prin Fondul de Garantare a Depozitelor).

3. Tehnologie și accesibilitate:

- aplicații mobile, online banking, bancomate;
- acces rapid la fonduri și gestionarea conturilor de oriunde.

4. Istoric financiar pozitiv:

- Ajută la accesarea unor împrumuturi mai avantajoase pe viitor.

Riscuri

1. Costuri ridicate

- comisioane pentru administrare, transferuri, retrageri sau alte operațiuni;
- dobânzi mai mari pentru unele tipuri de credite.

2. Proceduri birocratice:

- aprobări mai lente pentru credite;
- documentație amplă necesară.

3. Risc de supraîndatorare:

- accesul facil la credite poate duce la acumularea de datorii greu de gestionat.

Instituții financiare nebankare (IFN)

» Avantaje

1. Flexibilitate mai mare:

- credite rapide fără garanții complexe;
- cerințe de eligibilitate mai puțin stricte decât băncile.

2. Timp redus de procesare:

- aprobări rapide, uneori în câteva ore, mai ales pentru creditele mici.

3. Disponibilitate extinsă:

- adesea disponibile și pentru persoane cu un istoric de credit problematic;
- accesibilitate ridicată în mediul rural sau în zone mai slab deservite de bănci.

4. Servicii personalizate:

- oferte adaptate unor nevoi specifice, cum ar fi creditele pe termen scurt sau leasing-ul pentru bunuri de consum.

» Riscuri

1. Dobânzi și costuri mai mari:

- DAE (Dobânda Anuală Efectivă) foarte ridicată, în special pentru creditele pe termen scurt;
- penalități severe pentru întârzieri la plată.

2. Reglementare mai relaxată:

- risc mai mare de practici abuzive sau netransparente;
- Unele IFN-uri pot opera în afara reglementărilor stricte.

3. Lipsa protecției extinse a consumatorului:

- Fondurile împrumutate de la IFN nu beneficiază de aceleași garanții ca depozitele bancare.

4. Risc de capcană financiară:

- Tentative de a reînnoi constant împrumuturile scurte, ceea ce poate duce la un ciclu nesustenabil de datorii.

Am învățat

1. Alege varianta corectă (Adevărat/Fals):

- Băncile percep penalizări, în situația în care clienții nu își plătesc împrumuturile la timp. (A/F)
- Instituțiile financiare nebankare oferă doar împrumuturi, nu și conturi de economii. (A/F)
- Dacă multe persoane retrag banii dintr-o bancă în același timp, aceasta poate avea dificultăți financiare. (A/F)
- Este mai ușor să împrumuți bani de la un IFN decât de la o bancă. (A/F)

2. Monica are un salariu de 4000 lei și vrea să ia un credit pentru a-și cumpăra un laptop. IFN-ul îi aprobă un împrumut de 5000 lei, pentru o perioadă de 12 luni, cu o dobândă totală de 40%.

- Cât trebuie să plătească în total?
- Care este rata lunară?
- Ce procent din salariul său va merge către plata acestui credit?
- Este o decizie financiară bună? De ce?

✓ Adaugă reclama la **portofoliu**.

Produse și servicii bancare

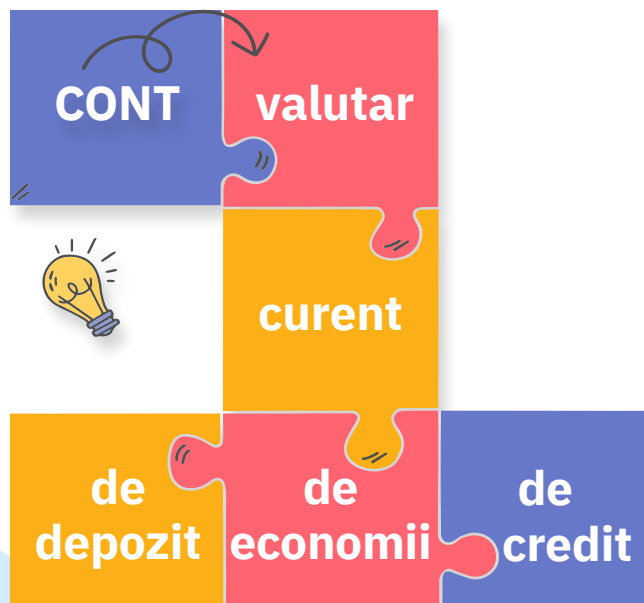
produse bancare = instrumente financiare concrete;
servicii bancare = suport asociat produselor bancare.

Produse bancare

- » conturi
- » produse digitale
- » carduri bancare
- » credite

Credite

- ✓ de consum
- ✓ ipotecare
- ✓ pentru afaceri

Servicii bancare

Gestionare
conturi

Creditare

Economisire
și investiții

Plăți și
transferuri

Alegerea ofertei bancare:

dobândă = cost al împrumuturilor făcute/ câștig obținut din economii;

comision = sumă percepută de bancă pentru produsele și serviciile oferite clienților.

Informare

despre dobânzi,
comisioane
și alte condiții

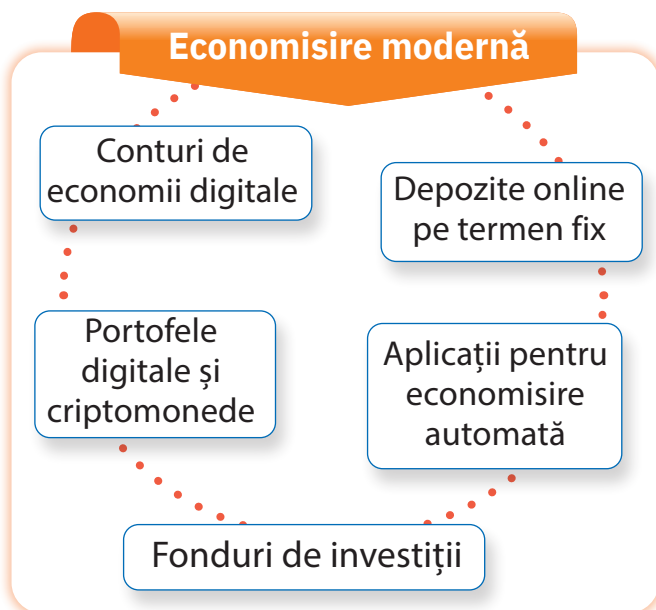
Verificare

termeni contractuali -
clauze suplimentare,
penalități, condiții
de rambursare
anticipată

Comparare

cu ofertele
altor bănci

Mijloace moderne de economisire

Instrumente de economisire pentru copii

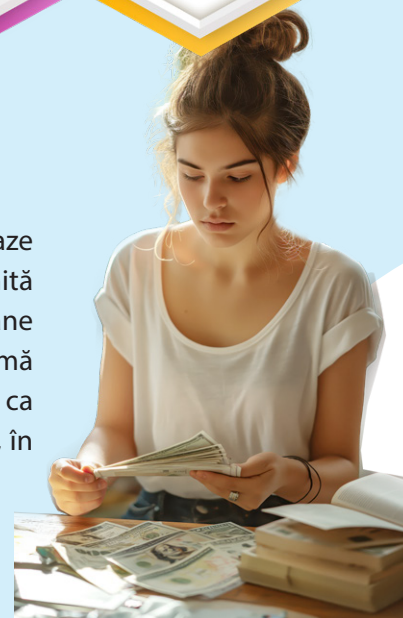
Produse și servicii de asigurare

asigurare
de viață

asigurare
de sănătate

asigurare
de bunuri

asigurare = formă de protecție, pe baze contractuale, prin care o persoană, numită asigurat cedează anumite riscuri unei persoane juridice, numită asigurător, alături de o sumă de bani (**prima de asigurare**), urmând ca asigurătorul să îl despăgubească pe asigurat, în situația producerii riscurilor respective.

Avantaje și riscuri în utilizarea instituțiilor bancare

Avantaje	Riscuri
varietate de produse financiare	costuri ridicate
securitate crescută	birocrație crescută
accesibilitate prin intermediul tehnologiei	supraîndatorare

Avantaje și riscuri în folisirea instituțiilor financiare nebancare (IFN-urilor)

Avantaje	Riscuri
grad ridicat de flexibilitate	dobânzi crescute
timp redus de procesare	practici abuzive
servicii personalizate	penalități severe

Titlul proiectului: *Ghidul financiar al adolescentului – Bani cu sens*

Perioada de desfășurare: 4-6 săptămâni

Date de identificare:

Unitatea de învățământ _____

Clasa a VIII-a _____

Grupul-țintă:

- ▶ elevii clasei a VIII-a
- ▶ profesori, părinți

Activități/subactivități	Produsul/produsele realizate	Resurse	Responsabil
1. Formarea echipelor Sunt formate echipe de lucru(4-6 membri), corespunzătoare celor 5 capitole ale proiectului <i>Ghidul financiar al adolescentului – Bani cu sens.</i>	Prin consultări, fiecare echipă decide asupra capitolului pentru care se documentează și pe care urmează să îl realizeze. Sunt notate informațiile necesare pentru fiecare activitate.	✓ Coli de flipchart ✓ Postit-uri ✓ Carioci	Profesorul de educație socială, elevii clasei
2. Documentarea și selectarea conținuturilor relevante pentru capitolul asumat din ghid (vezi Anexa 1)	Documentarea și elaborarea celor 5 capitole	✓ Carioci ✓ Coli ✓ Coli de flipchart ✓ Materiale decupate	Profesorul de educație socială, elevi
3. Realizarea expoziției <i>Ghidul financiar al adolescentului – Bani cu sens</i>	✓ Ghidul în varianta online și în cea tipărită/scrisă în cel puțin 10 exemplare	✓ Carioci ✓ Coli ✓ Coli de flipchart ✓ Lipici ✓ Calculator	Profesorul de educație socială, elevii clasei, informaticianul școlii
4. Promovarea și distribuirea <i>Ghidului financiar al adolescentului – Bani cu sens</i>	✓ Ghidul în varianta online și în cea tipărită/scrisă, în cel puțin 10 exemplare		Elevi

Cum se realizează un proiect?

- Citește informațiile de la pagina 71 și vei afla care sunt etapele realizării unui proiect educațional.

Scopul și utilitatea proiectului

- Reducerea risipei banilor – adoptarea unor comportamente financiare responsabile bazate pe planificare și economisire;
- Înțelegerea diferenței între consum și investiție – diferențierea între cheltuielile impulsive și cheltuielile necesare; încurajarea investițiilor în experiențe de învățare și obiective valoroase.

Parteneri/ colaboratori	Termen de realizare	Indicatori/criterii de evaluare	Observații
—	1 zi	Realizarea celor 5 echipe și distribuirea sarcinilor de lucru, corespunzătoare fiecărei activități.	✓ 5 echipe, câte una pentru fiecare din cele 5 capitole ale ghidului financiar ✓ Ziua prezentării ghidului este anunțată în școală și în comunitatea locală.
Specialiști în economie, funcționari bancari, consultanți financiari	4-5 săptămâni	La realizarea <i>ghidului</i> , elevii au în vedere informațiile relevante de la disciplina Educație socială.	Fiecare echipă poate primi consultanță de la funcționari bancari, economiști etc. Pot fi utilizate diferite mijloace de informare: pliante, website-uri ale băncilor etc.
Economist, funcționar bancar	1 săptămână	✓ Desemnarea unui număr de 5 elevi, câte un reprezentant al fiecărei echipe, pentru tehnoredactarea, tipărirea/ scrierea ghidului	✓ Expoziția este realizată în școala din care fac parte elevii.
Cadre didactice, elevi	1 zi	Prezentarea și distribuirea ghidului în școală.	

- La pagina 72, este redat un model pentru fișa de proiect.

Capitolele ghidului realizat în cadrul proiectului

Capitolul 1 – Mici economii - azi, mari investiții pentru viitor

- **Cum să economisești ușor?**

Prezentarea unor strategii simple de economisire care pot susține obiectivele și valorile unui adolescent responsabil din punct de vedere economico-financiar.

- **Obiective pe termen scurt și lung**

Descrierea unor activități și acțiuni care pot contribui la dezvoltarea personalității adolescenților. De exemplu: excursii tematice, spectacole, cursuri, ateliere etc.

Jocuri, exerciții creative, desene.

Capitolul 2 – De ce să risipești, când poți să economisești?

- **Ce înseamnă risipa financiară?**

Descrierea unor situații care îi predispun pe adolescenți să cheltuiască mai mult decât este necesar. Exemple de risipă: cumpărături impulsive, cheltuieli necontrolate pentru anumite tipuri de produse și servicii.

- **Cum să eviți risipa?**

Recomandări/sugestii pentru a fi mai informat și a cheltui conștient și echilibrat.

Jocuri, exerciții creative, desene.

Capitolul 3 – Relația consumatorului cu instituțiile bancare și financiare

- **Ce este o bancă și ce servicii oferă?**

Prezentarea unor explicații simple despre conturi curente, economii și împrumuturi.

- **Cum îți deschizi un cont bancar?**

Pași pentru a deschide un cont, ce documente sunt necesare și ce trebuie să știi despre un cont bancar. Descrierea pașilor pentru deschiderea unui cont, documentele necesare, informații utile despre un cont bancar.

- **Ce sunt cardurile bancare și cum le folosești responsabil?**

Cum funcționează cardurile bancare și care sunt riscurile asociate utilizării lor.

Jocuri, exerciții creative, desene.

Capitolul 4 – Instrumente de economisire pentru adolescenți

- **Ce este un cont de economii pentru copii?**

Prezentarea unor informații orientative, privind deschiderea și administrarea unui cont bancar pentru copii și adolescenți.

- **Beneficiile contului de economii pentru copii**

Crearea unui fond pentru viitor – avantaje pe termen mediu și lung

Jocuri, exerciții creative, desene.

Capitolul 5 – Produsele și serviciile de asigurare

- **Tipurile de asigurări**

Informații utile despre cum funcționează diferite tipuri de asigurări.

- **Cum să alegi oferta de asigurare potrivită?**

Compararea ofertelor firmelor de asigurări: prețuri, riscuri incluse, clauze suplimentare.

Jocuri, exerciții creative, desene.

I. Transcrie și completează spațiile libere cu noțiunile corespunzătoare:

- a) Băncile facilitează circulația _____ în economie.
- b) Creditul reprezintă o sumă de bani pe care banca o _____ clienților.
- c) _____ reprezintă câștigul pentru suma economisită.
- d) Administrarea conturilor pentru copii este făcută de _____.
- e) Protecția împotriva evenimentelor neprevăzute se poate face prin _____.

2 puncte (5 × 0,4 p)**II.** Transcrie și stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, notând în dreptul lor **A** (adevărat) sau **F** (fals)

- a) Băncile își îndeplinesc funcțiile prin intermediul produselor și serviciilor oferite clienților.
- b) Conturile curente sunt destinate economisirii.
- c) Dobânzile și comisioanele sunt prevăzute în contractele încheiate între bancă și clienți.
- d) Instituțiile financiare nebankare oferă depozite cu dobândă la termen.
- e) Companiile de asigurări oferă despăgubiri persoanelor asigurate, în cazul producerii unui eveniment prevăzut în contract.

2 puncte (5 × 0,4 p)**III.** Stabilește corespondența dintre elementele coloanelor **A** și **B**:

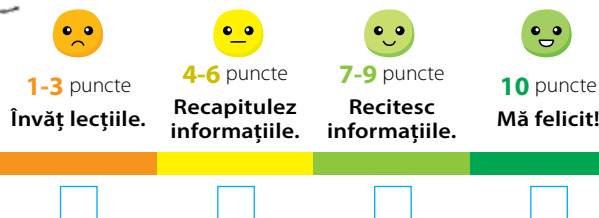
A	B
1. cont	a. serviciu bancar
2. transfer de bani	b. termen contractual
3. comision	c. produs bancar digital
4. asigurare de bunuri	d. produs bancar
5. mobile banking	e. produs de asigurare
6. dobândă	

3 puncte (6 × 0,5 p)**IV.** Redactează un text de 10-15 rânduri, privind riscurile și beneficiile instituțiilor financiare nebankare. Vei avea în vedere utilizarea conceptelor: *produse bancare, securitate, comisioane, dobânzi, tehnologie*.

- ✓ Transcrie pe o coală *Fișa de observare a comportamentului elevului* de la pagina 74.
- ✓ Completează, apreciind cu sinceritate activitatea ta.
- ✓ Atașează fișa la **portofoliu**.

1,5 puncte (5 × 0,3 p)
utilizarea corectă a conceptelor

0,5 puncte –respectarea cerinței și coerența exprimării

Autoevaluare

Oficiu: 1 punct
Total: 10 puncte

1. Pălăriile gânditoare

Situația

Iris și-a cumpărat un telefon nou. Când a încercat să-l folosească, a descoperit că era defect. Nu știe cum ar putea să-și rezolve problema, așa că apelează la ajutorul vostru.

Materialele necesare:

- șase pălării colorate sau cartonașe, având culorile: alb, roșu, negru, galben, verde, albastru;
- foi de hârtie și pixuri sau un tabel desenat pe tablă.

Cum veți proceda:

- Împărțiți clasa în șase grupuri. Fiecare grup va purta simbolic o „pălărie” și va gândi din perspectiva acesteia.
- Fiecare grup va analiza situația din perspectiva pălăriei sale.
- Fiecare grup își va prezenta concluziile, iar la final clasa va discuta și va agreea soluțiile.

» PĂLĂRIA ALBĂ – informații și fapte

- Ce legi și drepturi protejează consumatorul în situația dată?
- Ce trebuie să facă acesta pentru a cere o soluție de la vânzător?

» PĂLĂRIA ROȘIE – emoții și sentimente

- Cum se simte consumatorul în această situație?
- Dar vânzătorul?

» PĂLĂRIA NEAGRĂ – riscuri și probleme

- Ce se poate întâmpla când consumatorul nu ia nicio măsură?
- Cum pot fi înșelați consumatorii?

» PĂLĂRIA GALBENĂ – emoții și sentimente

- Cum poate fi rezolvată această problemă în mod corect?
- Ce învață consumatorul din această experiență? Dar vânzătorul?

» PĂLĂRIA VERDE – creativitate și soluții

- Cum pot fi ajutați consumatorii de către instituțiile abilitate, astfel încât să evite astfel de probleme? Exemple: aplicații, pliante, cursuri etc.

» PĂLĂRIA ALBASTRĂ – coordonare și concluzii

- Cum pot fi protejați consumatorii pe termen lung?
- Ei ce reguli ar trebui să respecte?

2. Schimbă perechea

» Cum veți proceda:

- a) Formați perechi.
- b) Fiecare pereche primește câte o situație financiară legată de bugetul unei familii.
- c) Fiecare pereche analizează situația și propune o soluție.
- d) După 3-5 minute, fiecare elev își schimbă partenerul și discută despre o nouă situație, preluând ideile anterioare.
- e) La finalul exercițiului, fiecare elev împărtășește clasei opinia personală, privind modalitățile de gestionare a bugetului familiei/personal.

» Exemple de situații:

1. Familia Popescu câștigă 9000 RON pe lună, dar cheltuiește 9500 RON.
 - Ce problemă are și ce soluții poate găsi pentru a-și echilibra bugetul?
2. Familia Ionescu vrea să își cumpere o mașină nouă, deși nu are bani suficienți.
 - Care îi sunt opțiunile? Este mai bine să facă un credit sau să economisească?
3. Familia Georgescu economisește 10% din venit în fiecare lună.
 - Ce avantaje are acest obicei? Cum ar putea să-și crească economiile?
4. Familia Radu are cheltuieli mari pe divertisment și restaurante.
 - Cum poate reduce aceste costuri, fără să renunțe complet la aceste plăceri?
5. Familia Dumitru a primit o moștenire de 20.000 RON.
 - Cum ar trebui să folosească acești bani inteligent?
6. Familia Enache plătește un credit ipotecar și un credit de nevoi personale.
 - Cum își poate gestiona mai bine datoriile?
7. Familia Tudor vrea să plece în vacanță, însă are un buget limitat.
 - Cum își poate planifica o vacanță, astfel încât să nu îi fie afectat bugetul?
8. Familia Munteanu vrea să-și renoveze apartamentul, dar costurile sunt mai ridicate decât a preconizat.
 - Cum ar trebui să-și gestioneze banii pentru a face renovarea, fără să se îndatoreze prea mult?
9. Familia Vasile are un copil care începe facultatea anul viitor.
 - Ce strategii financiare poate folosi pentru a acoperi costurile educației?
10. Familia Stanciu a observat că facturile la utilități au crescut foarte mult.
 - Ce măsuri poate lua pentru a reduce consumul și a economisi bani?
11. Familia Neagu cheltuiește mult pe cumpărături impulsive și întotdeauna rămâne fără bani la finalul lunii.
 - Cum poate învăța să-și gestioneze mai bine cheltuielile?
12. Familia Iliescu a primit o ofertă de la un IFN pentru un credit rapid, însă dobânda este mare.
 - Este o idee bună să accepte acest credit? Ce alternative are?

Răspunde – Aruncă – Interoghează (RAI)**» Cum veți proceda:**

- a) Primești o întrebare.
- b) Răspunde cât mai clar și mai concis.
- c) După ce ai răspuns, „arunci” întrebarea unui coleg/unei colege care trebuie să completeze sau să adauge o informație nouă.
- d) Colegul/Colega formulează o nouă întrebare pe baza răspunsului și o „aruncă” mai departe.
- e) Activitatea se încheie după ce participă toți elevii.

» Exemple de întrebări:

- Ce tipuri de conturi bancare există?
- Care sunt avantajele unui cont de economii?
- Ce tipuri de carduri bancare există?
- Ce riscuri implică utilizarea unui card de credit?
- Care sunt principalele tipuri de credite oferite de bănci?
- Ce termeni sunt prevăzuți într-un contract cu banca?
- Ce factori trebuie analizați înainte de a contracta un credit?
- Care sunt avantajele instituțiilor bancare?
- Care sunt principalele drepturi ale consumatorilor?
- Ce tipuri de comisioane poate percepe o bancă?
- Cum poate un client să evite plata unor comisioane bancare?
- Ce oferă instituțiile financiare nebankare?
- Care sunt principalele produse de asigurare?
- Ce servicii bancare online sunt disponibile?
- Cum își poate proteja un client datele bancare online?
- Cum te poți proteja de supraîndatorare?
- Cum ar fi de dorit să fie construit bugetul unei familii?
- Unde poți găsi informații despre mijloacele de economisire pentru copii?
- Cum îți gestionezi bugetul personal?
- Care sunt avantajele produselor bancare digitale?
- Ce elemente ar trebui să prevadă un plan de acțiune personal/al familiei?
- Ce este un buget deficitar?
- Din ce este compus costul total al unui credit?
- Cine poate accesa serviciile unei societăți de asigurări?

Notă: Pentru validarea răspunsurilor oferite la întrebări, consultați conținutul lecțiilor!

Etapele realizării unui proiect educațional

Etapele realizării unui proiect:

1. Alegerea temei

În această etapă vei stabili împreună cu colegii tăi și profesorul de educație socială care sunt nevoile/problemele din comunitatea ta educațională/locală și ce posibilități de a răspunde acestor nevoi identifiți.

2. Planificarea activității:

- a) stabilirea obiectivelor proiectului;
- b) identificarea posibilor parteneri;
- c) formarea grupelor de lucru în cadrul proiectului;
- d) alegerea de către fiecare elev/grup a subiectului și a responsabilităților în cadrul temelor proiectului;
- e) distribuirea responsabilităților în cadrul grupului;
- f) stabilirea resurselor de care este nevoie pentru buna derulare a activităților din cadrul proiectului;
- g) stabilirea perioadei de timp necesare pentru derularea proiectului, astfel încât obiectivele proiectului să fie realizate.

3. Elaborarea fișei de proiect (la pagina 72 regăsești un model al fișei de proiect)

În această etapă veți proiecta întreaga activitate desfășurată în cadrul proiectului.

4. Realizarea propriu-zisă a proiectului

În această etapă veți realiza efectiv activitățile propuse.

5. Evaluarea proiectului propus

Evaluarea poate fi realizată atât pe parcursul derulării proiectului, cât și la încheierea acestuia.

6. Realizarea portofoliului proiectului

Acesta va conține fișa de proiect, produsul/produsele proiectului, fișele de observare și de evaluare a activității voastre realizate de către profesor etc.

Structura unui proiect (schema):

1. **Pagina de titlu** care cuprinde: tema proiectului, numele autorului/autorilor, perioada în care s-a desfășurat proiectul, logo-ul proiectului (dacă acesta există).
2. **Introducerea** – o prezentare pe scurt a conținutului proiectului.
3. **Fișa de proiect.**
4. **Concluziile** proiectului realizate în urma evaluării acestuia.
5. **Bibliografia** (dacă este cazul).
6. **Anexe:** fotografii, filmări, materiale realizate în cadrul proiectului etc.

Evaluarea proiectului

Criterii de evaluare	DA	NU
Am îndeplinit obiectivele proiectului?		
Am realizat activitățile în perioada de timp alocată?		
Am făcut publice rezultatele proiectului?		
Am estimat corect resursele necesare derulării proiectului?		
Am colaborat cu partenerii din cadrul proiectului?		
Beneficiarii proiectului sunt mulțumiți de rezultatele proiectului?		

Model fișă de proiect

Secțiunea	Titlul proiectului				
A	Perioada de desfășurare				
B	Date de identificare (școala, clasa)				
C	Grup-țintă (pe cine vizează, cui se adresează proiectul)				
D	Scopul și utilitatea proiectului (ce își propune proiectul; cum și cui va fi el de ajutor)				
E	Produsul obținut/produsele obținute în urma desfășurării proiectului				
F	Resurse:				
a.	● umane (persoanele care vor fi implicate în realizarea activităților)				
b.	● materiale (carioci, creioane, hârtie etc.)				
c.	● financiare (contravaloarea unor deplasări, intrări la muzee etc.)				
G	Activități/ subactivități (detalierea activităților care conduc la atingerea scopului propus)	Responsabili (persoanele care sunt responsabile cu realizarea activităților propuse: cadrele didactice, elevii etc.)	Parteneri/ Colaboratori (persoane care pot să ajute în realizarea activităților)	Indicatori/ criterii de evaluare (cum știu că am finalizat activitatea? Ce produse/rezultate trebuie să obțin?)	Termen de realizare (data/perioada alocată pentru realizarea activității)
	1.				
	2.				
	3.				
	...				
H	Elemente de vizibilitate și diseminare/ promovare a proiectului (elemente distinctive care vor fi realizate în cadrul proiectului și care vor asigura vizibilitatea și promovarea acestuia: siglă, afișe, postere, bannere, website-uri, pagini în social media, cărți, reviste etc.)				
I	Evaluarea proiectului (aprecierea modului în care a fost realizat proiectul: ● realizarea activităților propuse; ● încadrarea în termenele stabilite; ● impactul proiectului asupra persoanelor interesate etc.).				
J	Observații (alte aspecte care nu se regăsesc în fișa de proiect și pe care le considerați relevante pentru desfășurarea acestuia, inclusiv propuneri de îmbunătățire)				

Jurnal de vizită

1. Denumirea instituției vizitate:

2. Descrierea activității instituției:

3. Tipul activităților pe care instituția vizitată le derulează:

4. Exemple de proiecte derulate:

5. Impactul activităților instituției la nivelul comunității locale:

6. Observații:

Notă:

Completează jurnalul, discutând cu reprezentanții instituției vizitate.

Fișă de observare a comportamentului elevului

Citește și bifează răspunsul care ți se potrivește cel mai bine. Compară răspunsurile tale cu cele ale profesorului tău.

Comportamentul	Niciodată		Uneori		Deseori		Întotdeauna	
	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău	Evaluarea ta	Evaluarea profesorului tău
Am fost interesat să învăț lucruri noi.								
Am urmat instrucțiunile exercițiilor.								
Am lucrat individual.								
Am cerut ajutor când am avut nevoie.								
Când am greșit, am vrut să aflu cum pot să corectez.								
Am fost activ la ore.								
Am finalizat activitățile.								
Mi-am exprimat părerea.								
Am cooperat cu ceilalți în activitățile de grup.								

Între:

1. **Creditorul:** Banca X

2. **Debitorul:** Y

Părțile au convenit următoarele:

Articolul 1. Obiectul contractului

1. Creditorul acordă Debitorului un credit în valoare de 75.000 lei, destinat exclusiv nevoilor personale, conform cererii de credit înregistrate cu nr. ____.
2. Durata creditului este de 60 luni, începând cu data semnării prezentului contract.

Articolul 2. Condițiile creditului

1. **Suma creditului:** 75.000 lei.
2. **Dobânda:**
 - **Nominală fixă:** 7,99 % anual.
3. **DAE (Dobânda Anuală Efectivă):** 10,88 %.
4. **Rata lunară:** 1520,37 lei, conform graficului de rambursare anexat.
5. **Comisioane:**
 - **Analiză dosar:** 200 lei (unic).
 - **Administrare lunară:** 0,00 lei.

Articolul 3. Modalitatea de rambursare

1. Rambursarea creditului se face în rate egale, conform graficului de rambursare anexat.
2. Plata se efectuează lunar, până la data de 15 a fiecărei luni, prin transfer bancar într-un cont indicat de Creditor.
3. Debitorul poate efectua rambursări anticipate, parțiale sau totale, cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 6.

Articolul 4. Obligațiile părților

4.1 Obligațiile Debitorului

1. Să ramburseze integral sumele datorate în termenul convenit.
2. Să informeze Creditorul despre orice modificare a situației sale financiare sau personale care ar putea afecta capacitatea de rambursare.
3. Să suporte penalități pentru întârzieri, conform art. 5.

4.2 Obligațiile Creditorului

1. Să pună la dispoziția Debitorului suma creditului în termen de 2 zile lucrătoare de la semnarea contractului.
2. Să informeze Debitorul despre modificările clauzelor contractuale în termen de 2 zile lucrătoare.

Articolul 5. Penalități

1. Întârzierile la plata ratelor atrag penalități de 0,01%/zi, aplicate la suma restantă.

Articolul 6. Rambursarea anticipată

1. Debitorul poate rambursa anticipat, parțial sau total, suma datorată, cu notificare prealabilă de 30 zile.
2. Comision de rambursare anticipată: 1 %.

Articolul 7. Rezilierea contractului

1. Contractul poate fi reziliat de Creditor în caz de neplată a 3 rate consecutive.
2. Debitorul poate solicita încetarea contractului prin rambursarea integrală a sumelor datorate.

Articolul 8. Clauze finale

1. Orice litigiu apărut între părți se va soluționa pe cale amiabilă sau, în caz contrar, de instanțele competente.
2. Prezentul contract este încheiat în 2 exemplare, fiecare având valoare juridică egală.

Semnături:

Creditor:

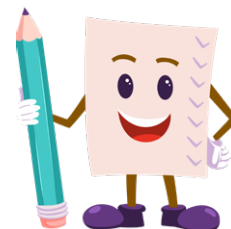
[Numele și funcția reprezentantului băncii]

Debitor:

[Numele Debitorului]

Creditor - cel care acordă creditul

Debitor - cel care primește creditul

 Model contract de asigurare medicală

Nr. [___] / Data: [___]

Între: [Compania de Asigurări], cu sediul în [adresă], înregistrată la Registrul Comerțului sub nr. [___], având cod fiscal [___], reprezentată legal de [nume reprezentant], denumită în continuare „Asigurătorul”, și [Clientul], domiciliat în [adresă], identificat prin CNP [___] și CI seria [___], eliberată de [___], denumit în continuare „Asiguratul”, s-a încheiat prezentul contract de asigurare medicală, cu următoarele clauze:

1. Obiectul contractului

Asigurătorul se obligă să suporte costurile serviciilor medicale pentru Asigurat, conform condițiilor și termenilor stabiliți în prezentul contract.

2. Durata contractului

Contractul se încheie pe o perioadă de 3 ani, începând cu data de [___] și până la [___].

3. Prima de asigurare

Asiguratul se obligă să plătească o primă de asigurare, în valoare de 300 lei lunar în contul indicat de Asigurator.

4. Acoperirea asigurării

Asigurarea acoperă:

- consulturi medicale;
- investigații de laborator și imagistică;
- intervenții chirurgicale;
- spitalizare;
- medicamente prescrise;
- servicii de urgență.

5. Excluderi

Asigurătorul nu acoperă costurile aferente:

- afecțiunilor preexistente contractului;
- tratamentelor estetice;
- procedurilor experimentale;
- leziunilor rezultate din activități ilegale;
- afecțiunilor cauzate de consum excesiv de alcool sau droguri.

6. Obligațiile părților

- Asiguratul: să furnizeze informații reale, privind starea sa de sănătate și să achite primele de asigurare la termen.
- Asigurătorul: să deconteze costurile serviciilor medicale, conform acoperirii contractuale.

7. Rezilierea contractului

Contractul poate fi reziliat unilateral, de către oricare dintre părți, cu o notificare scrisă prealabilă de 30 zile.

8. Litigii

Orice litigiu derivat din acest contract se va soluționa pe cale amiabilă, iar în caz de neînțelegere, de către instanțele competente.

9. Dispoziții finale

Acest contract a fost încheiat în două exemplare originale, câte unul pentru fiecare parte, astăzi, [data].

ASIGURĂTOR [nume, semnătură, ștampilă]

ASIGURAT [nume, semnătură]

Ordonanță nr. 21/1992

din 21/08/1992

Versiune actualizată la data de 27/12/2008
privind protecția consumatorilor@

@Text actualizat la data de 27.12.2008 avându-se în vedere republicarea din Monitorul Oficial, Partea I, nr. 208 din 28 martie 2007. Actul include modificările din următoarele acte:

- Legea nr. 363/2007 publicată în MOF nr. 899 din 28/12/2007
- O.U.G. nr. 174/2008 publicată în MOF nr. 795 din 27/11/2008.

CAPITOLUL I**Dispoziții generale**

Art. 1. - (1) Statul, prin mijloacele prevăzute de lege, protejează cetățenii în calitatea lor de consumatori, asigurând cadrul necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informării lor complete despre caracteristicile esențiale ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice împotriva unor practici incorecte, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori.@

(2) Prevederile prezentei ordonanțe se aplică la comercializarea produselor noi, folosite sau recondiționate și a serviciilor destinate consumatorilor, cu excepția produselor care se comercializează ca antichități și a produselor necesar fi reparate sau recondiționate pentru a fi utilizate, cu condiția ca operatorul economic să informeze cumpărătorul despre aceasta.

@Alineatul (1) a fost modificat prin art. II pct. 1 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 2. - În sensul prezentei ordonanțe, se înțelege prin:

- 1.** calitate - ansamblul de proprietăți și caracteristici ale unui produs sau serviciu, care îi conferă aptitudinea de a satisface, conform destinației acestuia, necesitățile explicite sau implicite;
- 2.** consumator - orice persoană fizică sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care acționează în scopuri din afara activității sale comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale;@
- 3.** operator economic - persoană fizică sau juridică, autorizată, care în cadrul activității sale profesionale fabrică, importă, transportă sau comercializează produse ori părți din acestea sau prestează servicii;
- 4.** producător:
 - a)** operatorul economic care fabrică un produs finit sau o componentă a unui produs;
 - b)** operatorul economic care fabrică materie primă;
 - c)** operatorul economic care își aplică denumirea, marca sau un alt semn distinctiv pe produs;
 - d)** operatorul economic care recondiționează produsul;
 - e)** operatorul economic sau distribuitorul care prin activitatea sa modifică caracteristicile produsului;
 - f)** reprezentantul înregistrat în România al unui operator economic care nu are sediul în România sau, în cazul inexistenței acestuia, importatorul produsului;
 - g)** operatorul economic care importă produse în vederea realizării ulterioare a unei operațiuni de vânzare, închiriere, leasing sau orice altă formă de distribuție specifică derulării afacerii;
 - h)** distribuitorul produsului importat, în cazul în care nu se cunoaște importatorul, chiar dacă producătorul este menționat;
 - i)** distribuitorul produsului, în cazul în care importatorul nu poate fi identificat, dacă nu informează persoana prejudiciată în termen de 30 de zile de la cererea acesteia asupra identității importatorului;
- 5.** distribuitor - operatorul economic din lanțul de distribuție;
- 6.** vânzător - distribuitorul care oferă produsul consumatorului;
- 7.** prestator - operatorul economic care furnizează servicii;

8. produs - bun material a cărui destinație finală este consumul sau utilizarea individuală ori colectivă; sunt considerate produse energia electrică, energia termică, apa și gazele livrate pentru consumul individual;

9. produs sigur - produsul care, folosit în condiții normale sau previzibile, nu prezintă riscuri sau care prezintă riscuri minime, ținând seama de întrebuințarea acestuia; riscul se consideră acceptabil și compatibil cu un grad înalt de protecție pentru siguranța și sănătatea consumatorilor, în funcție de următoarele aspecte:

- a) caracteristicile produsului, ale ambalării și ale instrucțiunilor de montaj și întreținere;**
- b) efectul asupra altor produse, împreună cu care acesta poate fi folosit;**
- c) modul de prezentare a produsului, etichetarea, instrucțiunile de folosire și orice alte indicații și informații furnizate de producător;**
- d) categoria de consumatori expusă riscului prin folosirea produsului;**

10. produs periculos - produsul care nu poate fi definit ca produs sigur;

11. produs cu defecte - produsul la care modul de prezentare, utilizarea previzibilă și data achiziționării nu oferă siguranță consumatorului, producând pagube acestuia;

12. pagubă - prejudiciul creat consumatorului prin utilizarea unui produs periculos sau a unui produs cu defecte, precum și cel creat de servicii necorespunzătoare furnizate de prestator. Prejudiciul poate fi material, vătămarea integrității corporale sau a sănătății, precum și pierderea vieții. În cazul utilizării unui produs cu defecte, se consideră pagubă deteriorarea sau distrugerea oricărui bun, altul decât produsul cu defecte, cu condiția ca bunul respectiv să fie în mod normal destinat folosinței sau consumului privat și să fi fost folosit de persoana prejudiciată pentru uz sau consum personal, iar valoarea pagubei să nu fie mai mică de 200 lei;

13. produs de folosință îndelungată - produsul relativ complex, constituit din piese și subansambluri, proiectat și construit pentru a putea fi utilizat pe durată medie de utilizare și asurpa căruia se pot efectua reparații sau activități de întreținere;

14. serviciu - activitatea, alta decât cea din care rezultă produse, efectuată în scopul satisfacerii unor necesități ale consumatorilor;

15. declarație de conformitate - declarația făcută de către un producător sau un prestator, prin care acesta informează, pe propria răspundere, despre faptul că un produs sau un serviciu este conform cu un document tehnic normativ;

16. clauză abuzivă - o clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul și care prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților;

17. termen de garanție - limita de timp, care curge de la data dobândirii produsului sau serviciului, până la care producătorul sau prestatorul își asumă responsabilitatea remedierii sau înlocuirii produsului ori serviciului achiziționat, pe cheltuiala sa, dacă deficiențele nu sunt imputabile consumatorului;

18. termen de valabilitate/data de minimă durabilitate pentru produsele nealimentare - limita de timp/data stabilită de producător până la care un produs își păstrează caracteristicile specifice inițiale, dacă au fost respectate condițiile de transport, manipulare, depozitare și păstrare;@

18¹. data-limită de consum pentru produsele alimentare - limita de timp/data stabilită de producător până la care produsele care din punct de vedere microbiologic au un grad ridicat de perisabilitate și sunt susceptibile ca după un timp scurt să prezinte un pericol imediat pentru sănătatea consumatorilor își păstrează caracteristicile specifice, dacă au fost respectate condițiile de transport, manipulare, depozitare și păstrare;@

19. data durabilității minimale - data stabilită de producător până la care un produs alimentar își păstrează caracteristicile specifice în condiții de depozitare corespunzătoare; produsele pentru care se stabilește data durabilității minimale nu trebuie să fie periculoase nici după această dată;

20. durata medie de utilizare - intervalul de timp, stabilit în documente tehnice normative sau declarat de către producător ori convenit între părți, în cadrul căruia produsele de folosință îndelungată trebuie să își mențină caracteristicile funcționale, dacă au fost respectate condițiile de transport, manipulare, depozitare și exploatare;

21. viciu ascuns - deficiența calitativă a unui produs livrat sau a unui serviciu prestat care nu a fost cunoscută și nici nu putea fi cunoscută de către consumator prin mijloacele obișnuite de verificare;

22. practici comerciale abuzive și/sau incorecte - orice acțiune, inacțiune, conduită, demers sau comunicare comercială, inclusiv publicitate, din partea unui operator economic în relație directă cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs sau serviciu, care aduce atingere în mod direct intereselor consumatorilor;

23. punere pe piață - acțiunea de a face disponibil pentru prima dată, contra cost sau gratuit, un produs sau un serviciu în vederea distribuirii sau utilizării.@

24. costul total al creditului pentru consumator - toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor, cu excepția taxelor notariale; costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit, în special primele de asigurare, sunt incluse, de asemenea, în cazul în care obținerea creditului sau obținerea acestuia potrivit clauzelor și condițiilor prezentate este condiționată de încheierea unui contract de servicii;@

25. valoarea totală plătită de consumator - suma dintre valoarea totală a creditului și costul total al creditului pentru consumator;@

26. valoarea totală a creditului - plafonul sau sumele totale puse la dispoziție în baza unui contract de credit;@

27. imobil - construcția și/sau terenul pe care se află sau urmează să se ridice o construcție, care fac obiectul unui contract de vânzare-cumpărare;

28. intermediere imobiliară - activitate de mijlocire a tranzacțiilor de vânzare-cumpărare sau de închiriere a imobilelor;@

29. servicii imobiliare - una sau mai multe dintre următoarele activități:

- promovarea în vederea vânzării, cumpărării sau închirierii de imobile;
- consultanță în vederea vânzării, cumpărării sau închirierii de imobile;
- intermedierea imobiliară;
- administrarea imobilelor;@

30. agenție imobiliară - operator economic, furnizor de servicii imobiliare, care acționează în numele și în interesul unor terți.@

@Pct. 2 și 23 au fost modificate prin art. XI pct. 1 din Legea nr. 363/2007.

- Pct. 18 a fost modificat prin art. II pct. 2 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Pct. 18¹ a fost introdus prin art. II pct. 3 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Pct. 24-30 au fost introduse prin art. II pct. 4 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 3. - Principalele drepturi ale consumatorilor sunt:

- a)** de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;
- b)** de a fi informați complet, corect și precis asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor, precum și de a fi educați în calitatea lor de consumatori;
- c)** de a avea acces la piețe care le asigură o gamă variată de produse și servicii de calitate;
- d)** de a fi despăgubiți pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor, folosind în acest scop mijloace prevăzute de lege;
- e)** de a se organiza în asociații de consumatori, în scopul apărării intereselor lor.@

@Litera e) a fost modificată prin art. XI pct. 2 din Legea nr. 363/2007.

CAPITOLUL II

Protecția vieții, sănătății și securității consumatorilor

Art. 4. - **(1)** Se interzice comercializarea de produse sau prestarea de servicii care, utilizate în condiții normale, pot pune în pericol viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor.

(2) Se interzic producerea, importul și comercializarea produselor falsificate sau contrafăcute.

Art. 5. - **(1)** Produsele se comercializează numai în cadrul termenului de valabilitate/datei de minimă durabilitate pentru produsele nealimentare sau al datei-limită de consum pentru produsele alimentare/datei durabilității minimale stabilite de producător.

(2) Se interzice modificarea termenului de valabilitate/datei de minimă durabilitate sau a datei-limită de consum/datei durabilității minime înscrise pe produs, pe etichetă, pe ambalaj sau, după caz, în documentele însoțitoare.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 5 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 6. - (1) Guvernul, prin organismele sale specializate, stabilește norme și reglementări specifice sau le îmbunătățește pe cele existente, când se impune protecția vieții, sănătății sau securității consumatorilor, în următoarele cazuri:

- a) fabricarea, importul, conservarea, ambalarea, etichetarea, manipularea, transportul, depozitarea, pregătirea pentru vânzare și vânzarea produselor;
- b) furnizarea și utilizarea produselor, precum și prestarea serviciilor.

(2) Normele și reglementările se referă la grupe de produse și servicii care, anual, sunt nominalizate și actualizate de către Guvern, dacă acest lucru se impune.

Art. 7. - Operatorii economici sunt obligați:

a) producătorii:

- Abrogat;@
- să pună pe piață numai produse sigure și, dacă actele normative în vigoare prevăd, acestea să fie testate și/sau certificate;
- să pună pe piață numai produse care respectă condițiile prescrise sau declarate;
- să oprească livrările, respectiv să retragă de pe piață și/sau de la consumatori produsele la care organele abilitate ori specialiștii proprii au constatat neîndeplinirea caracteristicilor prescrise, declarate sau care ar putea afecta viața, sănătatea, securitatea ori interesul economic al consumatorilor, dacă această măsură constituie singurul mijloc prin care se pot elimina neconformitățile respective;@
- să asigure, atât pe durata de fabricație, cât și după scoaterea din programul de fabricație, pentru perioada cel puțin egală cu durata medie de utilizare, calculată de la data vânzării ultimelor produse, direct sau prin terți abilitați, piesele de schimb aferente și service-ul necesar produselor de folosință îndelungată;
- să folosească în activitatea de producție și depozitare spații corespunzătoare.@

b) distribuitorii:

- să se asigure că produsele oferite spre comercializare sunt sigure și respectă condițiile prescrise sau declarate;
- să nu comercializeze produse despre care dețin informații sau consideră că pot fi periculoase;
- să anunțe, imediat, autoritățile publice competente, precum și producătorul despre existența pe piață a oricărui produs de care au cunoștință că este periculos;
- să retragă de la comercializare produsele la care organele abilitate de lege au constatat că nu îndeplinesc caracteristicile prescrise sau declarate, dacă aceasta constituie singurul mijloc prin care se pot elimina neconformitățile respective;
- să asigure condițiile tehnice stabilite de producător pe timpul transportului, manipulării, depozitării și desfacerii produselor;

c) prestatorii de servicii:

- să folosească, în cadrul serviciilor prestate, numai produse și proceduri sigure și, după caz, dacă actele normative în vigoare prevăd, acestea să fie testate și/sau certificate, și să anunțe imediat existența pe piață a oricărui produs despre care au cunoștință că este periculos;
- să presteze numai servicii care nu afectează viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora;
- să respecte condițiile prescrise sau declarate, precum și clauzele prevăzute în contracte;
- să asigure, la prestarea serviciilor nealimentare, condiții igienice, condițiile stabilite de producător, de actele normative în vigoare, precum și cele specifice desfășurării activității;@
- Abrogat.@

@Liniuța 1 a literei a) a fost abrogat prin art. XI pct. 3 din Legea nr. 363/2007.

- Liniuța 4 a literei c) a fost modificată prin art. XI pct. 4 din Legea nr. 363/2007.

- Liniuța 5 a literei c) a fost abrogat prin art. XI pct. 5 din Legea nr. 363/2007.
- Liniuța 4 a literei a) a fost modificată prin art. II pct. 6 din O.U.G. nr. 174/2008.
- Liniuța 6 a literei a) a fost introdusă prin art. II pct. 7 din O.U.G. nr. 174/2008.
- Liniuța 4 a literei c) a fost modificată prin art. II pct. 8 din O.U.G. nr. 174/2008.

CAPITOLUL III

Protecția intereselor economice ale consumatorilor

Art. 8. - Guvernul adoptă reglementări specifice în scopul prevenirii și combaterii practicilor ce dăunează intereselor economice ale consumatorilor.

Art. 9. - Operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate, să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii și să nu folosească practici comerciale abuzive.

Art. 9¹. - (1) În cazul serviciilor financiare, consumatorul are dreptul de a fi informat în mod corect, încă din faza precontractuală, asupra tuturor condițiilor contractuale.

(2) La solicitarea unei oferte de credit, furnizorul de servicii financiare are obligația de a oferi gratuit consumatorului, pe hârtie sau pe alt suport durabil, un grafic de rambursare ori alt document care să menționeze costurile totale ce vor fi suportate de consumator și un exemplar al proiectului contractului de credit.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9². - (1) Orice formă de publicitate referitoare la contractele de credit care indică o rată a dobânzii sau orice alte cifre referitoare la costul creditului pentru consumator va cuprinde următoarele informații standard, prin intermediul unui exemplu reprezentativ:

- a) rata dobânzii aferente creditului, fixă și/sau variabilă, împreună cu informații privind orice costuri incluse în costul total al creditului pentru consumator;
- b) valoarea totală a creditului;
- c) dobânda anuală efectivă, conform prevederilor legale specifice;
- d) durata contractului de credit;
- e) valoarea totală plătită de consumator.

(2) În orice formă de publicitate, informațiile referitoare la costuri vor fi scrise vizibil și ușor de citit, în același câmp vizual și cu caractere de aceeași mărime.

(3) În cazurile în care, pentru acordarea creditului, consumatorul este obligat să încheie un contract de asigurare, se va menționa acest lucru în publicitate.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9³. - În cadrul contractelor încheiate cu consumatorii, furnizorii de servicii financiare sunt obligați să respecte următoarele reguli:

- a) contractele vor fi redactate în scris, vizibil și ușor de citit, cu o mărime a fontului utilizat de minimum 10, pe hârtie sau pe alt suport durabil, în cel puțin două exemplare, fiind remis câte un exemplar original fiecărei părți. Culoarea de fond a hârtiei pe care este redactat contractul trebuie să fie în contrast cu cea a fontului utilizat;
- b) dobânzile, precum și toate comisioanele, taxele, tarifele, spezele bancare sau orice alte costuri aferente acordării și derulării contractului, respectiv aferente unor servicii în privința cărora consumatorul nu dispune de libertate de alegere vor fi menționate în contract, fără a se face trimiteri la condiții generale de afaceri ale furnizorului de servicii financiare, lista de tarife și comisioane sau orice alt înscris;
- c) în situațiile în care există drept de rambursare anticipată, comisionul de rambursare anticipată a creditului se determină în strânsă legătură cu pierderile creditorului aferente rambursării anticipate și nu trebuie să constituie un obstacol disproporționat în exercitarea dreptului consumatorului de a rambursa anticipat creditul;

- d)** în contractul de credit/depozit se vor menționa și costurile de administrare, de retragere numerar și/sau de depunere numerar aferente contului curent, care cad în sarcina consumatorului, dacă furnizorul de servicii financiare percepe astfel de comisioane. Costurilor aferente contului curent menționate mai sus nu le sunt aplicabile prevederile lit. e);
- e)** fără a prejudicia prevederile privind modificarea dobânzii, pe parcursul derulării contractului:
 1. se interzice majorarea comisioanelor, taxelor, tarifulor, spezelor bancare sau a oricăror altor costuri menționate în contract;
 2. se interzice introducerea și perceperea de noi taxe, comisioane, tarife, speze bancare sau orice alte costuri care nu au fost menționate în contract;
- f)** în contract se va menționa tipul de dobândă, variabilă și/sau fixă, iar dacă dobânda este fixă numai pentru o anumită perioadă, aceasta va fi precizată cu exactitate;
- g)** în contractele de credit cu dobândă variabilă se vor aplica următoarele reguli:
 1. variația ratei dobânzii trebuie să fie independentă de voința furnizorului de servicii financiare, raportată la fluctuațiile unor indici de referință verificabili, menționați în contract, sau la modificările legislative care impun acest lucru;
 2. dobânda poate varia în funcție de dobânda de referință a furnizorului de servicii financiare, cu condiția ca aceasta să fie unică pentru toate produsele financiare destinate persoanelor fizice ale operatorului economic respectiv și să nu fie majorată peste un anumit nivel, stabilit prin contract;
 3. formula după care se calculează variația dobânzii trebuie indicată în mod expres în contract, cu precizarea periodicității și/sau a condițiilor în care survine modificarea ratei dobânzii, atât în sensul majorării, cât și în cel al reducerii acesteia;
- h)** sunt interzise clauzele contractuale care dau dreptul furnizorului de servicii financiare să modifice unilateral clauzele contractuale fără încheierea unui act adițional, acceptat de consumator;
- i)** orice notificare cu privire la modificarea conținutului clauzelor contractuale referitoare la costuri va fi transmisă consumatorilor cu cel puțin 30 de zile înainte de intrarea acesteia în vigoare. Consumatorul are la dispoziție un termen de 15 zile de la primirea notificării pentru a comunica opțiunea sa de acceptare sau de neacceptare a noilor condiții. Neprimirea unui răspuns din partea consumatorului în termenul menționat anterior nu este considerată acceptare tacită;
- j)** pentru orice modificare a nivelului costurilor creditului, conform condițiilor contractuale, furnizorul de servicii financiare este obligat să notifice consumatorul, în funcție de opțiunea scrisă a acestuia, exprimată în contract, prin una sau mai multe metode: scrisoare recomandată, e-mail, sms, și va pune la dispoziția acestuia un nou grafic de rambursare;
- k)** furnizorul de servicii financiare va lua toate măsurile necesare pentru a efectua repararea în termen de maximum 15 zile a eventualelor prejudicii cauzate consumatorului prin nerespectarea obligațiilor asumate prin contract și va face dovada demersurilor întreprinse în acest sens;
- l)** contractul de credit va conține obligatoriu o prevedere prin care consumatorul să fie atenționat despre raportarea la Biroul de Credit, Centrala Riscurilor Bancare și/sau la alte structuri asemănătoare existente, în cazul în care acesta întârzie cu achitarea ratelor scadente, dacă există această obligație de raportare;
- m)** la încetarea contractului, inclusiv prin ajungere la termen, reziliere sau denunțare unilaterală din partea consumatorului, furnizorul de servicii financiare va oferi gratuit consumatorului un document care să ateste faptul că au fost stinse toate obligațiile dintre părți. Totodată, se vor închide și conturile aferente serviciului financiar de bază furnizat, fără a fi necesară depunerea unei alte cereri de către consumator și fără plata unor costuri suplimentare. Contul nu va fi închis în situația în care acesta este poprit sau indisponibilizat, conform legii, pentru îndeplinirea de către consumator a unor obligații asumate față de furnizorul de servicii financiare însuși sau față de terți. @

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9⁴. - În cazul serviciilor de intermediere imobiliară, consumatorul va fi informat în scris, corect, complet și precis, încă din faza precontractuală, cu privire la:

- a)** prețurile practicate în piață pentru tipul de imobil ce urmează a face obiectul intermedierei imobiliare, conform informațiilor existente în baza de date a agenției imobiliare;

- b)** deficiențe și alte inconveniente cunoscute de agenția imobiliară sau pe care în mod rezonabil putea să le cunoască, incluzând surse de zgomot, umezeală, poluare, miros, pericol de inundații sau surpări, organizarea în apropiere a unor manifestări populare periodice, istoricul terenului sau al clădirii, posibile dezavantaje ale vecinătăților;
- c)** nivelul comisionului practicat de agenția imobiliară;
- d)** situația juridică a imobilului;
- e)** nivelul estimativ al costurilor ce urmează să fie suportate de consumator, pentru obținerea documentelor și întocmirea actelor necesare încheierii contractului.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9⁵. - Contractul de intermediere imobiliară va cuprinde cel puțin următoarele elemente:

- a)** datele de identificare a părților;
- b)** obiectul contractului/natura serviciului prestat;
- c)** prețul solicitat de proprietar/pe care este dispus să îl plătească cumpărătorul;
- d)** termenul de valabilitate al contractului;
- e)** condițiile în care contractul poate fi denunțat unilateral;
- f)** condițiile în care contractul poate fi reziliat;
- g)** nivelul maxim al comisionului datorat de consumator agenției imobiliare pentru contractul ce urmează să se încheie;
- h)** clauza de exclusivitate, în cazul în care aceasta a fost acceptată de părți;
- i)** precizarea situațiilor în care consumatorul datorează comision agenției imobiliare;
- j)** drepturile și obligațiile părților;
- k)** situațiile de forță majoră;
- l)** data încheierii contractului.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9⁶. - Contractele de intermediere imobiliară în care consumatorul are calitatea de potențial cumpărător vor conține, în plus față de cele prevăzute la art. 9⁴, următoarele elemente:

- 1.** caracteristicile generale ale imobilului, care pot influența decizia de cumpărare, incluzând nivelul de finisare, dimensiuni, vechime și poziționarea față de punctele cardinale;
- 2.** tarifele pentru serviciile prestate.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9⁷. - O tranzacție imobiliară se consideră încheiată în momentul în care vânzătorul și cumpărătorul au semnat actul de vânzare-cumpărare.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9⁸. - Contractul de intermediere imobiliară sau alte eventuale contracte accesorii încheiate între consumator și agenția imobiliară nu pot conține clauze penale care să oblige consumatorul care nu își îndeplinește angajamentele contractuale la plata unei sume mai mari decât onorariul pe care l-ar fi plătit în cazul încheierii tranzacției.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9⁹. - Agenția imobiliară nu poate solicita din partea consumatorului plata comisionului în oricare dintre următoarele situații:

- a)** când între consumator și agenția imobiliară nu este încheiat un contract de intermediere;
- b)** când contractul de vânzare-cumpărare/închiriere nu s-a încheiat;
- c)** când contractul nu are stipulată clauza de exclusivitate, iar tranzacția s-a realizat fără participarea agenției imobiliare.@

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9¹⁰. - Nu se permite plata în avans a comisionului, parțială sau totală, decât cu acordul scris al consumatorului și cu precizarea situațiilor în care agenția imobiliară este obligată să înapoieze consumatorului sumele primite în avans. @

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 9¹¹. - În baza contractului de intermediere imobiliară dintre agenția imobiliară și cumpărător, agenția trebuie să asigure vizionarea imobilelor ce corespund preferințelor consumatorului, înainte de încheierea contractului de vânzare-cumpărare. @

@Articolul a fost introdus prin art. II pct. 9 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 10. - Drepturile consumatorilor, la încheierea contractelor, sunt:

- a) libertatea de a lua decizii la achiziționarea de produse și servicii, fără a li se impune în contracte clauze abuzive sau care pot favoriza folosirea unor practici comerciale incorecte în vânzare, de natură a influența opțiunea acestora; @
- b) de a beneficia de o redactare clară și precisă a clauzelor contractuale, indicarea exactă a prețurilor și tarifelor și, după caz, a condițiilor de garanție; @
- c) de a fi exonerati de plata produselor și serviciilor care nu au fost solicitate, precum și de achitarea prețurilor, tarifelor, taxelor, comisioanelor, dobânzilor și penalităților care nu au fost stipulate inițial în contracte sau în alte documente aferente contractelor; @
- d) de a fi despăgubiți pentru daunele provocate de produsele sau serviciile care nu corespund clauzelor contractuale;
- e) de a li se asigura service-ul necesar și piese de schimb pe toată durata medie de utilizare a produsului, stabilită în documentele tehnice normative sau declarată de către producător ori convenită de părți;
- f) de a plăti, pentru produsele sau serviciile de care beneficiază, sume stabilite cu exactitate, în prealabil; majorarea prețului, tarifului, taxelor, comisioanelor, dobânzilor, penalităților și a altor eventuale costuri stabilite inițial este posibilă numai cu acordul scris al consumatorului; @
- g) de a sesiza asociațiile de consumatori și organele administrației publice asupra încălcării drepturilor și intereselor lor legitime, în calitate de consumatori, și de a face propuneri referitoare la îmbunătățirea calității produselor și serviciilor; @
- h) de a fi notificați în scris cu privire la orice modificare ca urmare a prevederilor contractuale referitoare la valoarea dobânzilor, comisioanelor, penalităților sau oricăror altor costuri, cu cel puțin 30 de zile înainte de aplicarea noilor valori; @
- i) de a fi notificați cu 30 de zile înainte de data la care contractul se prelungește în mod automat pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată, în vederea formulării în scris de către consumator a unei opțiuni de prelungire a valabilității acestuia. @

@Litera g) a fost modificată prin art. XI pct. 6 din Legea nr. 363/2007.

- Literele a), b), c), f) și h) au fost modificate prin art. II pct. 10 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Litera i) a fost introdusă prin art. II pct. 11 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 11. - (1) Produsele și serviciile oferite consumatorilor se măsoară cu mijloace de măsurare și control adecvate, verificate metrologic, potrivit reglementărilor legale.

(2) Indicațiile mijloacelor de măsurare trebuie să fie lizibile și la vederea cumpărătorului.

Art. 12. - (1) Consumatorii au dreptul de a pretinde vânzătorilor sau prestatorilor de servicii remedierea ori înlocuirea gratuită a produselor și serviciilor obținute, precum și despăgubiri pentru pierderile suferite ca urmare a deficiențelor constatate în cadrul termenului de garanție sau de valabilitate.

După expirarea acestui termen, consumatorii pot pretinde remedierea sau înlocuirea produselor/serviciilor care nu pot fi folosite potrivit scopului pentru care au fost realizate, ca urmare a unor vicii ascunse apărute pe durata medie de utilizare a acestora.

(2) Vânzătorul sau prestatorul de servicii suportă toate cheltuielile legate de aceste deficiențe, situație care nu îl exonerează de răspundere pe producător în relația cu acesta. @

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 12 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 13. - (1) Remedierea deficiențelor apărute la produse sau servicii ori înlocuirea produselor care nu corespund în cadrul termenului de garanție sau de valabilitate și care nu sunt imputabile consumatorului se face în termen de maximum 15 zile din momentul când operatorul economic a luat la cunoștință de deficiențele respective.

(2) În cazul unor vicii ascunse, termenul maxim stabilit la alin. (1) curge de la data finalizării expertizei tehnice efectuate de un organism tehnic neutru.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 13 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 14. - În cazul produselor și serviciilor alimentare, al produselor nealimentare pentru care producătorul stabilește termen de valabilitate/data de minimă durabilitate, care pot afecta viața sau sănătatea consumatorilor ori care prezintă abateri de la caracteristicile prescrise sau declarate, vânzătorul/prestatorul de servicii este obligat, la cererea consumatorului, să le înlocuiască de îndată, să le refacă sau să restituie contravaloarea acestora.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 14 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 15. - (1) Refacerea serviciului sau, în cazul în care acest lucru nu este posibil, restituirea contravalorii serviciului prestat se face imediat după constatarea neîncadrării acestuia în condițiile prescrise sau declarate de prestatorul de servicii, dacă această situație nu este imputabilă consumatorului.

(2) Restituirea contravalorii serviciului se face la valoarea stabilită în contract.

(3) Operatorul economic are aceleași obligații pentru serviciul refăcut ca și pentru serviciul prestat inițial.

(4) Persoanele împuternicite conform art. 54 să constate contravențiunile și să aplice sancțiunile prevăzute de prezenta ordonanță vor stabili odată cu sancțiunea și măsuri de remediere sau, dacă acest lucru nu este posibil, înlocuirea ori restituirea contravalorii serviciilor, după caz.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 15 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 16. - (1) Consumatorul poate solicita plata unor despăgubiri, potrivit clauzelor contractuale sau dispozițiilor legale, în cazul remedierii ori al înlocuirii produselor sau serviciilor necorespunzătoare.

(2) Soluționarea solicitării plății unor prejudicii morale sau daune conexe remedierii ori a înlocuirii produselor sau serviciilor necorespunzătoare cerute de consumatori sau de operatorii economici este de competența instanței judecătorești competente ori a organismului de mediere competent.

Art. 17. - În cadrul termenului de garanție, prestatorii de servicii asigură toate operațiunile necesare remedierii deficiențelor constatate la serviciile prestate sau înlocuirii produselor utilizate în cadrul serviciilor respective, inclusiv transportul, manipularea, diagnosticarea, expertizarea, demontarea, montarea și ambalarea acestora.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 16 din O.U.G. nr. 174/2008.

CAPITOLUL IV

Informarea și educarea consumatorilor

Art. 18. - Consumatorii au dreptul de a fi informați, în mod complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor oferite de către operatorii economici, astfel încât să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor, între produsele și serviciile oferite și să fie în măsură să le utilizeze, potrivit destinației acestora, în deplină securitate.

Art. 19. - Informarea consumatorilor despre produsele și serviciile oferite se realizează, în mod obligatoriu, prin elemente de identificare și caracterizare ale acestora, care se înscriu în mod vizibil, lizibil, ușor de înțeles, într-o formă care să nu permită ștergerea și să nu fie inscripționate în locuri obscure, să nu fie întrerupte prin desen sau imagini, după caz, pe produs, etichetă, ambalaj de vânzare sau în cartea tehnică, contract, instrucțiunile de folosire ori altele asemenea, ce însoțesc produsul sau serviciul, în funcție de natura acestuia.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 17 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 20. - (1) Producătorul trebuie să informeze despre denumirea produsului, denumirea și/sau marca producătorului, cantitatea și, după caz, termenul de valabilitate/data de minimă durabilitate sau data-limită de consum/data durabilității minime, durata medie de utilizare, principalele caracteristici tehnice și calitative, compoziția, aditivii folosiți, despre eventualele riscuri previzibile, modul de utilizare, manipulare, transport, depozitare, conservare sau păstrare, despre contraindicații.@

(2) Producătorii și importatorii din state care nu sunt membre ale Uniunii Europene au obligația să își precizeze adresa poștală a sediului social în elementele de identificare. Producătorii, ambalatorii sau distribuitorii din state membre ale Uniunii Europene au obligația să își precizeze adresa poștală a sediului social unde pot fi contactați.@

(3) Produsele de folosință îndelungată trebuie să fie însoțite de certificatul de garanție și, dacă reglementările în vigoare prevăd, de declarația de conformitate, precum și de cartea tehnică ori de instrucțiunile de folosire, instalare, exploatare, întreținere, eliberate de producător.

(4) Vânzătorii și prestatorii de servicii trebuie să informeze consumatorii despre prețul final al produsului sau despre tariful serviciului prestat, pe care îl suportă consumatorul, care să cuprindă toate costurile, inclusiv taxa pe valoarea adăugată și toate costurile suplimentare, și să le ofere acestora toate informațiile și documentele tehnice, după caz, care trebuie să însoțească produsul sau serviciul.@

(5) Toate informațiile privitoare la produsele și serviciile oferite consumatorilor, documentele însoțitoare, inclusiv cele referitoare la informațiile privind securitatea produsului și instrucțiunile de utilizare, precum și contractele, inclusiv cele preformulate, trebuie să fie scrise în limba română, indiferent de țara de origine a acestora, fără a exclude prezentarea acestora și în alte limbi.

(6) Fac excepție de la prevederile alin. (5) biletele de avion sau alte bilete de transport internațional, documentele elaborate în baza unor acorduri internaționale pe care România le-a acceptat și le-a semnat, precum și voucherele turistice internaționale.ç

(7) Operatorii economici de transport internațional care își desfășoară activitatea pe teritoriul României sunt obligați să ofere în scris consumatorilor, în completare la biletul de transport, indiferent de forma de prezentare a acestuia, informații în limba română referitoare la: itinerar, program, durată, distanță, locul alocat în mijlocul de transport, condițiile generale de transport, precum și orice alte informații utile pentru consumatori, referitoare la serviciul respectiv.@

@Alineatele (1), (2) și (3) au fost modificate prin art. II pct. 18 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Alineatele (6) și (7) au fost introduse prin art. II pct. 19 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 21. - Informațiile referitoare la serviciile prestate trebuie să cuprindă categoria calitativă a serviciului, timpul de realizare, termenul de garanție, tariful, riscurile previzibile și, după caz, declarația de conformitate.

Art. 22. - Operatorii economici sunt obligați să demonstreze consumatorilor, la cererea acestora, cu ocazia cumpărării, modul de utilizare și funcționalitatea produselor ce urmează a fi vândute; la lansarea pe piață a produselor, aceștia sunt obligați să efectueze demonstrații de utilizare.

Art. 23. - Obligația de a informa pe consumator potrivit art. 19, 20, 21 și 22 nu poate fi înlăturată prin invocarea secretului comercial sau profesional.

Art. 24. - Se interzice prezentarea, prin orice mijloace, a afirmațiilor și indicațiilor care nu sunt conforme cu parametrii ce caracterizează produsele și serviciile și care nu pot fi probate.

Art. 25. - Prețurile și tarifele trebuie indicate în mod vizibil și într-o formă neechivocă, ușor de citit.

Art. 26. - (1) Comercializarea produselor și prestarea serviciilor se fac în locuri și în spații autorizate, conform reglementărilor legale în vigoare.

(2) Sunt obligatorii afișarea, în mod vizibil, a denumirii unității, a codului unic de înregistrare la registrul comerțului, din care să rezulte obiectul/obiectele de activitate al/ale societății pentru care este autorizată să funcționeze, precum și afișarea și respectarea orarului de funcționare.

(3) Orarele de funcționare vor fi stabilite, după caz, în conformitate cu hotărârile administrației publice locale.

CAPITOLUL V

Organe ale administrației publice pentru protecția consumatorilor

Art. 27. - Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, organ de specialitate al administrației publice centrale, subordonat Guvernului, coordonează și realizează politica Guvernului în domeniul protecției consumatorilor.

Art. 28. - (1) Atribuțiile și modul de organizare și funcționare ale Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, precum și relațiile dintre aceasta și alte organisme competente în domeniu se stabilesc prin hotărâri ale Guvernului.

(2) Guvernul va stabili reglementări în domeniul protecției consumatorilor pentru organele de specialitate ale administrației publice centrale și, respectiv, pentru unele servicii publice ale ministerelor și altor autorități ale administrației publice centrale, organizate în județe și în municipiul București.

(3) Guvernul va stabili, prin hotărâri, reglementări-cadru în domeniul protecției consumatorilor, inclusiv reglementări privind modul de constituire, repartizare și utilizare a unui fond de stimulare a personalului Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

(4) Taxele care se percep de către serviciile sau organele administrației publice, cu rol în domeniul protecției consumatorilor, se stabilesc conform legii, iar tarifele pentru încercările efectuate în laboratoare proprii, subordonate sau agreate, conform actelor normative în vigoare.

Art. 29. - Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, în baza consultării cu alte organisme interesate ale administrației publice centrale și locale, precum și cu cele neguvernamentale, elaborează reglementări referitoare la modalitățile concrete de colaborare și de sprijinire reciprocă și le propune spre aprobare Guvernului.

CAPITOLUL VI

Asociațiile de consumatori@

@Titlul capitolului VI a fost modificat prin art. XI pct. 8 din Legea nr. 363/2007.

Art. 30. - În sensul prezentei ordonanțe, asociațiile de consumatori sunt considerate organizații neguvernamentale, ca persoane juridice, conform legii, și care, fără a urmări realizarea de profit pentru membrii lor, au ca unic scop apărarea drepturilor și intereselor legitime ale membrilor lor sau ale consumatorilor, în general.@"

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 9 din Legea nr. 363/2007.

Art. 31. - Asociațiile de consumatori pot fi parteneri sociali cu drept de reprezentare în consiliile consultative cu rol în domeniul protecției consumatorilor, în care organele administrației publice sunt reprezentate, dacă îndeplinesc condițiile prezentei ordonanțe.@"

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 10 din Legea nr. 363/2007.

Art. 32. - Asociațiile de consumatori care apără drepturile și interesele legitime ale consumatorilor, în general, sunt, de drept, parteneri sociali în consiliile consultative prevăzute în prezenta ordonanță, dacă:@"

a) la nivel național, au cel puțin 3.000 de membri și filiale în cel puțin 10 județe;

b) la nivel județean și local, dacă au desfășurat o activitate în domeniul protecției consumatorilor pe o perioadă de cel puțin 3 ani.

@Partea introductivă a fost modificată prin art. XI pct. 11 din Legea nr. 363/2007.

Art. 33. - Asociațiile de consumatori care sunt constituite în scopul apărării intereselor numai ale membrilor lor pot deveni parteneri sociali cu drept de reprezentare în organismele consultative cu rol în domeniul protecției consumatorilor și în care organele administrației publice sunt reprezentate, numai dacă au cel puțin 800 de membri.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 12 din Legea nr. 363/2007.

Art. 34. - După constituire, asociațiile de consumatori vor solicita luarea lor în evidență de către organul administrației publice pentru protecția consumatorilor de nivel central sau local, după caz.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 13 din Legea nr. 363/2007.

Art. 35. - Personalul de conducere și salariații organelor de specialitate ale administrației publice, precum și ale serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, cu atribuții pe linia protecției consumatorilor nu au dreptul de a deține funcții în organele de conducere ale asociațiilor de consumatori.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 14 din Legea nr. 363/2007.

Art. 36. - Asociațiile de consumatori sunt consultate de către serviciile și organismele administrației publice prevăzute la art. 35, potrivit competențelor, la elaborarea dispozițiilor și procedurilor cu caracter general și a altor lucrări care au ca scop protecția consumatorilor, cu privire la:@

- a) cunoașterea cerințelor consumatorilor privind sortimentele, calitatea și cantitatea produselor și serviciilor;
- b) formarea unei atitudini corecte a operatorilor economici angajați în producerea și comercializarea produselor și prestarea serviciilor, față de calitatea acestora;
- c) prevenirea practicilor comerciale incorecte și a publicității de natură a afecta drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.@

@Partea introductivă a fost modificată prin art. XI pct. 15 din Legea nr. 363/2007.

- Litera c) a fost modificată prin art. II pct. 20 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 37. - Asociațiile de consumatori au următoarele drepturi și obligații:@

- a) de a fi sprijinite logistic de către organismele administrației publice centrale și locale, în vederea atingerii obiectivelor lor;
- b) de a primi sume de la bugetul de stat și de la bugetele locale;
- c) de a informa autoritățile competente cu privire la prezența pe piață a unor produse neconforme sau care pun în pericol viața, sănătatea ori securitatea consumatorilor, cu privire la clauze abuzive în contracte și practicile incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii;@
- d) de a solicita operatorilor economici realizarea de produse și servicii în condiții speciale, în vederea satisfacerii nevoilor consumatorilor cu handicap sau de vârstă a treia;
- e) de a fi consultate cu ocazia elaborării actelor normative, standardelor sau specificațiilor care definesc caracteristicile tehnice și calitative ale produselor și serviciilor destinate consumatorilor;
- f) Abrogat;@
- g) de a informa opinia publică, prin mass-media, asupra deficiențelor de calitate ale produselor și serviciilor, precum și asupra consecințelor vătămătoare ale acestora pentru consumatori;
- h) de a introduce acțiuni în justiție pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor;
- i) de a solicita serviciilor sau organelor administrației publice, prevăzute la art. 35, efectuarea de analize și încercări ale produselor destinate consumatorilor și de a publica rezultatele;
- j) Abrogat.@

@Partea introductivă și litera c) au fost modificate prin art. XI pct. 16 din Legea nr. 363/2007.

- Literele f) și j) au fost abrogate prin art. XI pct. 17 din Legea nr. 363/2007.

Art. 38. - Centrele de consultanță și informare ale consumatorilor pot fi organizate la nivel de birouri în structura organizatorică a asociațiilor de consumatori și desfășoară activități gratuite în folosul acestora, constând în informații, recomandări și consultanță privind problemele legate de achiziționarea unui produs sau serviciu.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 18 din Legea nr. 363/2007.

Art. 39. - (1) Sumele primite de la bugetul de stat, prin intermediul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, se utilizează pentru înființarea și funcționarea centrelor de consultanță și informare a consumatorilor, respectiv pentru:@

- a) salarizarea sau, după caz, remunerarea personalului utilizat în centrele de consultanță și informare a consumatorilor, care se va face în funcție de timpul efectiv lucrat, până la nivelul maxim al funcției echivalente utilizate în cadrul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor;
- b) cheltuieli materiale efectuate pentru întreținerea sediului și a dotărilor aferente;
- c) cheltuieli curente și cele ocazionate de tipărirea materialelor informative.

(2) Sumele prevăzute la alin. (1) se utilizează în condițiile Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările ulterioare, iar sumele rămase neutilizate la data încheierii exercițiului financiar se restituie la bugetul de stat.

@Partea introductivă a alin. (1) au fost modificate prin art. XI pct. 19 din Legea nr. 363/2007.

Art. 39¹. - (1) Începând cu anul 2008, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor cofinanțează Centrul European al Consumatorilor.

(2) Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor va prevedea anual, în bugetul său, sume destinate cofinanțării Centrului European al Consumatorilor.

(3) Controlul asupra activității desfășurate de Centrul European al Consumatorilor, pentru sumele acordate de la bugetul de stat, se exercită de către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor.@

@Articolul a fost introdus prin art. XI pct. 20 din Legea nr. 363/2007.

Art. 40. - (1) Sumele primite de la bugetele locale prin hotărâri ale consiliilor locale sau, după caz, ale consiliilor județene vor fi utilizate în condițiile stabilite prin convențiile încheiate de acestea cu asociațiile respective, conform legii.

(2) Sumele prevăzute la alin. (1) se utilizează în condițiile Legii nr. 500/2002, cu modificările ulterioare, iar sumele rămase neutilizate se restituie bugetelor locale respective.

Art. 41. - Controlul asupra activităților desfășurate în centrele de consultanță și informare a consumatorilor din cadrul asociațiilor de consumatori, precum și a Centrului European al Consumatorilor, care au primit sume de la bugetul de stat sau de la bugetele locale, se exercită de către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 21 din Legea nr. 363/2007.

Art. 42. - Reprezentanții asociațiilor de consumatori nu au drept de control al operatorilor economici.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 22 din Legea nr. 363/2007.

Art. 43. - Centrele de consultanță și informare a consumatorilor și Centrul European al Consumatorilor pot beneficia asistență de specialitate din partea personalului Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, împuternicit în acest scop.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 23 din Legea nr. 363/2007.

CAPITOLUL VII

Consiliul consultativ

Art. 44. - La nivel central și local - județ, oraș, comună - se constituie câte un consiliu consultativ pentru protecția consumatorilor. Acesta are caracter consultativ și asigură, la nivelurile respective, cadrul informațional și organizatoric necesar:

- a) stabilirii și aplicării politicii de protecție a consumatorilor;
- b) corelării acțiunilor diverselor organisme ale administrației publice cu cele ale organizațiilor neguvernamentale care au rol în realizarea protecției consumatorilor.

Art. 45. - Consiliul consultativ pentru protecția consumatorilor este format din:

- a) reprezentanți ai tuturor serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, care au competențe cu caracter general sau special în domeniul protecției consumatorilor și au structuri organizatorice la nivelul respectiv;
- b) prefect sau primar, după caz, sau reprezentanți ai acestora;
- c) reprezentanți ai asociațiilor de consumatori;@
- d) reprezentanți ai altor organisme, după caz.

@Litera c) a fost modificată prin art. XI pct. 24 din Legea nr. 363/2007.

Art. 46. - Guvernul stabilește, în mod concret, componența, atribuțiile și modul de organizare și funcționare ale Consiliului consultativ pentru protecția consumatorilor, pe fiecare nivel în parte.

CAPITOLUL VIII

Raporturile juridice dintre consumatorii prejudiciați și operatorii economici

Art. 47. - Acțiunile în justiție îndreptate de către asociațiile de consumatori, înființate în condițiile prevăzute la art. 32 și 33, împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor sunt scutite de taxe de timbru.@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 25 din Legea nr. 363/2007.

Art. 48. - Ministerul Public poate interveni în acțiunile civile introduse, în care sunt implicate interesele consumatorilor.

CAPITOLUL IX

Sanctiuni

Art. 49. - Încălcarea prevederilor prezentei ordonanțe atrage răspunderea materială, civilă, contravențională sau penală, după caz.

Art. 50. - (1) Constituie contravenții, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni, și se sancționează după cum urmează:

- a) încălcarea dispozițiilor art. 4, art. 7 lit. a) a 2-a, a 3-a și a 5-a liniuță, lit. c) prima și a 2-a liniuță, cu amendă contravențională de la 3.000 lei la 30.000 lei;@
- b) încălcarea dispozițiilor art. 7 lit. a) a 4-a liniuță, lit. b) a 3-a și a 4-a liniuță, cu amendă contravențională de la 2.500 lei la 25.000 lei;
- c) încălcarea dispozițiilor art. 5, art. 7 lit. b) prima, a 2-a și a 5-a liniuță, lit. c) a 3-a și a 4-a liniuță, art. 9, art. 10 lit. a)-f), h) și i), art. 11 și art. 14, cu amendă contravențională de la 2.000 lei la 20.000 lei;@
- d) încălcarea dispozițiilor art. 13 alin. (1), art. 17-25 și art. 26 alin. (1) și (2), cu amendă contravențională de la 1.000 lei la 10.000 lei;@

e) încălcarea dispozițiilor art. 9¹, art. 9² și art. 9³, cu amendă contravențională de la 5.000 lei la 50.000 lei;@

f) încălcarea dispozițiilor art. 9⁴-9¹¹, cu amendă contravențională de la 3.000 lei la 30.000 lei.@

(2) Sancțiunile se pot aplica și persoanelor juridice.

@Literale a), c) și d) de la alin. (1) au fost modificate prin art. II pct. 21 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Literale e) și f) de la alin. (1) au fost modificate prin art. II pct. 22 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 51. - **(1)** Împiedicarea, sub orice formă, a organelor administrației publice însărcinate cu protecția consumatorilor de a exercita atribuțiile de serviciu referitoare la prevenirea și combaterea faptelor care pot afecta viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 30.000 lei.@

(2) Nerespectarea dispozițiilor legale privind protecția consumatorilor care, potrivit art. 50, constituie contravenție, dacă fapta a avut ca urmare vătămarea sănătății sau a integrității corporale a uneia sau mai multor persoane, se sancționează cu amendă contravențională de la 20.000 lei la 100.000 lei.

(3) Nerespectarea dispozițiilor legale privind protecția consumatorilor care, potrivit art. 50, constituie contravenție, dacă fapta a avut ca urmare afectarea gravă și în mod repetat a intereselor economice ale unuia sau mai multor consumatori, se sancționează cu amendă contravențională de la 5.000 lei la 25.000 lei.

(4) În cazul aplicării sancțiunii amenzii pentru săvârșirea faptei prevăzute la alin. (2) se va dispune și închiderea definitivă a unității, putând fi dispusă aceeași măsură pentru săvârșirea faptei prevăzute la alin. (3).

(5) Contravenienții sunt obligați să suporte, potrivit prevederilor legale în vigoare, și cheltuielile efectuate de terți, persoane fizice sau juridice, în vederea vindecării persoanelor vătămăte în calitatea lor de consumatori.

(6) Săvârșirea repetată a uneia dintre contravențiile prevăzute la art. 50 se sancționează cu amendă contravențională de la 1.000 lei la 10.000 lei.@

(7) Neaducerea la îndeplinire a măsurilor dispuse în termenele și condițiile prevăzute în procesele-verbale de constatare a contravenției se sancționează cu amendă contravențională de la 2.000 lei la 20.000 lei.@

@Alineatul (1) a fost modificat prin art. II pct. 23 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Alineatele (6) și (7) au fost introduse prin art. II pct. 24 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 52. - Valoarea amenzilor prevăzute la art. 50 și 51 se va actualiza prin hotărâre a Guvernului.

Art. 53. - Contravenientul poate achita, în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute la art. 50 alin. (1) lit. a)-d), agentul constatatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.@

@Articolul a fost modificat prin art. II pct. 25 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 54. - **(1)** Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la art. 50 și 51 se fac de către reprezentanții împuterniciți ai Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

(2) În cazul sancțiunilor cu închisoare contravențională, măsura se aplică de instanța competentă, la sesizarea organului din care face parte agentul constatatator.

(3) Organele de poliție sunt obligate să acorde, la cerere, sprijinul necesar persoanelor împuternicite prevăzute la alin. (1), aflate în exercițiul funcțiunii, sau să le însoțească, după caz.

(4) Organele de control prevăzute la alin. (1) pot preleva produse în vederea testării acestora în laboratoare. Contravaloarea produselor prelevate și a cheltuielilor legate de testarea lor se suportă de către organul administrației publice, dacă în urma testării nu se constată neconformități față de cerințele de securitate și/sau de calitate prescrise ori declarate. În caz contrar, cheltuielile respective se suportă de către operatorul economic.

Art. 55. - Pentru limitarea prejudicierii consumatorilor, agentul constatatator poate dispune următoarele măsuri:

1. oprirea definitivă a comercializării și retragerea din circuitul consumului uman a produselor care:

a) sunt periculoase, falsificate sau contrafăcute;

b) au termenul de valabilitate/data de minimă durabilitate expirat/expirată sau data-limită de consum/data durabilității minimale depășită;@

- c) sunt interzise consumului uman prin reglementări legale;
- d) nu respectă condițiile de depozitare, păstrare și expunere la comercializare sau la care s-a schimbat starea termică inițială fără ca operatorul economic să fie autorizat în acest sens;@
- e) prezintă semne organoleptice de alterare, modificări ale aspectului, culorii, consistenței, gustului, mirosului;@
- f) prezintă semne de infestare cu paraziți - ouă, larve, forme adulte, vii sau moarte -, precum și resturi ori semne ale activității acestora, cu excepția celor pentru care sunt prevăzute limite prin acte normative;@
- g) prezintă urme de contact cu rozătoare;@
- h) prezintă miros și gust străine de natura produsului;@
- i) prezintă miros și gust sau pete de mușgai, cu excepția mușgaiurilor selecționate, admise de procesul tehnologic;@
- j) conțin corpuri străine, cu excepția produselor pentru care sunt stabilite limite prin acte normative;@
- k) nu prezintă documente de proveniență, conform prevederilor legale în vigoare.@

2. oprirea temporară a prestării serviciilor, importului, fabricației, comercializării produselor sau a utilizării acestora la prestarea serviciilor, până la remedierea deficiențelor, în cazul în care:

- a) produsele nu sunt testate și/sau certificate conform normelor legale;
- b) produsele nu îndeplinesc caracteristicile prescrise sau declarate, fără ca acestea să fie periculoase;
- c) produsele nu prezintă elementele de identificare și de caracterizare, precum și documentele de însoțire, conform prevederilor art. 18-22;
- d) se prestează servicii care pot pune în pericol viața, sănătatea, securitatea sau interesele economice ale consumatorilor;@

3. distrugerea produselor periculoase oprite definitiv de la comercializare, dacă aceasta constituie singurul mijloc care face să înceteze pericolul.

@Litera d) de la pct. 2 a fost modificată prin art. XI pct. 27 din Legea nr. 363/2007.

- Litera b) de la pct. 1 a fost modificată prin art. II pct. 26 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Literele d)-k) de la pct. 1 au fost introduse prin art. II pct. 27 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 56. - (1) Odată cu aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale, agentul constator poate propune una dintre următoarele sancțiuni complementare:

- a) închiderea temporară a unității pe o durată de cel mult 6 luni;
- b) închiderea temporară a unității pe o durată de la 6 luni la 12 luni;
- c) închiderea definitivă a unității;
- d) suspendarea sau retragerea definitivă, după caz, a avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități.

(2) Sancțiunea complementară prevăzută la alin. (1) lit. a) poate fi aplicată în cazurile în care se constată:

- a) lipsa condițiilor igienico-sanitare pentru produsele și serviciile nealimentare;
- b) folosirea unor spații și condiții necorespunzătoare pentru producție, depozitare, comercializare sau prestare de servicii;@
- c) nerespectarea condițiilor impuse de producători privind manipularea, transportul, depozitarea și comercializarea, dacă acestea sunt de natură să modifice, în mod periculos, caracteristicile inițiale ale produsului respectiv;
- d) lipsa specificațiilor tehnice, a instrucțiunilor și a procedurilor de lucru la producătorii și prestatorii de servicii;
- e) lipsa certificatelor sau a avizelor necesare eliberate de laboratoarele de încercări sau de omologări specifice;
- f) lipsa certificatelor de conformitate;
- g) comercializarea alimentelor care nu respectă condițiile prescrise sau declarate, produse nepericuloase, dar care afectează interesele economice ale consumatorilor;@
- h) comercializarea alimentelor la care s-a modificat data-limită de consum/termenul de valabilitate/data durabilității minimale.@

(3) Sancțiunea complementară prevăzută la alin. (1) lit. b) poate fi aplicată în cazurile în care se constată:

- a) folosirea practicilor de comercializare abuzive sau săvârșirea repetată a unor abateri sancționate de organele de control în decurs de 6 luni de la prima constatare;
 - b) refuzul operatorului economic de a permite, în prima fază, controlul organelor de specialitate și la care, în urma unui control ulterior, se constată deficiențe grave;
 - c) Abrogat;@
 - d) nerespectarea sau neacordarea certificatelor de garanție pentru lucrările de prestări de servicii;
 - e) utilizarea în activitatea de service a unor piese sau componente neomologate.
- (4) Sancțiunea complementară prevăzută la alin. (1) lit. c) poate fi aplicată în cazurile în care se constată:**
- a) importul cu bună știință al produselor care nu respectă condițiile calitative prescrise sau declarate ori care sunt periculoase;
 - b) prestarea de servicii care pun în pericol viața, sănătatea sau siguranța consumatorilor;
 - c) punerea în vânzare a produselor despre care operatorii economici controlați au cunoștință că sunt falsificate sau contrafăcute ori care au parametri de securitate neconformi;
 - d) recondiționarea și/sau comercializarea de alimente pentru care agenții constatați au dispus oprirea definitivă de la comercializare și retragerea din consumul uman;@
 - e) în cazul în care operatorul economic nu a sistat livrările sau nu a retras de la comercializare ori de la beneficiar produsele pentru care organele abilitate prin lege au constatat că sunt periculoase sau că nu îndeplinesc caracteristicile calitative prescrise ori declarate;
 - f) împiedicarea sub orice formă de către operatorul economic sau de către angajații acestuia a organelor administrației publice însărcinate cu protecția consumatorilor și supravegherea calității produselor și serviciilor să își exercite atribuțiile de serviciu referitoare la prevenirea și combaterea faptelor ce pot afecta viața, sănătatea ori securitatea consumatorilor sau instigarea oricărei alte persoane împotriva acestor organe;
 - g) comercializarea de produse interzise prin reglementările legale în vigoare;
 - h) continuarea desfășurării activității după dispunerea măsurii de închidere temporară, fără obținerea acordului prevăzut la alin. (7);
 - i) nerespectarea măsurilor dispuse în temeiul art. 55.
- (5) În consecință, sancțiunea complementară prevăzută la alin. (1) lit. d) va avea același regim, odată cu sancțiunea aplicată menționată la alin. (1) lit. a), b) sau c), după caz.**
- (6) Sancțiunea prevăzută la alin. (1) lit. d) se aplică de către autoritățile publice competente care vor fi înștiințate în acest sens.**
- (7) Aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și d) se suspendă numai cu acordul scris al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor sau al oficiilor județene pentru protecția consumatorilor, după remediarea deficiențelor care au condus la aplicarea sancțiunii complementare.**

@Litera b) de la alin. (2) a fost modificată prin art. II pct. 28 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Literale g) și h) de la alin. (2) au fost introduse prin art. II pct. 29 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Litera c) de la alin. (3) a fost abrogată prin art. II pct. 30 din O.U.G. nr. 174/2008.

- Litera d) de la alin. (4) a fost modificată prin art. II pct. 31 din O.U.G. nr. 174/2008.

Art. 57. - Sancțiunile propuse pentru a fi aplicate potrivit art. 55 și art. 56 alin. (1) lit. a)-c) se dispun, direct sau prin delegare, de către conducătorii autorităților publice prevăzute la art. 54, prin ordin sau decizie.

Art. 58. - Sancțiunile contravenționale complementare dispuse în condițiile art. 55 și 56 se vor materializa prin aplicarea de sigilii sau alte semne distinctive cu valoare de sigiliu.

Art. 59. - Prevederilor art. 51, 55 și 56 nu le sunt aplicabile dispozițiile art. 32 alin. (3) teza întâi din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 60. - **(1)** În cazul în care contravenientul nu a achitat amenda în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a sancțiunii și nu există posibilitatea executării silite, instituția din care face parte agentul constator va sesiza instanța de judecată pe a cărei rază teritorială s-a săvârșit contravenția, în vederea înlocuirii amenzii cu sancțiunea obligării contravenientului la prestarea unei activități în folosul comunității, ținându-se seama de partea din amendă care a fost achitată.@

(2) La primul termen de judecată, instanța poate acorda contravenientului, la cererea acestuia, un termen de 30 de zile, în vederea achitării integrale a amenzii.

(3) În cazul în care contravenientul nu a achitat amenda în termenul prevăzut la alin. (2), instanța procedează la transformarea amenzii în închisoare contravențională.

(4) Executarea sancțiunii închisorii contravenționale se prescrie în termen de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii.

@Alineatul (1) a fost modificat prin art. XI pct. 28 din Legea nr. 363/2007.

Art. 61. - (1) Produsele periculoase, falsificate sau contrafăcute se confiscă de organele abilitate de lege, la sesizarea agentului constator, și se distrug sau se valorifică, după caz, conform prevederilor legale.

(2) Veniturile încasate ilicit de către operatorii economici, ca urmare a încălcării prevederilor art. 4, art. 7 lit. a) a 2-a, a 3-a și a 4-a liniuță, art. 7 lit. b) prima și a 2-a liniuță și ale art. 7 lit. c) prima și a 2-a liniuță, se preiau la bugetul de stat de organele abilitate ale Ministerului Finanțelor Publice.

Art. 62. - Prevederile prezentei ordonanțe se completează cu dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, ale Codului penal și ale Codului de procedură penală.

Art. 63. - Aplicarea sancțiunilor prevăzute în prezenta ordonanță nu înlătură răspunderea disciplinară a făptuitorilor.

Art. 64. - Dispozițiile prezentei ordonanțe se completează cu prevederile Codului civil.

Art. 65. - Prevederile prezentei ordonanțe nu se aplică:

- a) pagubelor generate de produsele puse în circulație anterior datei intrării în vigoare a acesteia;
- b) pagubelor rezultate din accidente nucleare.

CAPITOLUL X

Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 66. - Guvernul va lua măsurile necesare pentru organizarea executării prevederilor prezentei ordonanțe, precum și pentru elaborarea de norme metodologice privind:

- a) condițiile de realizare a expertizelor tehnice, în cazul unor vicii ascunse, pe categorii de produse și servicii;
- b) modul de înlocuire, remediere sau restituire a contravalorii, pentru produsele sau serviciile care prezintă deficiențe;
- c) măsuri de prevenire și limitare a prejudicierii consumatorilor, precum și condițiile în care acestea pot fi luate de către organele administrației publice prevăzute la art. 54;
- d) conținutul și competența de aprobare a documentelor care atestă nivelul calitativ al produselor și serviciilor;
- e) informarea și educarea în domeniul protecției consumatorilor;
- f) condițiile în care asociațiile de consumatori, constituite potrivit art. 33, pot deveni parteneri sociali cu drept de reprezentare;@
- g) desfășurarea activității consiliilor consultative pentru protecția consumatorilor;
- h) Abrogat.@

@Litera f) a fost modificată prin art. XI pct. 29 din Legea nr. 363/2007.

- Litera h) a fost abrogată prin art. XI pct. 30 din Legea nr. 363/2007.

Art. 67. - Începând cu anul 2001, numărul centrelor de consultanță și informare a consumatorilor pentru care se acordă sume de la bugetul de stat va fi stabilit prin hotărâre a Guvernului, după aprobarea legii bugetului de stat pe anul respectiv, cu încadrarea în sumele aprobate cu această destinație.

Art. 68. - Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor aprobă sau modifică criteriile de evaluare și selectare a asociațiilor de consumatori care înființează sau în cadrul cărora funcționează centre de consultanță și informare a consumatorilor, precum și modelul de convenție prevăzut la art. 40 alin. (1).@

@Articolul a fost modificat prin art. XI pct. 31 din Legea nr. 363/2007.

Art. 69. - La data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe, Legea nr. 4/1989 privind asigurarea și controlul calității produselor și serviciilor, Hotărârea Guvernului nr. 335/1990 privind unele măsuri din domeniul asigurării și controlului calității produselor, lucrărilor de construcții și serviciilor, precum și din cel al metrologiei, Hotărârea Guvernului nr. 545/1991 privind supravegherea calității produselor și serviciilor în scopul prevenirii și combaterii faptelor care pot afecta viața și sănătatea oamenilor, animalelor ori calitatea mediului înconjurător, precum și orice alte dispoziții contrare se abrogă.

NOTĂ:

Reproducem mai jos prevederile art. II alin. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 58/2000 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor și prevederile art. II din Legea nr. 37/2002 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 58/2000 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, care nu sunt încorporate în prezenta formă republicată:

- Art. II alin. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 58/2000:

„Dispozițiile actelor normative emise în aplicarea Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor se modifică și se aplică în mod corespunzător.”

- Art. II din Legea nr. 37/2002:

„La data intrării în vigoare a prezentei legi, Ordonanța Guvernului nr. 87/2000 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele defectuoase și Ordonanța Guvernului nr. 88/2000 privind finanțarea centrelor de consultanță și informare a consumatorilor se abrogă.”

Evaluare inițială

- I. **a)** 5 ani; **b)** prim-ministru; **c)** pluripartidismului; **d)** Drepturile omului.
- II. a; b; c; d.
- III. Cauze: lipsa supravegherii părinților, familiile dezorganizate, sărăcia, abandonul școlar, influența infractorilor majori, anturajul, consumul de substanțe interzise, bolile psihice, factorii individuali precum: autocontrolul scăzut, agresivitatea etc.
- Măsuri: programe educaționale și sociale pentru copiii din grupurile de risc, integrarea socială, educația, prevenirea recidivei.

Evaluare – Capitolul 1

- I. b, c;
- II. Drepturile consumatorului:
1. Produsul achiziționat corespunde descrierii de pe etichetă.
 2. Cumpărătorul beneficiază de garanție pentru produsele achiziționate.
 3. Magazinul fizic/online informează despre detaliile produselor sau serviciilor comercializate.
 4. Cumpărătorul poate returna un anumit produs sau refuza un serviciu.
- Responsabilitățile consumatorului:
1. Informează-te înainte de a cumpăra!
 2. Cheltuieste cu atenție!
 3. Păstrează bonul!
 4. Reciclează și protejează natura.
- III. **a)** bunurile și serviciile; **b)** legislația națională; **c)** consumatorilor; **d)** riscurile.

Evaluare – Capitolul 2

- I. **a)** realiste; **b)** veniturile... cheltuielile; **c)** un mijloc de schimb; **d)** leul.
- II. 1. MIJLOC DE SCHIMB – Banii sunt folosiți pentru a cumpăra bunuri/ produse sau servicii.
2. MIJLOC DE PLATĂ AMÂNATĂ – Produsul poate ajunge la cumpărător, dar plata poate fi efectuată la o dată stabilită în contractual de vânzare-cumpărare. Exemplu, plata în rate.
3. MIJLOC DE PLATĂ – Prin intermediul banilor se plătesc salarii, impozite etc.
4. UNITATE DE MĂSURĂ A VALORII – Banii îți permit să înțelegi cât valorează un produs în raport cu altul, pentru că au o valoare fixă.
5. MIJLOC DE PĂSTRARE A VALORII – Banii îți permit să economisești pentru viitor.
- III. a); c).

Evaluare – Capitolul 3

- I. **a)** banilor; **b)** împrumută; **c)** Dobânda; **d)** părinți/tutori; **e)** asigurare.
- II. **a)** A; **b)** F; **c)** A; **d)** F; **e)** A.
- III. 1. d; 2. a; 3. b; 4. E; 5. c; 6. b.

Succes!

